

TREBALL FI DE GRAU

LA CONTRIBUCIÓ DEL PROGRAMA ESTADES SOLIDÀRIES A L'EDUCACIÓ PER A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL

Maria del Mar Martos Mas

Grau de Pedagogia

Facultat d'Educació

Any Acadèmic 2021-22

LA CONTRIBUCIÓ DEL PROGRAMA ESTADES SOLIDÀRIES A L'EDUCACIÓ PER A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL

Maria del Mar Martos Mas

Treball de Fi de Grau

Facultat d'Educació

Universitat de les Illes Balears

Any Acadèmic 2021-22

Resum:

En el present treball s'elabora una anàlisi qualitativa del programa Estades Solidàries, una convocatòria de voluntariat internacional de la Universitat de les Illes Balears (UIB) en el marc de la Cooperació Universitària al Desenvolupament (CUD), i la seva contribució a l'Educació per a la Transformació Social (EpTS), a través de la valoració personal de persones que hi van participar entre els cursos 2016-2017 i 2018-2019.

Paraules clau del treball:

Estades Solidàries, Educació per a la Transformació Social (EpTS), Cooperació Universitària al Desenvolupament (CUD).

Abstract:

The aim of this paper is to elaborate a qualitative analysis of the Solidarity Stays program, an international volunteer call of the University of the Balearic Islands (UIB) in the framework of the University Cooperation for Development (CUD), and its contribution in Education for the Social Transformation (EpTS), through the personal assessment of people who participated between the 2016-2017 and 2018-2019 academic years.

Key words:

Estades Solidàries, Education for Social Transformation, University Cooperation for Development.

Nom Tutor/Tutora del Treball Oliver Torelló, Josep Lluís.

Nom Tutor/Tutora (si escau) Oliver Torelló, Josep Lluís.

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació

Autor		Tutor	
Sí	No	Sí	No
☒	☐	☐	☐

Universitat
de les Illes Balears

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ.	1
1.1. JUSTIFICACIÓ DE L'ESTUDI.	1
1.2. OBJECTIUS.	2
1.3. METODOLOGIA.	2
2. MARC TEÒRIC.	4
2.1. L'EDUCACIÓ SUPERIOR EN UN MÓN GLOBALITZAT.	4
2.1.1. EL PAPER DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR EN LA CONSTRUCCIÓ D'UNA CIUTADANIA CRÍTICA, SOLIDÀRIA I PARTICIPATIVA.	5
2.1.2. L'ENFOCAMENT DE LES CAPACITATS (CA). FONAMENTS I CONTROVÈRSIES.	7
2.1.3. LA UNIVERSITAT COM A ESPAI PER A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL.	11
2.2. L'EDUCACIÓ PER A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL (EPTS).	13
2.2.1. DE L'EPD A L'EPTS, UN CONCEPTE OBERT I EN EVOLUCIÓ.	13
2.2.2. ANÀLISI CRONOLÒGICA I CRÍTICA DE L'EPTS.	14
2.2.3. L'EPTS PER A LA CIUTADANIA: ETAPES I EIXOS COGNITIUS.	17
2.2.4. L'EPTS EN EL MARC NORMATIU, INSTITUCIONAL I EN LA UNIVERSITAT.	20
2.3. LA COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT EN LA UNIVERSITAT (CUD).	21
2.3.1. ANTECEDENTS, MARC CONCEPTUAL I NORMATIU.	21
2.3.2. LA CUD A LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS.	25
2.3.3. EL PROGRAMA DE VOLUNTARIAT ESTADES SOLIDÀRIES.	27
3. VALORACIÓ DEL PROGRAMA ESTADES SOLIDÀRIES I EL SEU IMPACTE EN LA TRAJECTÒRIA PERSONAL, FORMATIVA I PROFESSIONAL A CURT I A LLARG TERMINI.	30
3.1. METODOLOGIA:	30
3.1.1. TIPUS D'ESTUDI I TÈCNiques DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ.	30
3.1.2. POBLACIÓ D'ESTUDI I MOSTRA.	31
3.1.3. LIMITACIONS DE L'ESTUDI.	32
3.2. RESULTATS:	32
3.2.1. RESULTATS MEMÒRIES.	32
3.2.2. RESULTATS GRUPS DE DISCUSSIÓ.	48
4. CONCLUSIONS.	61
5. PROPOSTES DE MILLORA.	65
5.1. REFORMULACIÓ DE L'ESTRUCTURA DE LA MEMÒRIA.	65
5.2. ÍTEMS PER A L'ELABORACIÓ D'UN FORMULARI.	66

6. VALORACIÓ FINAL.	67
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.	68
ANNEXES.	73
ANNEX 1. DISSENY DE L'ESTUDI.	73
ANNEX 2. ESTRUCTURA DEL GUIÓ.	80
ANNEX 3. FASE DE CONVOCATÒRIA.	81
ANNEX 4. DISTRIBUCIÓ DELS GRUPS.	84
ANNEX 5. SISTEMA DE CATEGORIES EXTRET DE L'ANÀLISI DE LES MEMÒRIES. ASSIGNACIÓ DE LES UNITATS DE TEXT ALS NODES.	85
ANNEX 6. SISTEMA DE CATEGORIES EXTRET DE L'ANÀLISI DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ. ASSIGNACIÓ DE LES UNITATS DE TEXT ALS NODES.	99

1. INTRODUCCIÓ.

1.1. Justificació de l'estudi.

El present estudi s'articula a través d'una necessitat detectada per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la Universitat de les Illes Balears (UIB) per impulsar un procés d'avaluació d'un dels programes històrics que sostenen el conveni de cooperació: les Estades Solidàries, un programa de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament que s'emmarca dintre de l'Educació per al Desenvolupament (EpD).

D'acord amb Argibay (2007), la Cooperació al Desenvolupament representa el conjunt d'activitats, programes, projectes i polítiques orientades a col·laborar amb les comunitats que “necessiten” un suport perquè puguin desenvolupar les seves potencialitats per millorar les condicions i la qualitat de vida, per tal que aquesta sigui autònoma i digna.

És un espai de solidaritat internacional que dona origen a l'Educació per al Desenvolupament (EpD), la qual té com a objectiu conscienciar a les comunitats del Nord Global sobre la complexitat realitat d'un món globalitzat i les relacions d'interdependència entre el Nord i el Sud global a través d'un procés de sensibilització, formació, investigació i incidència política (Argibay, 2007).

Per tant, resulta rellevant valorar si el programa gestionat i coordinat per l'OCDS respon a la finalitat de l'EpTS a través de la vivència i la trajectòria de les persones que han participat com a voluntàries en el programa. De manera més concreta, es vol donar resposta a les següents preguntes:

- L'alumnat i membres del PDI i PAS que ha participat en el programa han adquirit capacitats, aptituds i actituds relacionades amb l'EpTS?
- Quines són les capacitats que el programa ha aportat a la comunitat universitària tant per a la seva vida personal por per a la seva formació tècnica-professional?
- Les Estades Solidàries contribueixen a l'impuls de l'EpTS?

- Com hauria de plantejar-se el programa per potenciar l'EpTS?

Cal esmentar que el motiu d'elecció període seleccionat (2016-2019), es deu al fet que per motiu de la crisi generada per la pandèmia de la COVID-19, la convocatòria va suspendre la seva activitat durant els cursos 2019/20 i 2020/21.

1.2. Objectius.

Objectiu general:

- Elaborar una anàlisi qualitativa l'impacte del programa d'Estades Solidàries a través de les valoracions dels participants de les convocatòries que comprenen el període entre els cursos 2016/2017 i 2018/2019.
- Aportar suggeriments que puguin contribuir a la millora del programa.

Objectius específics:

- Descriure i contextualitzar el programa d'Estades Solidàries en el marc de la Cooperació Universitària al Desenvolupament (CUD) impulsada per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB.
- Identificar i analitzar si els elements del programa d'Estades Solidàries s'orienten i contribueixen a l'EpTS.
- Profunditzar sobre la percepció, significació i impacte que tenen en l'alumnat, PAS i PDI els aprenentatges derivats de l'experiència de voluntariat internacional en l'àmbit de la CUD en l'adquisició de coneixements, valors, actituds i aptituds orientades a l'EpTS.
- Explorar la repercussió que té el programa en la comunitat universitària (alumnat, PAS i PDI) participant, tant en relació amb el seu desenvolupament i benestar personal com en la seva formació acadèmica i professional.
- Crear instruments per identificar si el programa afavoreix a l'EpTS a curt i a llarg termini.

1.3. Metodologia.

A l'hora d'impulsar un procés d'avaluació d'un programa de cooperació al desenvolupament és important, en primer lloc, delimitar el marc teòric i polític

(internacional, nacional i local) i conèixer quin tipus d'avaluació es pot dur a terme dins d'aquest àmbit. Per tant, hi ha una tasca imprescindible d'investigació i recerca. En el present estudi, s'ha establert un marc teòric entorn de les potencialitats de l'Educació per a la Transformació Social i la Cooperació al Desenvolupament en l'àmbit de l'educació superior, més concretament, a la Universitat. Les equacions per dur a terme la recerca bibliogràfica ha estat la següent:

“Educació superior OR Universitat” AND “Globalització” AND “Ciutadania Global”
AND “Enfocament de les capacitats”

“Educació per al Desenvolupament (EpD) OR Educació per a la Transformació Social (EpTS) OR Educació per a la Ciutadania Global (EpCG)” AND “orígens OR generacions” AND “etapes” AND “eixos cognitius”

“Cooperació per al Desenvolupament” OR “Cooperació Universitària per al Desenvolupament (CUD)” AND “Universitat de les Illes Balears (UIB)”

Les bases de dades que s'han usat són: *Dialnet, Scopus, Google Acadèmic, Scielo, Redalyc, Redined, Metacercador UIB*, entre d'altres. També s'han consultat informes i estudis per diferents organismes de Cooperació per al Desenvolupament com l'Institut d'Estudis sobre el Desenvolupament i Cooperació Internacional (HEGOA), l'Observatori de la Cooperació Universitària al Desenvolupament (OCUD) i l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID), entre d'altres.

Una vegada està definit aquest aspecte, la tasca esdevé en identificar l'objecte de l'avaluació i els actors implicats, definir l'avaluació a partir de les seves dimensions i concretar les preguntes i les eines més adients. De manera general, s'ha dut a terme una anàlisi qualitativa per fer una valoració global del programa Estades Solidàries i l'impacte que ha tengut aquesta experiència en les trajectòries de les participants de l'estudi a curt i a llarg termini (vegeu annex 1).

A continuació, s'ha d'implementar el pla de treball establert, distingint les diferents etapes, terminis i entregues. Tot aquest procés conclou amb l'elaboració d'un

informe final en el qual s'han d'exposar els resultats, les conclusions i les propostes de millora, si s'escau.

2. MARC TEÒRIC.

2.1. L'educació superior en un món globalitzat.

La pandèmia del coronavirus ha posat en el centre el debat sobre les limitacions i carències d'un model de societat que gira entorn de la producció, el benefici i la riquesa capitalista i la necessitat d'un gir que posi la vida al centre. A més, ha potenciat i estès l'aprenentatge per shock¹, alterant la cultura dominant i posant en evidència el grau de dependència de les comunitats i individus entorn de “la sanitat pública i els sistemes d'investigació, producció de sabers i coneixements necessaris per fer-li front” (Díaz, 2020, p.5).

Seguint amb Díaz (2020), la pandèmia de la COVID-19, tot i no ser la primera crisi sanitària global ni la que ha provocat més mortalitat, ha deixat en evidència les conseqüències de la globalització pel que ha suposat la rapidesa i capacitat extensiva a escala local i global. I que, també, ha actuat com agreujador d'altres problemàtiques derivades del capitalisme extractivista neoliberal, patriarcal i colonial. L'autor reivindica que estem vivint la globalització de les crisis, és a dir, la crisi de la modernitat globalitzada.

Però totes elles es reproduïxen en tots els formats de l'àmbit educatiu (formal, no formal, informal). Perpetuant una educació dominant i hegemònica amb aprenentatges lligats a la interiorització de normes i valors vinculats a dinàmiques d'opressió, de desigualtat i d'exclusió que afecten el currículum social i que responen als interessos del mercat i del poder. Per aquest motiu és molt important que l'educació no continuï potenciant, amplificant i normalitzant la subordinació i l'hegemonia per a esdevenir eina d'empoderament i transformació social (Díaz, 2020).

¹ Aprenentatge per shock: terme utilitzat per referir-se a les formes tradicionals d'aprenentatge en períodes de crisi (Díaz, 2020).

Blauert (1999) defensava la funció política i social de l'educació a l'hora de construir ciutadans a partir de l'ètica del bé comú centrada en la col·lectivitat. Dintre d'aquesta línia, la UNESCO va fer una proposta per a conceptualitzar l'educació com a bé comú mundial per a transformar els models d'ensenyança, adaptant-los a les realitats de cada cultura, a la història i la dinàmica de la mateixa ciutadania (UNESCO, 2015).

Quan s'ha qüestionat el paper de l'educació en el desenvolupament de la societat, se l'ha valorat com a eina clau i necessària per a practicar la reflexió crítica entorn de la societat del coneixement per plantejar alternatives cap a una transformació social (Martínez Carreño & Garrido Lastra, 2021).

La Unió Europea (UE), des de la seva creació, intenta establir línies estratègiques i polítiques comunitàries en l'àmbit educatiu. Un exemple és la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) amb l'arribada del procés de Bolonya. Entre altres motius, un dels objectius d'iniciar aquests processos que afecten el desenvolupament de les universitats, és el d'adaptar-se a la vigent societat del coneixement, intentant donar resposta a les necessitats generades del procés de la globalització (Lozano et al., 2012).

2.1.1. El paper de l'educació superior en la construcció d'una ciutadania crítica, solidària i participativa.

En el moment històric que ens trobam és necessari replantejar i superar el concepte tradicional de ciutadania. D'acord amb Abril (2015), estem vivint una crisi de les democràcies participatives a conseqüència de les tensions entre la ciutadania democràtica i el sistema capitalista. La ciutadania és una construcció cultural i una pràctica social que, en un context globalitzat, de cada vegada més va perdent el seu sentit originari vinculat a la democràcia i l'educació per passar a un paper de consumidors.

Per aquest motiu, l'autor proposa aprendre del Sud, descolonitzar l'educació i construir una nova ciutadania per poder superar aquesta situació. Exposa que propostes que van des de Freire, Morin i l'ecopedagogia es pot establir un diàleg entre les propostes des de l'educació formal, no formal i informal del Sud i el Nord per a generar una

educació integral per a la construcció d'una nova ciutadania capaç d'afrontar la globalització i els seus efectes. La proposta d'Abril (2015) consisteix en:

- Construir una nova alfabetització social i política capaç de connectar diferents espais d'interacció social i de coneixements interdependents i interrelacionats en un món globalitzat i complex.
- Potenciar una ètica de valors per afrontar les contradiccions i la incertesa. Aquests valors contra-hegemònics, com la solidaritat i l'equitat, s'han d'orientar cap a la construcció d'una ciutadania inclusiva i participativa.
- Exercir la pràctica conscient del diàleg i la democràcia per superar l'educació deshumanitzada basada en la transmissió bancària del coneixement.

És necessari identificar i conèixer la interdependència existent entre les problemàtiques globals, ja que aquestes condicionen el desenvolupament i la qualitat de vida de les persones. L'educació ha d'integrar aquesta realitat per afrontar els reptes des del DSH amb una perspectiva de justícia, equitat i drets humans per fer front a les relacions desiguals i asimètriques, en relació amb l'accés i distribució de les oportunitats, entre països i potenciar una ciutadania global per, d'aquesta manera, construir societats on predomini la convivència multi i intercultural, la democràcia i la pau (Nussbaum, 2010,2012; Sen, 2000; Stuart, 2008).

Fa dècades que s'argumenta que l'educació superior ha de contribuir a la formació d'una ciutadania activa i compromesa a través d'una formació basada en valors que fomenti el desenvolupament integral de les persones (Rendo, 2006; Ruíz, 2005). Aquest procés educatiu ha de mantenir un constant diàleg global en relació amb la dimensió moral del desenvolupament, la justícia social i les problemàtiques de la societat actual (Beneitez, 2009; Bolívar, 2005; Crocker, 2007).

L'educació superior es considera un àmbit de formació acadèmica, on s'aprenen s'adquireixen competències tècniques en relació amb l'especialització escollida. Però també pot esdevenir un espai d'aprenentatge per a la vida quotidiana i la integració en la societat, fruit de la socialització i de l'ampliació de la base cultural. Per tant, és un espai important pel desenvolupament de l'individu, ja que, d'acord amb Martínez Carreño i Garrido Lastra (2021, p.152) aporta "coneixements, habilitats i actituds per a la seva

incorporació, vinculació i articulació amb la realitat i la vida quotidiana establint relacions horitzontals”.

Seguint a Manzano-Arrondo (2012), la Universitat ha d’anar més enllà de la docència i la investigació, també ha d’impulsar una formació en valors com la llibertat, la solidaritat, la pau, la igualtat i la justícia, la sostenibilitat, la lluita contra la pobresa i el respecte pel medi ambient. Aquesta educació ha de fomentar, en qualsevol activitat universitària de manera transversal, el desenvolupament d’una actitud ètica.

Per tant, les universitats s’han de transformar en institucions emancipadores i polifacètiques amb la finalitat de generar un debat obert i crític a través una visió local-global a llarg termini (De Sousa, 2007; Robertson, 2006).

2.1.2. L’enfocament de les capacitats (CA). Fonaments i controvèrsies.

És interessant explorar l’enfocament de les capacitats (CA, Capability Approach), teoritzat originalment per Amartya Sen (2000) i Martha Nussbaum (2012). L’objectiu del CA és establir un marc normatiu universal que permeti la valoració i l’avaluació de la qualitat de vida de manera individual a través de la participació i implicació del mateix subjecte. També permet conceptualitzar, crear indicadors i avaluar els problemes socials i la qualitat de vida en un marc de justícia social (Colmenarejo, 2016).

Però els treballs de Sen (2000) i Nussbaum (2012) presenten punts en comú i desacords, de la mateixa manera que han suscitat controvèrsies. L’estudi de Colmenarejo (2016) ens permet analitzar aquestes avinences i desavinences. Les autores semblen coincidir en la necessitat de superar la concepció econòmica del desenvolupament humà. Alhora, estableixen que l’enfocament de capacitats és útil per dur a terme comparatives entorn de la qualitat de vida de les persones, diferenciant i establint prioritats entre aquelles que la gent són capaces de ser o fer (funcionaments) i les oportunitats reals de dur a terme aquests funcionaments (capacitats). A més, Sen (2000) afegeix que l’enfocament de CA pot potenciar processos de desenvolupament i transformació en totes les persones per tal que puguin escollir el que desitgen ser i fer.

La diferència es troba en el fet que el marc teòric que presenta Sen és molt flexible i adaptable a cada context, mentre que la proposta de Nussbaum es basa a establir un marc normatiu universalista a través de la creació d'un llistat de capacitats humanes centrals, presents en totes les cultures i societats (Colmenarejo, 2016).

Nussbaum considera que aquest llistat és imprescindible per potenciar un desenvolupament autònom i saludable per a una vida digna i plena per a tots els éssers humans. Les capacitats presentades per Nussbaum són les següents (2012, p. 53-55):

1. Vida: Ser capaços de viure una vida de durada “normal”. No morir de manera prematura o arribar a un estat en el qual no valgui la pena viure.
2. Salut corporal: Ser capaços de preservar una bona salut, en la qual s'inclou la salut reproductiva, beneficiar-se d'una alimentació apropiada i tenir un habitatge idoni.
3. Integritat corporal: ser capaços de moure's lliurement, sense perills ni preocupacions. També fa referència al fet que els límits físics propis siguin considerats sobirans i es respectin. Això implica poder estar protegits i protegides d'assalts, incloent-hi la violència sexual, els abusos sexuals infantils i la violència de gènere. Tenir oportunitats per gaudir de la satisfacció sexual i la capacitat d'elecció en sobre qüestions reproductives.
4. Sentits, imaginació i pensament: Ser capaços d'utilitzar els sentits, d'imaginar, pensar i raonar, a través d'una educació adient, que inclou, però no està limitada a, l'alfabetització i una formació matemàtica i científica bàsica. Ser capaços de fer ús de la imaginació i el pensament per poder experimentar i produir obres autoexpressives; fer servir la ment en unes condicions que garanteixin la llibertat d'expressió, respecte a l'expressió política, artística i de culte religiós; poder cercar el sentit propi de la vida i gaudir d'experiències satisfactòries, evitant d'altres que siguin perjudicials.
5. Emocions: Ser capaços de tenir vincles afectius amb coses i persones externes a nosaltres; capacitat d'estimar, sentir pesar, enyorar, agrair i experimentar ira justificada. Poder desenvolupar-se emocionalment sense por ni ansietats.

6. Raó pràctica: Poder reflexionar de manera crítica i formar un concepte propi entorn de la planificació de la vida.

7. Afiliació:

A) Ser capaços de viure amb altres i per altres i comprometre's en diverses formes d'interacció social; ser capaços d'imaginar i sentir compassió per la situació de l'altre; tenir la capacitat tant per a la justícia com per a l'amistat.

B) Disposar les bases socials de l'amor propi, la dignitat i de la no humiliació. Això incumbeix la protecció contra la discriminació per motiu de raça, gènere, orientació sexual, religió, casta, ètnia o origen nacional.

8. Altres espècies: Ser capaços de viure de manera propera i respectuosa amb els animals, les plantes i el món de la natura.

9. Capacitat per jugar: Ser capaços de riure, jugar i gaudir d'activitats de lleure.

10. Control sobre l'entorn de cadascun:

A) Polític: Desenvolupar una participació activa entorn de les decisions polítiques que governen les nostres vides. Això implica que aquesta participació es concep com un dret, juntament amb la protecció de la llibertat d'expressió i d'associació.

B) Material: ser capaços de tenir drets sobre la propietat i de trobar feina en igualtat de condicions amb els altres. Això també implica gaudir de protecció de registres i embargaments injustificats.

Colmenarejo (2016) ens presenta una síntesi dels fonaments de les dues autores. Per una banda, Sen considera que l'enfocament de capacitats hauria de ser un marc general que pugui servir per guiar els treballs de comparació i avaluació en relació amb el desenvolupament humà (qualitat de vida, situacions de pobresa, l'accés als serveis públic i sanitaris, etc.). Per altra banda, Nussbaum el reivindica com una teoria de justícia i un paradigma filosòfic que té com a objectiu l'establiment d'un marc normatiu essencialista i aliè de qualsevol estructura de poder per a la construcció d'un sistema democràtic decent.

Per altra banda, també resulta d'interès el treball de Marco (2020), ja que compara i vincula la teoria de les capacitats de Nussbaum, lligada al concepte de dignitat humana, amb la visió antropològica de Ruiz Sánchez, el qual presenta conceptes com el de perfectibilitat i fal·libilitat i la promoció de l'educació que s'orienta a la plenitud humana.

Marco (2020) conclou que tant Sánchez com Nussbaum orienten la concepció de l'educació des d'una perspectiva humanista, la qual s'entén com una finalitat en si mateixa perquè pot esdevenir una eina per dotar a les persones de plenitud i dignitat. Una de les principals diferències recau en el fet que Nussbaum presenta una major concreció a l'hora de plantejar una educació que s'orienti a garantir la igualtat social i el funcionament de les capacitats a través de l'Estat i les polítiques públiques (filosofia política o sociologia). En canvi, Ruiz focalitza el seu treball des d'una visió antropològica dels fonaments i fins que motiven l'educació en si mateixa per tal d'entendre-la com a eina pel desenvolupament humà o capacitats (filosofia de l'educació).

Però, tot i que Ruiz no plantegi una educació humanista des del currículum, és interessant apreciar el seu treball a l'hora de cercar una interpretació de l'ésser humà, evitant una mirada reduccionista a través de tretze característiques distintives, ja que són aspectes considerats dintre de l'educabilitat: ésser dinàmic, amb interioritat, amb capacitat per a l'autoconducció, capaç d'escollir, de ser lliure, ésser humà com a pluralitat de tendències, amb multiplicitat de dimensions, ésser depenent, condicionat, fal·lible, històric i relligat (Ruiz Sánchez, 1978 citat a Marco, 2020).

Per tant, si es recull aquest enfocament de CA en l'educació superior i la Universitat es compromet a orientar les seves accions des d'aquesta visió, podria potenciar processos de transformació. En aquest sentit, Boni i Gaspar (2011) proposen accions en l'àmbit de l'educació superior que integren els valors del desenvolupament humà (equitat, participació, benestar, capacitació i diversitat):

- Orientar la tasca d'investigació, des d'una perspectiva local-global, temàtiques relacionades amb el benestar humà i l'ús de metodologies que potenciïn la reflexió crítica per a fomentar aquest valor en el qual s'inclou la reflexivitat, la creativitat, les emocions, l'autonomia, la iniciativa, el pensament crític, l'autoestima i l'espiritualitat.

- Integrar valors que fomentin el reconeixement de la diversitat en els plans d'estudi per potenciar el valor de l'equitat i la inclusió en el reconeixement de la diferència.

L'educació superior ha d'afrontar els conflictes generats per la globalització cultural que homogeneïtza i nega el dret a la llibertat, la igualtat, la identitat i la diferència entre les persones i els pobles. Per aquest motiu, ha de formar a ciutadans i ciutadanes compromeses a participar de manera activa, comprenent les necessitats a escala local i global, per contribuir en la creació d'una societat solidària, justa i democràtica que fomenti la convivència plural i oberta (Bustos, 2011; Morin, 1999, 2003).

2.1.3. La Universitat com a espai per a la transformació social.

Com s'ha comentat anteriorment, la missió social de la Universitat ha anat perdent força amb el pas del temps, ja que l'educació superior s'ha tornat molt funcional al servei dels interessos empresarials (Torres-Santomé, 2017; Díez Gutiérrez, 2009).

D'acord amb Santos (2019), el sistema educatiu superior es troba en un moment de tensió entre dues tendències contradictòries. Per una banda, la reivindicació del dret a l'educació universitària a través de les lluites socials i, per l'altra, l'exigència i la pressió de complir ràtios i rànquing i les demandes i necessitats d'un mercat laboral global i capitalista (Almeida & Arrechavaleta, 2018; Alvear et al., 2017).

És necessari revalorar la missió social de la Universitat, equiparant-la a la tasca d'investigació i docència, per tal que esdevingui un espai per fer front als nous reptes de la societat actual. Fernández (2017, p. 79), proposa un model d'integració de funcions en el qual la mateixa activitat docent i d'investigació pugui contribuir "a la formació de subjectes universitaris amb un major coneixement de la realitat, permetent-los afrontar nous problemes amb un major compromís social". D'aquesta manera, la Universitat podria expandir el seu marc d'actuació, incorporant altres actors del territori i sincronitzant l'agenda universitària amb les problemàtiques socials (Tomassino, 2012).

D'acord amb Delanty (2008), la Universitat ha de potenciar una educació sociocognitiva per a la creació d'una ciutadania cosmopolita i contribuir a la cultura

pública global. Aquesta concepció de cosmopolitisme ha estat interpretada de diferents maneres per diverses autores. Per una banda, Beck (2005) ho defineix com un procés social en el qual aprens a observar les realitats socials, les seves interconnexions i a detectar els interessos, problemes i contradiccions dels discursos econòmics, polítics, científics, socials, ètics i culturals entorn de la idea de desenvolupament. És un procés d'autotransformació que es potencia a través d'integrar una mirada desperta, dialògica, inclusiva, activa i reflexiva entorn d'un enfocament local-global de les societats i cultures.

Per altra banda, Nussbaum (2012) ho descriu com una perspectiva que ha d'integrar l'educació cívica a través de processos participatius, ja que potencien l'autoconeixement a través de la mirada de "l'altre", la comprensió i reconeixement d'altres formes de vida i empatitzar amb el patiment i el dret de totes les persones a la llibertat, a la vida i a la recerca de la felicitat. De fet, exposa tres capacitats essencials per a enriquir el desenvolupament humà:

- El pensament crític: és la capacitat de saber desenvolupar i defensar arguments en línia de la diferència, la diversitat i la interdependència que siguin sòlids i coherents.
- La imaginació narrativa: és la capacitat de posar-se en la pell dels altres i empatitzar amb les seves històries per poder comprendre els seus desitjos i emocions.
- L'habilitat cosmopolita: és la capacitat de comprendre les diferències i punts en comú entre les persones i grups de persones a través de l'empatia per gestionar conflictes i arribar a enteniments.

Per potenciar tots aquests coneixements, habilitats i valors, les universitats han de fomentar processos de transformació a través de metodologies experiencials, participatives i contextualitzades per tal de trencar amb el pensament únic i fomentar el reconeixement de la diferència i el valor de la solidaritat. Aquests processos educatius s'han d'orientar cap a la integració d'una visió global del món, reconeixent les relacions d'interdependència i els impactes en l'àmbit local i global (Delanty, 2006; Nussbaum, 2010).

Aprenentatges pràctics i significatius que s'obtinguin a través de processos d'interacció social en nous escenaris i contextos socioculturals i que fomentin la participació per a l'emancipació personal (tant en el nostre estil de vida com en l'àmbit professional), social i cultural per a la transformació social.

Per tant, com a conclusió podem afirmar que, dintre d'aquesta línia, s'han d'impulsar accions en el marc de l'EpTS que fomentin aprenentatges significatius, útils i reflexius en el que l'aprenentatge impulsi accions de transformació.

2.2. L'Educació per a la Transformació Social (EpTS).

2.2.1. De l'EpD a l'EpTS, un concepte obert i en evolució.

Per entendre el concepte d'Educació per al Desenvolupament (EpD), s'ha de partir de la base que és, per una banda, un enfocament que permet la comprensió de la realitat i de les problemàtiques que la caracteritzen i, alhora, una eina de la Cooperació al Desenvolupament per generar accions d'incidència, sensibilització, formació i recerca en relació amb l'adquisició de consciència i compromís social per fer front a les injustícies existents al món (Argibay et al., 2009; Argibay & Celorio, 2005; Celorio, 2018).

Però no sempre ha estat una disciplina amb uns objectius, principis, continguts i característiques tan marcats. A través del treball d'autores com Argibay i Celorio (2005, 2009), podem observar que, històricament, l'EpD ha estat lligada a totes aquelles accions educatives i experiències col·lectives, impulsades principalment per les ONGD, amb una finalitat de sensibilitzar sobre les desigualtats existents entre el Nord i el Sud global.

Aquesta dicotomia s'ha posat de manifest amb expressions com “països rics i empobrits”, “països desenvolupats i subdesenvolupats o en vies de desenvolupament”, i d'altres com “primer i tercer món” amb una intencionalitat clara que analitzarem amb una mirada crítica, ja que, com bé exposa Celorio (2018, p.3), aquesta visió dicotòmica “va estar darrere dels processos de colonització i dominació històriques i que en la versió actualitzada d'aquella època es va consolidar mitjançant mecanismes com l'Ajuda Oficial al Desenvolupament i les polítiques de cooperació per al desenvolupament”.

L'EpTS és un concepte obert i en evolució que promou un ideal de ciutadania global sobre el qual trobam els seus inicis, com bé contextualitzen Merino i Solbes (2015), en el marc de dues guerres mundials i amb la Declaració dels Drets Humans l'any 1948, amb la globalització i, en primer lloc, amb els Objectius del mil·lenni que es van establir l'any 2000 i, més endavant, amb l'Agenda 2030 promoguda per les Nacions Unides l'any 2015. D'aquesta darrera fita, sorgeixen els Objectius de Desenvolupament Sostenibles (ODS) i arran de la interdependència i correlació existent entre els diferents objectius, es comença a parlar d'Educació per a la Ciutadania Global (EpCG).

D'acord amb la Coordinadora Estatal d'ONGDS (s.d.), s'entén l'EpCG com tot aquell procés educatiu i formatiu que s'orienti a generar i potenciar consciències crítiques sobre les persones perquè puguin fer-se responsables activament cap a la construcció d'una societat compromesa amb la solidaritat en un context de cada vegada més globalitzat. Per tant, es presenta com una eina que s'orienta a construir una ciutadania global amb consciència crítica, un compromís actiu i que es corresponsabilitzi dels problemes des d'una mirada local i global i des de la perspectiva dels drets humans, la sostenibilitat ecològica, la participació i la igualtat de gènere (AECID, 2007; Celorio, 2018).

Actualment, es parla de la sisena generació de l'EpD com a Educació per a la Transformació Social (EpTS). També es teoritza usant altres termes com Educació Transformadora per a la Ciutadania Global (ETCG) o Educació per a una Transició Emancipadora. D'acord Matos i Fernández (2022), aquesta s'entén com un procés socioeducatiu continuat que potencia una ciutadania compromesa, crítica i responsable amb la construcció de comunitats més equitatives, justes i respectuoses amb les persones i el medi ambient a escala local i global. A més, l'aprenentatge s'orienta cap a l'apoderament de les persones i les col·lectivitats per fer front a les desigualtats socials i procurar el sosteniment de la vida.

2.2.2. Anàlisi cronològica i crítica de l'EpTS.

Per tant, per aprofundir una mica més en els inicis i l'evolució de l'EpD, exposarem una anàlisi cronològica a través de les diferents orientacions i paradigmes que

han estat marcats per un projecte modernitzador, entenent el creixement econòmic com a indicador de desenvolupament. Però, per aquest motiu, es farà des d'una visió crítica.

S'ha de tenir en compte que el sistema actual s'emmarca en un context de globalització neoliberal i se sustenta a través del colonialisme, el capitalisme, el patriarcat i l'extractivisme, causant de la vigent crisi civilitzatòria de caràcter multidimensional (ecològica, democràtica, de cures, econòmica, social, etc.) (Celorio, 2018).

Per tant, d'acord amb Celorio (2018) és necessari superar la visió eurocentrista, classista i primermundista que sembla que no és capaç de superar el conflicte capital-vida per escoltar i parar atenció a les pràctiques i discursos de les epistemologies del sud, decreixentistes, ecofeministes i decolonials per a la construcció d'una societat pluriversal², inclusiva, justa i equitativa.

Els inicis de l'EpD, entesa com aquelles accions amb una finalitat de sensibilitzar la població entorn de les problemàtiques i reptes del desenvolupament, s'originen a Europa en la dècada dels anys 50-60 i en els quals va predominar un enfocament paternalista, caritatiu i assistencial basat en un paradigma desenvolupista molt lligat a la modernització occidental i al creixement econòmic (Argibay et al., 2009; Argibay & Celorio, 2005; Celorio, 2018).

Però d'acord amb Celorio (2018), aquesta orientació respon a una perspectiva eurocentrista que neix d'un context postbèl·lic com una estratègia "d'ajuda" i "millora" de les condicions de fam, pobresa, malalties, analfabetisme i desastres naturals dels països que en aquell moment es varen aglutinar dintre del concepte de Tercer Món. Una estratègia que respon a interessos de dominació i manteniment de l'ordre mundial establert i que fomenta una visió completament distorsionada de "l'altre", basada en l'estigmatització de la pobresa i amb la generació d'una consciència i responsabilitat ciutadana orientada a oferir "ajuda" perquè "la necessiten" per tal de poder sortir d'un estat de subdesenvolupament.

² Arturo Escobar (2012) desenvolupa el concepte de plurivers en oposició a la comprensió moderna del món com univers. Amb aquesta proposta l'autor reivindica una acció educativa orientada a "crear les condicions per a la coexistència de múltiples mons interconnectats (2012:25).

El concepte d'Educació per al Desenvolupament neix el que es coneix com a 2ª generació, la qual proposa accions d'intervenció educativa, però sense abandonar la visió de dependència del Sud cap a l'ajuda Nord Global per sortir de la situació de pobresa i sense abordar els problemes de manera estructural i crítica ni responsabilitzant-se de les conseqüències de l'època imperialista i colonitzadora. Un exemple serien les campanyes de sensibilització i recaptació de fons acompanyades d'imatges catastrofistes i missatges simples (Celorio, 2018).

La tercera generació, que es desenvolupa durant els anys 70, evoluciona cap a un enfocament crític i solidari que cerca la comprensió i la interrelació entre les problemàtiques del món i que apel·la a la responsabilitat dels països del Nord pel fet de sostenir un sistema que perpetua situacions de desigualtat i pobresa. Aquest nou paradigma té com a objectiu conscienciar a la ciutadania de les societats del Nord sobre les desigualtats existents amb una mirada de responsabilitat històrica amb la finalitat de redistribuir la riquesa a escala mundial (Argibay et al., 2009; Argibay & Celorio, 2005; Celorio, 2018).

Però, d'acord amb Celorio (2018, p.5), en aquest enfocament encara no es qüestiona el sistema “de producció massiva, ni l'afany industrialitzador, ni el creixement urbà, ni la despoblació rural... S'entén que tot això és necessari per generar les condicions econòmiques que permetin aconseguir el benestar social”.

En la dècada dels 80, amb la quarta generació, neix l'enfocament d'Educació Global i de Desenvolupament Humà Sostenible (DHS) i s'integren altres perspectives transversals com el gènere, els DDHH, l'ecologia, la pau, etc. Aquí es comença a promoure un coneixement crític que es qüestiona l'androcentrisme, l'eurocentrisme i que fomenti la participació, el desenvolupament comunitari i l'emancipació. L'objectiu passa a ser comprendre la interdependència global amb una mirada crítica cap a la societat de producció i consum de les comunitats del Nord Global (Argibay et al., 2009; Argibay & Celorio, 2005; Celorio, 2018).

Celorio (2018) celebra el component d'autocrítica d'aquesta quarta generació, així com la voluntat d'establir diàlegs amb altres tradicions pedagògiques provinents del Sud

Global (com per exemple, l'Educació Popular impulsada per Paulo Freire) per promoure processos educatius orientats a la conscienciació i la mobilització social.

Als anys 90 l'objectiu canvia, ja que es vol promoure la creació d'una consciència ciutadana global a través de fomentar processos de participació, vinculant els enfocaments locals-globals i reivindicant "el dret de totes les persones a tenir drets" (Celorio, 2018, p.9). En aquesta cinquena generació apareix el concepte de justícia social i es canvia l'eix d'anàlisi nord-sud pel d'inclusió-exclusió. Aquesta nova mirada permet una major comprensió del fenomen de globalització neoliberal, causant d'aquest sistema d'exclusió. Per altra banda, també s'introdueix el concepte de Desenvolupament Humà, el qual incorpora altres indicadors de benestars més enllà de l'econòmic (Argibay et al., 2009; Argibay & Celorio, 2005; Celorio, 2018).

Celorio (2018) exposa que aquest paradigma també ha estat criticat per la seva pretensió d'universalitat. És a dir, que la construcció d'una ciutadania global sigui entorn d'un concepte liberal i que no integri la diversitat existent ni faci front als mecanismes de dominació. Un exemple d'això seria la falta de discursos d'interculturalitat crítica, ja que el mateix concepte de ciutadania no forma part de la cosmovisió de moltes altres cultures que plantegen una transformació del món a través de propostes més comunitàries.

En l'actualitat, com bé explica López Berna (2022, p.194) s'entén educació transformadora:

"Aquella que té per objectiu impulsar processos d'ensenyament-aprenentatge que contribueixin a garantir el dret a l'educació, entesa com a bé comú, per a totes les persones i comunitats del món, amb una mirada humanista i inclusiva. Promou una ciutadania global crítica, responsable i compromesa, a nivell personal i col·lectiu, amb la transformació de la realitat local i global per construir un món més just, més equitatiu i més respectuós amb la diversitat i amb el medi ambient, on totes les persones puguem desenvolupar-nos lliurement i satisfactòriament. Posa l'accent en l'apropiació i l'aplicació dels enfocaments de gènere, drets humans, socioeducatiu, interculturalitat, sostenibilitat ambiental i interseccionalitat."

2.2.3. L'EpTS per a la ciutadania: etapes i eixos cognitius.

Com s'ha comentat anteriorment, la sisena generació de l'EpTS segueix un enfocament basant en el concepte de ciutadania global i cosmopolita, allunyada del paradigma assistencialista que caracteritzava els seus inicis. Aquest nou enfocament presenta l'EpTS com una estratègia dintre de la Cooperació al Desenvolupament i, alhora, un instrument per a sensibilitzar i crear una societat de ciutadans i ciutadanes crítiques i globals (Celorio, 2018; Ortega, 2007).

D'acord amb Ortega (2007), l'EpTS sensibilitza, forma, genera consciència i potencia el compromís social a través de la participació i la mobilització a través d'una metodologia holística d'aprenentatge que permet a les persones fer front a les problemàtiques del desenvolupament, tant a escala local com global i tant a curt com a llarg termini. Cada etapa de l'EpTS s'emmarca dintre d'un procés d'ensenyança-aprenentatge en el qual es desenvolupen competències conceptuals, procedimentals i actitudinals (Ortega, 2007, p.20):

1. Les competències conceptuals s'orienten a comprendre:
 1. La justícia social i l'equitat: reconèixer i comprendre les desigualtats i injustícies dins de les societats i entre elles; coneixença de les necessitats i els drets humans.
 2. Globalització i interdependència: identificar i comprendre les interrelacions econòmiques, polítiques, socials, culturals i mediambientals en l'àmbit local i global.
 3. Desenvolupament: conèixer el concepte de desenvolupament i del desenvolupament humà i sostenible: components, evolució històrica, alternatives proposades i la comprensió dels límits de l'actual model i concepció hegemònica de desenvolupament.
 4. Diversitat: reconèixer i apreciar la que hi ha dins de les societats i coneixement dels prejudicis entorn de la diferència i capacitat d'identificar com es poden combatre.
 5. Pau i conflicte: comprensió dels conflictes passats i dels presents, de la prevenció i mediació d'aquests i el reconeixement de la pau positiva.
 6. Ajuda al desenvolupament: conèixer els antecedents històrics, les formes i els processos, la diversitat d'instruments i els seus principals arguments polítics, econòmics, socials i culturals.

7. Ciutadania global: entendre la connotació ètica de la comunitat mundial d'iguals, de la responsabilitat de la ciutadania en el desenvolupament i de les propostes polítiques per dur-ho a terme.
2. Les competències procedimentals: Potenciar l'adquisició d'habilitats entorn del pensament crític, l'argumentació efectiva, l'empatia, la descodificació d'imatges i missatges, la cooperació i la resolució de conflictes, etc. (aquest procés es caracteritza per ser participatiu i actiu); desenvolupar la capacitat d'anàlisi des d'una perspectiva global i actitud crítica per poder desarticular arguments, estereotips i imatges inadequades de la problemàtica Sud-Nord.
3. Les competències actitudinals: Adquirir i promoure actituds i valors lligats a la justícia social, la solidaritat i els drets humans (identitat i autoestima, empatia, valorar i respectar la diversitat, compromís entorn de la no-discriminació, la preocupació pel medi ambient, la igualtat de gènere, etc.) mitjançant un procés autoregulador i de formació-reflexió-acció que permet una comprensió dels nous processos polítics, econòmics, socials i culturals.

Per altra banda, el procés d'aprenentatge es desenvolupa a partir de quatre dimensions vinculades entre si: la sensibilització, l'educació-formació, la investigació i la incidència política i mobilització social. Ortega (2007, p.21-22) ens ofereix una definició de cada una d'elles:

- a. Sensibilització: És una acció puntual que contribueix a la conscienciació, ja que alerta sobre les causes de la pobresa i les estructures que la perpetuen, alhora que fa front a les actituds d'ignorància i indiferència. És un primer pas per potenciar consciències crítiques i pràctiques solidàries.
- b. Educació-formació: És un procés que es planteja a mitjà i llarg termini que permet aprofundir en l'anàlisi de les causes de la pobresa i les propostes de canvi a través d'adquirir determinants continguts, habilitats i valors que promoguin consciència i actitud de transformació i canvi.
- c. Investigació: Implica l'anàlisi profunda, completa i conscient de les problemàtiques del desenvolupament per, a continuació, fomentar propostes i alternatives. Es duu a terme mitjançant una metodologia de treball basada en tècniques de recerca social, que promouen la investigació-acció, i de caràcter interdisciplinari.

- d. Incidència política i mobilització social: Són aquelles actuacions que poden influir en decisions que tenen a veure amb les estructures socials, econòmiques i polítiques en àmbits que van des del local fins al global a favor del desenvolupament humà i sostenible i arran d'un treball coordinat amb la població del Sud. Aquesta sol anar acompanyada d'accions de mobilització social de l'opinió pública o de col·lectius per tal que els agents decisors se sentin pressionats i estiguin més receptius a les propostes.

2.2.4. L'EpTS en el marc normatiu, institucional i en la Universitat.

Tant des de la Unió Europea (UE) com de l'Estat Espanyol, s'ha establert un marc normatiu en relació amb l'EpTS. La UE ha fomentat línies polítiques i estratègiques per a fomentar la creació de vincles i l'intercanvi d'informació i experiències entre diferents agents en l'àmbit de l'EpTS. Això es deu al fet que es considera una estratègia efectiva per generar un sentiment de solidaritat internacional i per potenciar el desenvolupament d'una societat intercultural europea (Artigas, 2014).

D'acord amb Ortega (2007), el marc normatiu internacional serveix com a referent pel marc normatiu estatal de cooperació al desenvolupament, els quals orienten el marc teòric de l'estratègia d'EpD. En aquest apartat distingeix entre marcs prioritaris i complementaris. Els prioritaris són els referents estatals i internacionals més importants, els quals actuen com a guies de l'estratègia a seguir, en canvi, els complementaris són els que amplien i profunditzen entorn del que conceptualitza la Cooperació al Desenvolupament i l'Educació per al Desenvolupament.

En l'àmbit internacional i europeu, els referents normatius són la Declaració Universal dels Drets Humans (1948), la Declaració del Mil·lenni (2000), la Declaració de París sobre l'Eficàcia de l'Ajuda al Desenvolupament (2005) i la Resolució del Consell de Ministres de la Unió Europea sobre l'EpD i la Sensibilització de l'opinió pública europea en favor de la Cooperació al Desenvolupament (2001). Per altra banda, cal destacar el *Consens europeu sobre el desenvolupament. La contribució de l'educació i de la sensibilització en matèria de desenvolupament 2007*, en el qual s'estableixen objectius i principis comuns, destinataris, recomanacions de futur, etc. (Ortega, 2007).

En l'àmbit estatal, remarcar l'aprovació de la Llei 23/1998, de 7 de juliol, de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (LCID), en la qual es reconeix l'EpD com a instrument de cooperació present en les lleis i normatives autonòmiques de cooperació internacional al desenvolupament, en els plans directors de la cooperació espanyola i en l'Estratègia d'Educació per al Desenvolupament de la Cooperació Espanyola (AECID, 2007).

Pel que fa a la Universitat, com a referent normatiu institucional, ha incorporat de manera tardana l'EpTS i, essencialment, a través d'accions de sensibilització, educació no formal i informal com a resultat de col·laboracions amb campanyes realitzades per les ONGDS (congressos, exposicions, tallers, etc.). Deixant de banda totes aquelles actuacions orientades a l'educació formal i a la investigació (Agència Catalana de Cooperació, 2010; J.J. Celorio, Celorio, & Lopez, 2012).

De fet, tot i que es considera a la Universitat com agent clau de l'EpTS no s'ha arribat a assolir de manera eficient aquest rol. De fet, Artigas (2014, p.72) exposa que “amb la incorporació de la formació universitària a l'EEES van desaparèixer les poques iniciatives d'EpD formals que s'estaven desenvolupant, com les assignatures de lliure elecció”.

D'acord amb l'autora (2014), és necessari que els equips de Govern de les universitats (Rectors, Vicerectors i Gerents), els Degans de Facultat i els Directors de departament s'impliquin i participin de manera directa en establir objectius per integrar l'EpTS en l'educació formal. No només a través d'incorporar-ho al currículum universitari (titulacions de grau i màster) també mitjançant l'impuls de convocatòries d'EpTS dirigides a projectes (d'investigació i innovació docent) i programes formatius per a l'alumnat que els permeti adquirir aprenentatges a través de la vivència d'experiències en l'àmbit de la cooperació internacional.

2.3. La Cooperació al Desenvolupament en la Universitat (CUD).

2.3.1. Antecedents, marc conceptual i normatiu.

Cervera (2009) explica que els inicis de la CUD a Espanya es remunten als anys 70 i 80, en un context de transició democràtica. Les accions que es duïen a terme com a compromís individual per part del personal docent i d'investigació, sense que estigués reconegut. Però que s'ha anat consolidant i desenvolupant a través de la participació i implicació activa i directa de la comunitat universitària en projectes i accions de diferents ONGDS i, agafant especial força, en campanyes com la del 0,7³.

L'any 2000, la Comissió de Cooperació al Desenvolupament (CCD), que forma part del Comitè Espanyol Universitari de Relacions Internacionals (CEURI), va aprovar l'Estratègia de Cooperació Universitària al Desenvolupament (ESCUDE) a través de la Conferència de Rectors de les Universitats d'Espanya (CRUE). En aquest document s'estableix la responsabilitat de la universitat entorn de l'erradicació de la pobresa a través de l'àmbit educatiu i d'investigació. Aquest rol de les universitats es recull en cinc blocs (CRUE, 2000):

1. Formació i educació (en i per al desenvolupament).
2. Compartir recursos i experiències (col·laboració entre estructures en processos de desenvolupament i mobilitat).
3. Sensibilització i incidència en l'entorn social.
4. Investigació sobre i pel desenvolupament i cooperació en relació amb problemàtiques que afecten el desenvolupament humà.
5. Transferir coneixement i tecnologia.

D'acord amb Cervera (2009), L'ESCUDE té com a objectius cultivar un sentiment de solidaritat, potenciar hàbits que responguin a una perspectiva sostenible del desenvolupament, fomentar la coordinació d'actuacions entre diferents agents de cooperació al desenvolupament i, finalment, millorar la qualitat de vida i treball en els països "menys desenvolupats".

³ Campanya del 0,7: als anys 90, els moviments socials i les ONGD es varen mobilitzar per reivindicar que els governs a destinar el 0,7% del Producte Interior Brut a la Cooperació per al Desenvolupament (Cervera, 2009).

L'any 2005, la CRUE aprova un altre document important, el Codi de Conducta de les Universitats en matèria de Cooperació per al Desenvolupament (CCCUD), el qual posa èmfasis en el paper de la CUD per a consolidar i enfortir els sistemes universitaris dels països “en desenvolupament” (CRUE, 2005).

En l'article 92 de la LOU (2007) i en el document sobre el Compromís social i Voluntariat, de la CRUE (2001) s'especifica el paper i el rol de la Universitat en la cooperació internacional i solidaritat i la construcció d'una societat més justa.

Per altra banda, en el CCCUD de l'any 2015, concretament els articles 4, 11 i 27, es posa en manifest la necessitat i la importància d'oferir una educació integral per ampliar oportunitats i llibertats a les persones, però també per a la millor comprensió dels problemes que posen en risc o que esdevenen un repte per al DHS en l'àmbit global. Així com, també, es recull el compromís institucional a l'hora de donar suport a accions que es desenvolupin en el marc del DHS.

La CUD també s'emmarca dintre de l'agenda de Cooperació al Desenvolupament coordinada pel Pla Director de la Cooperació Espanyola que, en la seva IV edició (període 2013-2016), defineix les següents línies d'acció (p.33):

1. Consolidar els processos democràtics i l'estat de dret.
2. Reduir les desigualtats i la vulnerabilitat a la pobresa extrema i crisis.
3. Promoure oportunitats econòmiques per als països més pobres.
4. Fomentar sistemes de cohesió social, emfatitzant els serveis socials bàsics.
5. Promoure els drets de les dones i la igualtat de gènere.
6. Millorar la provisió de Béns Públics Globals i Regionals.
7. Respondre a les crisis humanitàries amb qualitat.
8. Construir una ciutadania global compromesa amb el desenvolupament.

En la dimensió institucional local, trobam el III Pla Director de Cooperació 2016-2019, el qual estableix cinc línies sectorials bàsiques:

1. Dret als serveis socials bàsics: salut, educació i aigua i sanejament.
2. Desenvolupament econòmic local per a la reducció de la pobresa.

3. Apoderament de les dones.
4. Protecció i conservació ambiental.
5. Governança democràtica i poder local.

Dintre d'aquest marc conceptual i normatiu es pot concloure que la Universitat presenta un gran potencial a l'hora de contribuir en el camp de la Cooperació al Desenvolupament a través de la docència i la investigació, ja que aquestes actuacions poden tenir una incidència en la formació integral de l'alumnat per a potenciar la comprensió de les problemàtiques globals, juntament amb l'EpTS (Cervera, 2009).

D'acord amb Taylor (2008), l'educació superior ha de definir els seus propis marcs en matèria CUD, perquè programes globals com l'Estratègia d'Educació per al Desenvolupament, els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) i el Protocol de Kyoto no necessàriament suposen instruments eficaços per fer front als reptes relacionats amb el DH en l'àmbit global.

Actualment, està aprovada l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) per al període 2015-2030, aquesta ha de guiar les polítiques globals de desenvolupament. Aquesta declaració consta de 17 objectius que han estat debatuts i consensuats amb diferents agents de la societat civil. Plantejada com a estratègia Universal, pretén esmenar errors dels ODM i involucrar tots els països intentant trencar amb les estructures verticals Nord-Sud. Tal com exposen Vila Merino i Martón Sobles (2015, p. 100), "els objectius i fites són de caràcter integrat i indivisible i conjuguen les tres dimensions del desenvolupament sostenible: econòmica, social i ambiental".

Si param atenció en l'objectiu 4, aquest fa referència a garantir una educació equitativa, inclusiva i de qualitat i, com a modificació respecte als ODM, aquest assenyalava que tots els infants han de poder accedir a un ensenyament primari i secundari complet. D'entre els objectius específics en destacam tres que apelen a tot el que hem estat tractant en el present treball (Vila Merino i Martón Sobles, 2015):

- Garantir l'accés a la formació tècnica, professional, superior i universitària de qualitat en condicions d'igualtat per a tots els homes i dones.

- Consolidar l'accés en condició d'igualtat de les persones i col·lectius vulnerables a tots els nivells de l'ensenyament i la formació professional.
- Assegurar que tot l'alumnat obté competències teòriques i pràctiques per potenciar el desenvolupament sostenible a través d'una educació que promogui els drets humans, la promoció d'una cultura de pau i no-violència, la valoració de la diversitat cultural, la igualtat entre gèneres, la ciutadania global, entre d'altres.

Per tant, si entenem la CUD com una estratègia clau per a contribuir al DH i per a l'ampliació i desenvolupament d'oportunitats i llibertats de les persones i les societats, es poden delimitar els seus objectius principals de la següent manera (Artigas, 2014):

- Potenciar l'accés als estudis d'educació superior per enfortir els sistemes universitaris del Sud Global.
- Contribuir a la transformació de la realitat social fomentant una transferència efectiva en l'àmbit de la investigació orientat a la incidència social tant en actuacions i processos que treballen per a l'erradicació de la pobresa i la disminució de les desigualtats, com a la consecució del DHS i equitatiu.
- Crear nous escenaris de participació i cooperació entre les universitats del Nord i el Sud per fomentar l'intercanvi de projectes i experiències i l'aprenentatge mutu.
- Fomentar l'esperit de transformació social en les noves generacions, potenciant la creació d'una ciutadania global, crítica i activa.

2.3.2. La CUD a la Universitat de les Illes Balears.

Berta Artigas (2014) exposa que la UIB destina el 0,7% dels recursos propis al finançament d'accions de Cooperació al Desenvolupament i Voluntariat. Per altra banda, elabora convenis de col·laboració amb el Govern de les Illes Balears, amb altres universitats i xarxes universitàries, així com, també amb altres organitzacions i institucions socials i solidàries.

L'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la Universitat de les Illes Balears (UIB) és una estructura que va ser creada l'any 2005 pel Consell de Direcció de la Universitat i que depèn del Vicerectorat de Relacions Exteriors. Té com a principal objectiu i coordinar les diferents accions i projectes en matèria de

cooperació al desenvolupament i voluntariat universitari de manera continuada i sostenible (OCDS UIB, 2022).

A partir del codi de conducta de les universitats en matèria de cooperació al desenvolupament (OCDS UIB, 2008), sabem que la UIB ha de facilitar i potenciar participació possible de la comunitat universitària (alumnat, PDI i PAS) en totes aquelles accions i activitats que formen part de l'estratègia de cooperació. Fent èmfasi en el fet que aquesta implicació ha de ser voluntària i sense ànim de lucre, sense que impliqui cap mena de discriminació econòmica pels qui treballen.

La cooperació universitària al desenvolupament (CUD) engloba el conjunt d'activitats i projectes que fomenten la transformació social a partir d'un marc de cooperació entorn de les relacions internacionals i les polítiques globals que estableixen els processos de desenvolupament. En l'àmbit universitari, l'àrea de la cooperació al desenvolupament està molt vinculada a la docència i la investigació, els quals tenen una repercussió sobre la formació integral de l'alumnat. Orientar aquesta tasca a l'adquisició d'una comprensió de les complexes problemàtiques globals actua a favor de la consecució d'un desenvolupament humà sostenible (OCDS, 2008).

Per tant, la Universitat té un compromís social amb la cooperació al desenvolupament. En conseqüència, s'ha d'entendre com un àmbit de participació integrat al conjunt d'activitats que li són pròpies, no com activitats extraacadèmiques que es limiten als compromisos individuals (OCDS UIB, 2008).

Els dos grans àmbits amb els quals treballa l'OCDS són:

- La cooperació universitària al desenvolupament (CUD).
- El voluntariat universitari.

La investigació, l'educació i la transferència dels coneixements i connexió amb la societat representen els eixos bàsics d'actuació de la CUD. En aquestes àrees s'emmarquen els següents programes (OCDS UIB, 2022):

- Mobilitat internacional en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament: beques de pràctiques, estades solidàries i mobilitat Sud Global.
- Transversalització de l'Agenda 2030: accions formatives específiques, premis i innovació docent en el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
- Formació i sensibilització.
- Recerca i projectes CUD.

Per altra banda, pel que fa al voluntariat la finalitat és completar la formació de la comunitat universitària a través d'una àmplia oferta d'educació no formal:

- Formació en els diferents àmbits del voluntariat: social, cultural, medi ambient, salut, educatiu, etc.
- Dinamització amb les entitats del teixit social i algunes de caràcter internacional: portal de voluntariat UIB, campanyes de sensibilització i difusió de la seva importància per a la transformació social.

2.3.3. El programa de voluntariat Estades Solidàries.

En la resolució 6179/2003, de 14 de maig, FOU núm. 219, de 16 de maig es va establir que la Universitat de les Illes Balears, a través del programa Estades solidàries de voluntariat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, adquiria el compromís de contribuir a l'educació en els valors de la tolerància, la solidaritat, la convivència, la llibertat, la justícia i la sostenibilitat entre els membres de la seva comunitat mitjançant l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat, la qual ha de gestionar i coordinar la convocatòria establint convenis i acord amb projectes que tenguin repercussió i incidència en països amb un índex de desenvolupament humà (IDH) baix o mitjà-baix (determinats en funció del Pla Director de la cooperació al desenvolupament de les Illes Balears vigent).

La convocatòria d'Estades Solidàries s'emmarca dins la mobilitat internacional en l'àmbit de l'Educació per a la Transformació Social (EpTS). Per tant, el programa ha de contribuir en la consecució de les diferents fases de l'EpTS: sensibilització, formació,

investigació i incidència política; ahora que ha de potenciar l'adquisició de competències conceptuals, procedimentals i actitudinals que afavoreixin la comprensió de la complexitat de les problemàtiques del desenvolupament que repercuteixen en l'àmbit local i global.

Aquest programa de mobilitat brinda l'oportunitat de realitzar tasques de voluntariat en el marc de la cooperació universitària al desenvolupament (CUD) en col·laboració amb entitats i ONGD de les Illes Balears i les corresponents contraparts que han presentat una oferta de voluntariat en aquesta convocatòria (OCDS UIB, 2022).

D'acord amb Coll (2019), s'articula com a estratègia per fomentar l'educació en valors de les persones voluntàries, però la seva finalitat també implica respondre a les necessitats i demandes de les contraparts sòcies.

Es pretén que les persones voluntàries es puguin acostar a diferents realitats a partir de conèixer amb gent local i capficar-se en la cultura del país de destí. D'aquesta manera es pot potenciar una consciència de ciutadania global i estimular un pensament crític per promoure una transformació a escala individual i activar la seva participació social. Amb tot això, els principals objectius del programa són (Artigas et al., 2013):

- Conèixer les realitats dels països del Sud.
- Conviure amb la població local del país d'acollida, aprenent de la seva cultura.
- Compartir vivències i experiències de la vida quotidiana i la creació de vincles personals i solidaris.

La primera convocatòria d'aquest programa va tenir lloc per primera vegada el curs 2004-2005 i des de llavors s'ha organitzat de manera periòdica i continuada. En els seus inicis anava dirigit únicament a l'alumnat (grau, llicenciatura, màster o doctorat), però actualment està obert a tota la comunitat universitària. Per tant, el personal docent investigador (PDI) i el personal d'administració i serveis (PAS) també poden optar a participar i anar-se'n de voluntariat (Coll, 2019).

En el procés de selecció, entre els perfils que es publiquen es valora tenir experiència prèvia en àmbits com la salut, l'educatiu o la perspectiva de gènere. Per altra banda, en el

cas de l'alumnat, també és necessari superar una entrevista amb una psicòloga i acreditar una formació en cooperació al desenvolupament (curs que ofereix l'OCDS). A les persones seleccionades se'ls dóna suport amb un ajut econòmic de fins a 1.600 euros per al desplaçament i per a les despeses de l'estada, com també se'ls ofereix la cobertura d'una assegurança d'assistència sanitària (Coll, 2019).

Entre el curs 2016-2017 i el 2018-2019 han participat un total de 41 persones, 38 de les quals formaven part del col·lectiu d'alumnat i 3 del personal de serveis administratius (PAS). Els projectes que han pogut rebre voluntaris /àries són: Amaranta (Cochabamba, Bolívia); Aprendo Contigo (Lima, Perú), CANAT-Centro de Apoyo al Niño y Adolescente Trabajador (Piura, Perú), Fundació Amazònia (Sucre, Bolívia) i l'Associació Amics del poble sahrauí (Tindouf, Algèria).

3. Valoració del programa Estades Solidàries i el seu impacte en la trajectòria personal, formativa i professional a curt i a llarg termini.

3.1. Metodologia:

3.1.1. Tipus d'estudi i tècniques de recollida d'informació.

El present estudi és una anàlisi qualitativa que pretén comprendre el procés personal que han experimentat les persones una vegada ha finalitzat la seva participació en el programa Estades Solidàries, mitjançant la reconstrucció del passat a través d'anàlisi de documents (les memòries finals), i a través de conèixer les opinions, percepcions, formes de vida, etc. en l'actualitat a través de grups de discussió.

Per una banda, pel que fa a les memòries (a les quals s'ha tengut accés través de l'OCDS), els elements escollits per la seva anàlisi formen part de l'apartat que fa referència a la valoració personal de l'experiència després de l'estada (secció 5.1.), realitzat just en el moment de finalitzar el programa.

Per altra banda, d'acord amb Ballester et al. (2014), el motiu d'elecció dels grups de discussió és deu al fet que és una de les tècniques de grups estructurats que permeten generar un procés d'interacció controlada entorn d'una temàtica facilitada i moderada per una persona que estableix les condicions. La qual, una vegada ha escollit els elements per analitzar, ha elaborat un guió amb les preguntes i els aspectes organitzatius necessaris (vegeu annex 2). Uns dels principals avantatges d'aquesta tècnica és que facilita captar interpretacions i percepcions personals, alhora que possibilita un grau elevat d'espontaneïtat.

Tant pel que fa a les memòries com pels grups de discussió, l'anàlisi del contingut ha consistit en la categorització del material escrit i transcrit, conformant un arbre de categories jerarquitzades mitjançant la fragmentació del text en petites unitats de significació com paraules, frases, paràgrafs, etc. (vegeu annex 5 i 6). Finalment, s'ha conclòs amb l'extracció dels percentatges de cada element (vegeu taula 2 i 3) i amb una

representació i exposició dels resultats de cada família, categoria i subcategoria (Ballester et al., 2014).

3.1.2. Població d'estudi i mostra.

La mostra intencional s'ha obtingut a partir dels membres de la comunitat universitària que han participat en el programa Estades Solidàries de la UIB en alguns països del Sud, durant els cursos acadèmics: 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019.

Des de l'OCDS, es va iniciar un procés per contactar amb les persones d'interès perquè participessin en l'estudi (vegeu annex 3).

Una vegada es van concretar els grups, es va citar als participants el 17 de maig del 2022 per dur a terme la dinàmica. El grup del matí, es va convocar a les 10h a Sala de Graus de l'edifici Antònia Maria Alcover. El grup d'horabaixa es va convocar a les 16:10h a través d'una reunió en línia (vegeu annex 4).

Característiques de la mostra	
Gènere	<ul style="list-style-type: none"> • 50% dones: 3 • 50% homes: 3
Estudis	<ul style="list-style-type: none"> • Àmbit social: Grau de Treball Social. • Àmbit de la salut: Grau d'Infermeria, Grau de Medicina, Màster de Psicologia General Sanitària. • Àmbit educatiu: Grau d'Educació Primària, Màster en Formació del Professorat de l'especialitat de Matemàtiques.
Curs acadèmic	<ul style="list-style-type: none"> • 2016-2017: 3 (alumnat). • 2017-2018: 1 (alumnat). • 2018-2019: 2 (alumnat).
Entitat d'acollida	<ul style="list-style-type: none"> • Fundación Amazonia: 4 • Aprendo Contigo: 1 • CANAT: 1
País/regió	<ul style="list-style-type: none"> • Bolívia, Sucre. • Perú, Lima. • Perú, Piura.

Taula 1. Característiques de la mostra d'estudi.

3.1.3. Limitacions de l'estudi.

La principal limitació d'aquest estudi ha estat aconseguir captar l'interès i la participació de les persones. Tot i que es va intentar per diverses vies (correu, telèfon, WhatsApp) amb moltes va ser impossible contactar i algunes no van arribar a confirmar. Entre les persones amb les quals es va poder contactar, moltes no tenien disponibilitat per motius laboral i, altres, van manifestar que no els interessava participar de l'estudi.

La mostra és molt petita, ja que només s'ha obtingut la participació de 6 persones. Com a conseqüència només es van poder establir dos grups de tres persones per dur a terme els grups de discussió.

3.2. Resultats:

3.2.1. Resultats memòries.

Taula 2. Percentatges d'unitats de text adscrites a les categories.

1. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Fundación Amazonia, Sucre (Bolívia). 30'7%
 - 1.1. Valoració de la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia. 25'5%
 - 1.1.1. Suport informatiu. 23'1%
 - 1.1.1.1. Suficient. 33'3%
 - 1.1.1.2. Insuficient. 66'7%
 - 1.1.2. Suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits. 46'2%
 - 1.1.2.1. Suficient. 66'7%
 - 1.1.2.2. Insuficient. 33'3%
 - 1.1.3. Concreció en les tasques a desenvolupar. 30'7%
 - 1.1.3.1. Suficient. 0%
 - 1.1.3.2. Insuficient. 100%
 - 1.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida. 33'3%
 - 1.2.1. Rellevància de la tasca de l'entitat col·laboradora. 11'8%
 - 1.2.1.1. Rellevant. 50%
 - 1.2.1.2. Insuficient. 50%
 - 1.2.2. Grau d'implicació en l'acció encomanada. 11'8%
 - 1.2.2.1. Elevat. 100%
 - 1.2.2.2. Insuficient. 0%

- 1.2.3. Organització. 17'6%
 - 1.2.3.1. Eficient. 33'3%
 - 1.2.3.2. Ineficient. 66'7%
 - 1.2.4. Acollida i seguiment del voluntariat. 58'8%
 - 1.2.4.1. Suficient. 70%
 - 1.2.4.2. Insuficient. 30%
 - 1.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn. 29'4%
 - 1.3.1. Presents/Significatives. 86'7%
 - 1.3.2. No presents/No significatives. 13'3%
 - 1.4. Suggeriments i propostes de millora. 11'8%
2. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Aprendo Contigo, Lima (Perú). 6'6%
- 2.1. Valoració de la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia. 18'2%
 - 2.1.1. Suport informatiu. 100%
 - 2.1.1.1. Suficient. 50%
 - 2.1.1.2. Insuficient. 50%
 - 2.1.2. Suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits. 0%
 - 2.1.2.1. Suficient. 0%
 - 2.1.2.2. Insuficient. 0%
 - 2.1.3. Concreció en les tasques a desenvolupar. 0%
 - 2.1.3.1. Suficient. 0%
 - 2.1.3.2. Insuficient. 0%
 - 2.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida. 45'4%
 - 2.2.1. Suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits. 0%
 - 2.2.1.1. Rellevant. 0%
 - 2.2.1.2. Insuficient. 0%
 - 2.2.2. Grau d'implicació en l'acció encomanada. 0%
 - 2.2.2.1. Elevat. 0%
 - 2.2.2.2. Insuficient. 0%
 - 2.2.3. Organització. 20%
 - 2.2.3.1. Eficient. 100%
 - 2.2.3.2. Ineficient. 0%
 - 2.2.4. Acollida i seguiment del voluntariat. 80%
 - 2.2.4.1. Suficient. 100%
 - 2.2.4.2. Insuficient. 0%
 - 2.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn. 27'3%

- 2.3.1. Presents/Significatives. 0%
- 2.3.2. No presents/No significatives. 100%
- 2.4. Sugeriments i propostes de millora. 9'1%
- 3. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Formació integral de joves treballadors/es, Piura (Perú). 6'6%
 - 3.1. Valoració de la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia. 18'2%
 - 3.1.1. Suport informatiu. 0%
 - 3.1.1.1. Suficient. 0%
 - 3.1.1.2. Insuficient. 0%
 - 3.1.2. Suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits. 0%
 - 3.1.2.1. Suficient. 0%
 - 3.1.2.2. Insuficient. 0%
 - 3.1.3. Concreció en les tasques a desenvolupar. 100%
 - 3.1.3.1. Suficient. 0%
 - 3.1.3.2. Insuficient. 100%
 - 3.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida. 45'4%
 - 3.2.1. Suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits. 0%
 - 3.2.1.1. Rellevant. 0%
 - 3.2.1.2. Insuficient. 0%
 - 3.2.2. Grau d'implicació en l'acció encomanada. 40%
 - 3.2.2.1. Elevat. 50%
 - 3.2.2.2. Insuficient. 50%
 - 3.2.3. Organització. 20%
 - 3.2.3.1. Eficient. 0%
 - 3.2.3.2. Ineficient. 100%
 - 3.2.4. Acollida i seguiment del voluntariat. 40%
 - 3.2.4.1. Suficient. 50%
 - 3.2.4.2. Insuficient. 50%
 - 3.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn. 18'2%
 - 3.3.1. Presents/Significatives. 100%
 - 3.3.2. No presents/No significatives. 0%
 - 3.4. Sugeriments i propostes de millora. 18'2%
- 4. Valoració general del programa Estades Solidàries. 34'4%
 - 4.1. Compliment expectatives. 10'5%

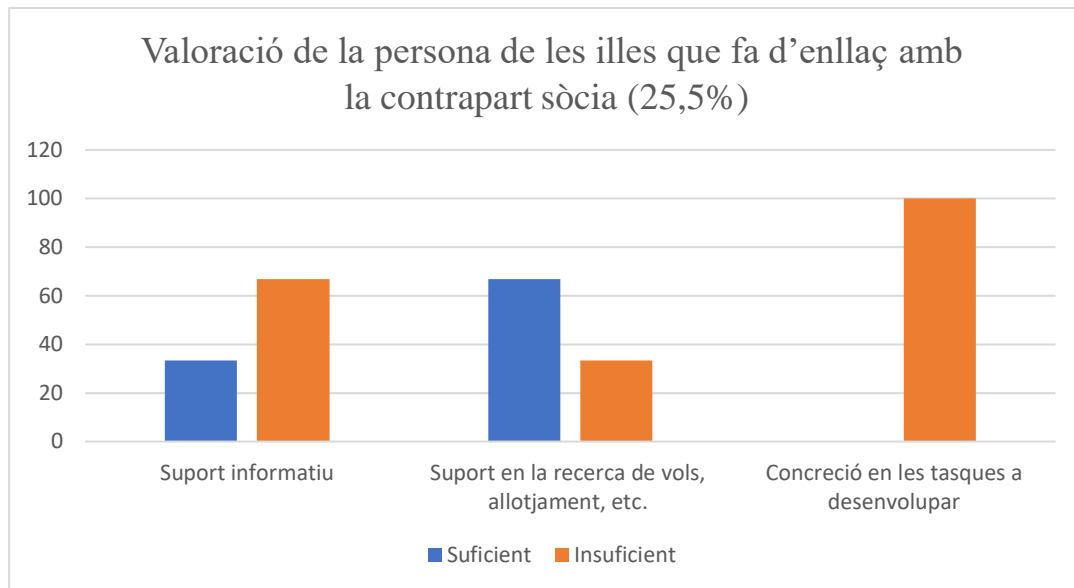
- 4.1.1. Cobertes. 100%
- 4.1.2. No cobertes. 0%
- 4.2. Aprenentatges adquirits. 17'5%
 - 4.2.1. Consciència crítica. 60%
 - 4.2.2. Sabers i costums de la cultura. 10%
 - 4.2.3. Autoconeixement. 30%
 - 4.2.4. Adquisició de valors. 0%
- 4.3. Punts forts i febles. 17'5%
 - 4.3.1. Punts forts. 50%
 - 4.3.2. Punts febles. 50%
- 4.4. Repercussió de la vostra activitat en benefici de l'entitat d'acollida. 14'2%
 - 4.4.1. Positiva. 100%
 - 4.4.2. Negativa. 0%
- 4.5. Experiència personal. 10'5%
 - 4.5.1. Positiva. 90%
 - 4.5.2. Negativa. 10%
- 4.6. Contribució a la teva formació. 10'5%
 - 4.6.1. Ha tengut influència. 100%
 - 4.6.2. No ha tengut influència. 0%
- 4.7. Idoneïtat del programa Estades Solidàries. 19'3%
 - 4.7.1. Idoni. 54'5%
 - 4.7.2. No idoni. 45'4%
- 5. Valoració de la gestió de l'OCDS. 15'1%
 - 5.1. Convocatòria. 48%
 - 5.1.1. Eficient. 83'3%
 - 5.1.2. Ineficient. 16'7%
 - 5.2. Difusió. 16%
 - 5.2.1. Suficient. 25%
 - 5.2.2. Insuficient. 75%
 - 5.3. Resolucions i terminis. 16%
 - 5.3.1. Eficaz. 100%
 - 5.3.2. Ineficaz. 0%
 - 5.4. Ajuts econòmics. 20%
 - 5.4.1. Suficient. 60%
 - 5.4.2. Insuficient. 40%
- 6. Sugeriments i propostes de millora. 6'6%
 - 6.1. Difusió. 9'1%
 - 6.2. Selecció. 18'2%
 - 6.3. Preparació prèvia a la partida. 54'5%
 - 6.4. Realització de les activitats. 9'1%
 - 6.5. Accions posteriors a l'arribada. 9'1%

Família 1. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Fundació Amazonia, Sucre (Bolívia):

La valoració de la Fundació Amazonia representa un 30,7% del total de les aportacions, ja que 4 de les persones que han participat de l'estudi han fet el voluntariat amb aquest projecte. Els elements a analitzar són la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia (25,5%), la valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida (33,3%), les dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn (29,4%) i, finalment, suggeriments i propostes de millora per part de les participants (11,8%).

Categoria 1.1. Valoració de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia:

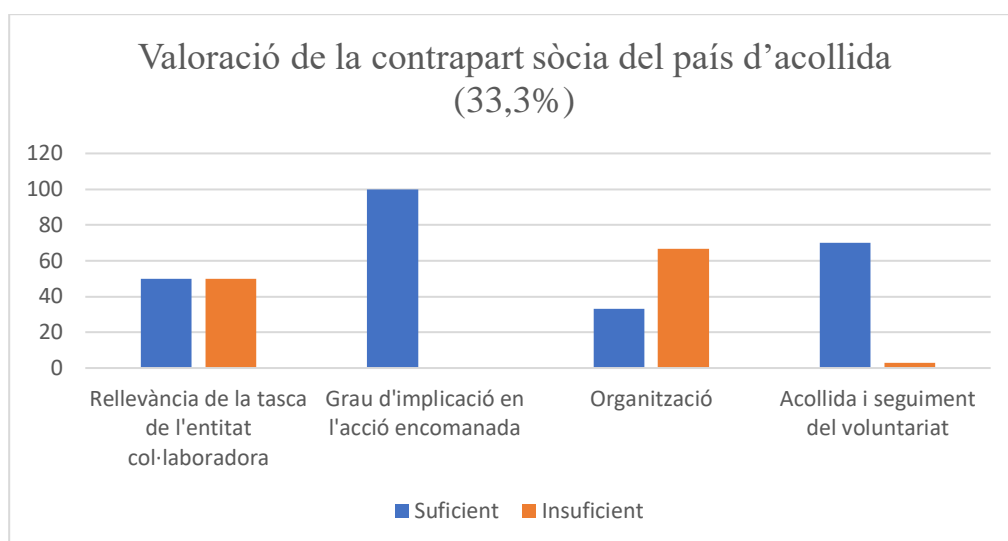
Pel que fa al suport informatiu (23,1%), el 33,3% considera que aquest és suficient. Per altra banda, el 66,7% opina que és insuficient, ja que es destaca el fet que *“Faltó bastante coordinación entre el nexo de Mallorca con el de Bolivia”*. Seguidament, les referències al suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits (46,7%), el 66,7% considera que és suficient, perquè la *“reunió amb en Pere va ser amable, amb disposició d'ajudar en tot el possible, especialment vols i preparació del viatge”*. Però el 33,3% valora que *“fue insuficiente”*. A continuació, pel que fa a la concreció de les tasques a desenvolupar durant l'estada (30,7%), el 100% pensa que és insuficient, ja que *“íbamos a ciegas al país ya que no sabíamos cuál sería nuestra función. Eso me creo un poco de inseguridad e hizo que mi llegada fuera un poco complicada ya que me encontraba un poco perdida”* alhora que *“no es van saber les tasques específiques fins a arribar als centres”*.

Gràfic 1. Valoració de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia.

Categoria 1.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida:

Pel que fa a la rellevància de la tasca de l'entitat col·laboradora (11,8%), el 50% considera que és rellevant, mentre que la resta no. Per una banda, es creu que *“era obvi que tot el que es feia estava millorant la qualitat de vida dels nens i adolescents, ja que mostraven una gran autonomia a l'hora de dur a terme la majoria de tasques”*, però, per l'altra, es valora que *“no hay mucho personal contratado ya que no disponen de muchos recursos monetarios y, como consecuencia, los voluntarios tienen un trabajo relevante”*. Seguidament, les referències al grau d'implicació en l'acció encomanada (11,8%), el 100% considera que és suficient, ja que la *“Les nostres peticions i suggeriments sempre van ser escoltats i se'ns va donar molta llibertat i autonomia per treballar amb els nens i organitzar activitats amb altres entitats de Sucre”*, *“ens van deixar formar part de totes les tasques i projectes”*. A continuació, pel que fa a l'organització (17,6%), el 33,3% pensa que és eficient, ja que *“les persones de l'organització generalment s'implicaven de forma activa en les tasques assignades i cooperaven en moltes altres”*. En canvi, 66,7% valora que és ineficient, perquè hi havia una *“gran desorganització entre els diferents encarregats de la fundació”* i *“no es va arribar a dur a terme una reunió amb l'equip directiu per organitzar i donar forma als projectes”*. Finalment, pel que fa a l'acollida i seguiment del voluntariat (58,8%), el 70% considera que és suficient, ja que *“les nostres peticions i suggeriments sempre van ser escoltats i se'ns va donar molta llibertat i autonomia per treballar amb els nens i organitzar activitats amb altres entitats de Sucre”*. Altres afirmen que *“durant l'estada m'he sentit com a casa!”*.

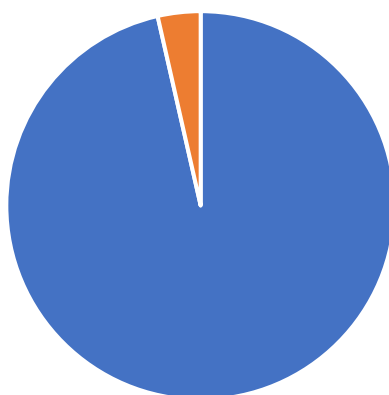

Gràfic 2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida.

Categoria 1.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn:

El 86,7% de les intervencions expressen dificultats significatives, en relació amb el 13,3% que considera que *“no tinguérem problemes importants”*. Entre les adversitats trobam algunes que fan referència a les dificultats o al sentiment de soledat en el procés d'adaptació: *“Adaptació lenta, requereix molt de temps fer una inversió cultural i establir vincles forts amb els nins”*, *“La soledad, no tienes a nadie que te apoye de confianza”*. Aquestes fan referència al xoc cultural que suposa adaptar-se a la forma de vida d'una cultura diferent.

Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn (29,4%)

■ Presentes/Significatives ■ No presents / No significatives

Gràfic 3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn.

Categoria 1.4. Sugeriments i propostes de millora:

En relació amb el projecte Fundación Amazonia, les participants han plantejat un seguit de propostes de millora. En destacam les següents:

- “Mayor coordinación entre la OCDS y las entidades que nos van a acoger en el país”.
- “Que se establecieran unas reuniones obligatorias de contacto con la organización en Mallorca que vas a participar”.
- “Conèixer les mancances dels centres abans de partir cap allà”.
- “Tenir un pla d'acció més ben definit des d'un principi (hagués estalviat molt de temps d'adaptació i comprensió de les seves necessitats)”.

Família 2. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Aprendo Contigo, Lima (Perú):

La valoració del projecte Aprendo Contigo representa un 6,6% del total de les aportacions, ja que només 1 de les persones que han participat de l'estudi ha fet el voluntariat amb aquest projecte. Els elements a analitzar són la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia (18,2%), la valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida (45,4%), les dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn (27,3%) i, finalment, suggeriments i propostes de millora per part de les participants (9,1%).

Categoria 2.1. Valoració de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia:

Pel que fa al suport informatiu (100%), el 50% de les intervencions opina que va ser suficient, ja que *“va dir que qualsevol cosa que haguéssim de necessitar ens ajudaria”*, però la resta d'intervencions pot deixar veure que no va ser suficient (50%), perquè *“amb en Sebastià Verger només vam concertar la reunió abans de partir”*. Pel que fa a la resta d'elements, la persona no ha mencionat res al respecte en la seva valoració.

Categoria 2.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida:

En aquesta categoria només s'ha fet referència l'organització (20%), la qual es considera “bona” en un 100%, i a l'acollida i seguiment del voluntariat (80%), la qual s'estima que és suficient en un 100%, ja que *“teníem responsables que avaluaven com ho fèiem”* i *“qualsevol dubte, problema o qüestió rellevant, l'hem poguda xerrar i solucionar”*.

Categoria 2.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn:

En aquest cas, s'ha considerat, en un 100% de les aportacions, que les dificultats no són significatives, ja que *“és un tema més d'actitud i de voler ajudar i fer feina, que no pas de capacitat o dificultat de fer-la”* i *“has de ser una persona conscient del lloc on vas i estar obert a conèixer persones de diferents ambients i cultures”*.

Categoria 2.4. Suggestiments i propostes de millora:

En relació amb el projecte Aprendo Contigo, el participant han plantejat una proposta de millora:

- *“Pens que haurien de revisar, si no ho fan ja, cada cert temps el tipus de tasques i veure que vagin en concordança amb els que es dona realment en l'actualitat acadèmica del país”*.

Família 3. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Formació integral de joves treballadors/es, Piura (Perú):

La valoració del projecte Aprendo Contigo representa un 6,6% del total de les aportacions, ja que només 1 de les persones que han participat de l'estudi ha fet el voluntariat amb aquest projecte. Els elements a analitzar són la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia (18,2%), la valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida (45,4%), les dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn (18,2%) i, finalment, suggeriments i propostes de millora per part de les participants (18,2%).

Categoria 3.1. Valoració de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia:

Pel que fa a la concreció en les tasques a desenvolupar, el 100% de les intervencions considera que va ser insuficient, ja que *“vam anar cap al Perú sense saber ni el que faríem, ni on estaríem ni res per l'estil”*. Pel que fa a la resta d'elements, la persona no ha mencionat res al respecte en la seva valoració.

Categoria 3.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida:

En aquesta categoria s'ha fet referència al grau d'implicació en l'acció encomanada (40%), la qual es considera eficient en un 50%, ja que *“Si hagués sabut el que anava a fer m'hauria preparat material per tal d'aprofitar més el temps allà”*; a l'organització (20%), ineficient en un 100% de la seva valoració, perquè hi ha *“excés de voluntariat i mal repartit”*; i, finalment, a l'acollida i seguiment del voluntariat (40%), la qual es va considerar suficient en un 50%, perquè que *“en general, va ser molt positiva”*.

Categoria 3.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn:

En aquest cas, s'ha considerat, en un 100% de les aportacions, que les dificultats són significatives, ja que hi havia *“falta de comunicació des de CANAT cap al voluntariat o inclús a la resta d'equip de CANAT”*.

Categoria 3.4. Suggeriments i propostes de millora:

En relació amb el projecte Aprendo Contigo, el participant han plantejat dues propostes de millora:

- *“En la mesura possible evitar enviar a viure a casa de la senyora Raquel els futurs voluntaris”*.

- *“Intentar concretar un poc més des de l’associació quin serà el paper a desenvolupar del voluntari”.*

Família 4. Valoració general del programa Estades Solidàries:

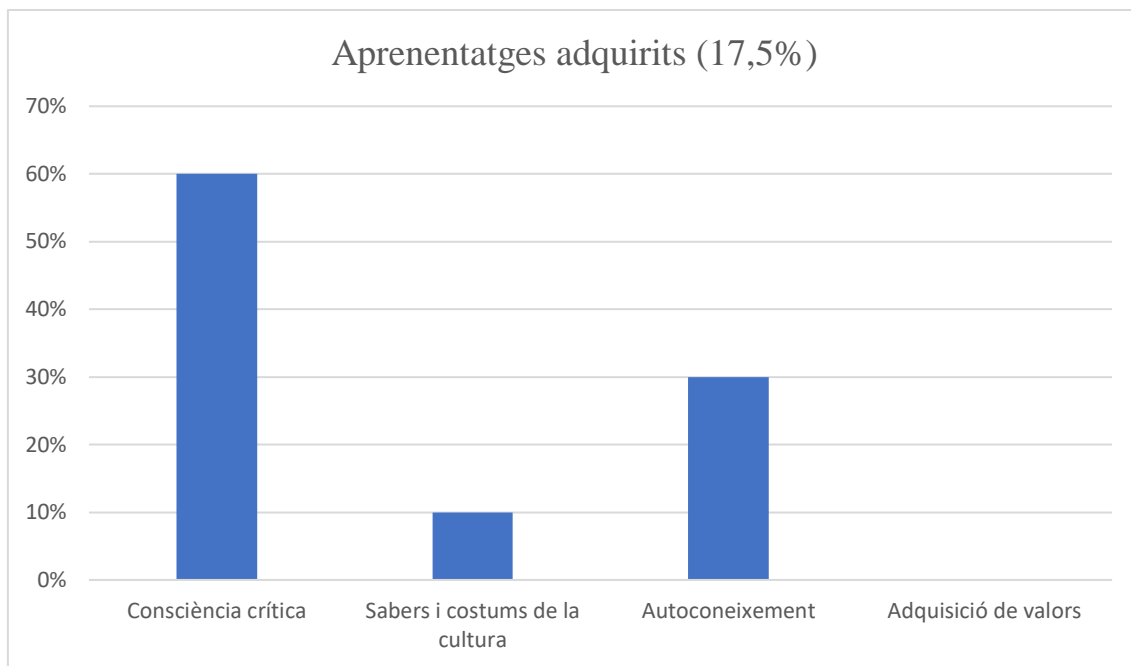
Aquesta categoria representa el 34,4% del total de les aportacions realitzades, ja totes les persones implicades en l’estudi han fet una valoració general del programa. Els elements a analitzar són el compliment de les expectatives (10,5%), els aprenentatges adquirits (17,5%), els punts forts i febles del programa (17,5), la repercussió de l’activitat de la persona voluntària en benefici de l’entitat d’acollida (14,2%), l’experiència personal (10,5%), la contribució que hagi pogut tenir aquesta vivència a la seva formació (10,5%) i, finalment, la idoneïtat del programa (19,3%).

Categoria 4.1. Compliment d’expectatives:

El 100% de les intervencions expressen que no només s’han complert o superat les expectatives, sinó que s’han manifestat desitjos de repetir-la *“ha sido una de las mejores experiencias de mi vida y repetiría encantada”*.

Categoria 4.2. Aprenentatges adquirits:

El 60% dels comentaris mostren que tenen una consciència crítica i oberta i s’identifiquen canvis en la forma de veure els països del Sud: *“Val la pena conèixer noves i diverses realitats per aprendre a valorar-les i a concebre un esperit crític amb la teva pròpia”*, *“viure aquesta experiència una vegada en la vida t’ofereix una visió del món que és impossible adquirir des de casa”*. Per altra banda, l’adquisició de sabers i costums de la cultura representa un 10% de les intervencions, mentre que el 30% manifesten l’adquisició d’autoconeixement, seguretat, independència i autoestima: *“ha permès aprendre o reforçar una sèrie de competències essencials: resolució de problemes, assertivitat, empatia, tolerància a la frustració, sentit de l’humor, paciència”*.

Gràfic 4. Aprenentatges adquirits.

Categoria 4.3. Punts forts i febles:

En aquesta categoria, el 50% de les intervencions representen, per una banda, punts forts i, per l'altra punts febles. Pel que fa als punts forts, trobam experiències satisfactòries per diversos motius, la majoria fan referència als vincles amb les companyes de la UIB i les persones del país: *“aprenentatge recíproc i bidireccional per part dels nins i les voluntàries, i que no s’hagués donat en el cas fer feina entre persones d’una mateixa localitat”*. Per altra, els punts febles parlen de *“qüestionar-se la utilitat de la seva estança allà, el motiu d’anar i el temps invertit”*.

Categoria 4.4. Repercussió de la vostra activitat en benefici de l’entitat d’acollida:

El 100% de les aportacions valora que la repercussió ha estat positiva i, majoritàriament, fan referència al fet que el seu suport va ser *“garantir que s’estaven cobrint les necessitats elementals”, “assegurar el compliment de les normes bàsiques”* i *“proporcionar reforç acadèmic*. Per altra banda, s’espera que hagi pogut transmetre valors als infants: *“respecte als altres, ecologisme, tolerància a la frustració, la importància de la constància de la constància en el treball”* i *“obrir horitzons, tenir una mirada més enllà de les seves fronteres”*.

Categoria 4.5. Experiència personal:

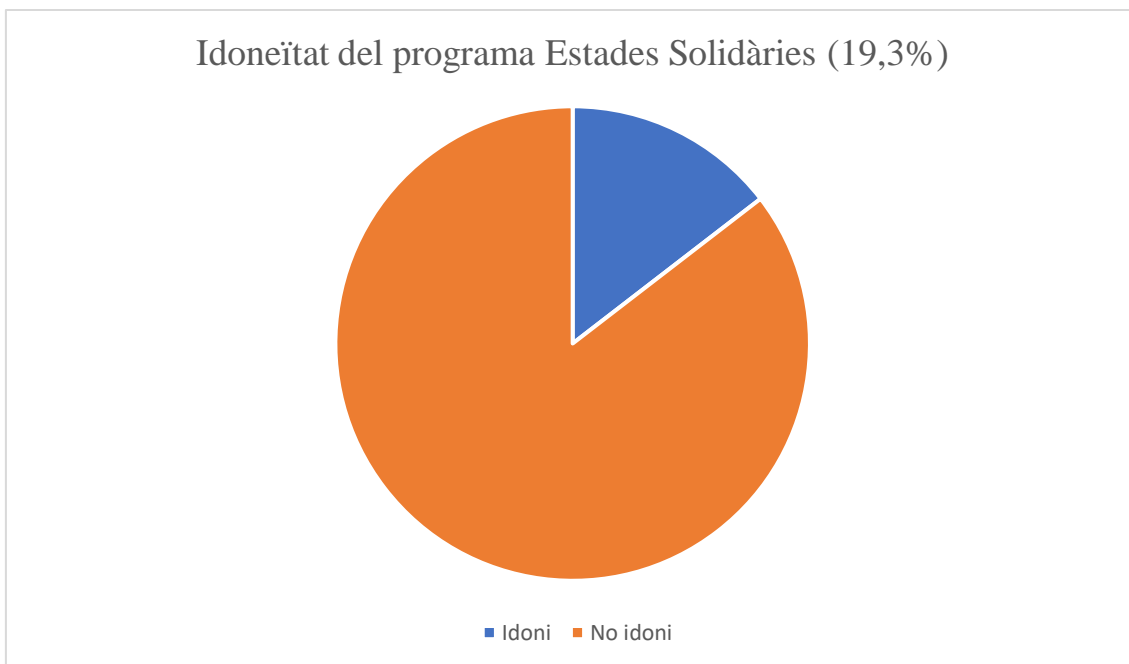
El 90% de les intervencions valoren que la vivència va ser positiva, ja que va ser una *“experiència de gran valor formatiu, tant professionalment com personalment”*. Però també es valora de manera negativa (10%) el que va suposar la tornada a Mallorca, perquè *“per mi, va ser de lo pitjor que em va passar. Deixes el que ha estat casa teva per dos mesos, la gent, el menjar, les rutines desorganitzades i perfectes, els viatges dels caps de setmana, ho deixes tot per tornar al que era casa teva abans de partir i tot està igual menys tu. Els primers dies tot em molestava, qualsevol cosa, fins i tot la meva parella. Però amb el temps et tornes a adaptar i ja”*.

Categoria 4.6. Contribució a la teva formació:

El 100% dels comentaris deixen constància l'impacte que ha tengut aquesta experiència en la seva trajectòria formativa i professional, ja que *“sabia que a mi m'agradava el tema del voluntariat, però ara ja he encertat i trobat un camí pel meu futur professional, on la infermeria i la cooperació hi formarà part”, “tras el paso por Bolivia y el hogar Misk'y Wasi, una nueva puerta se me ha abierto y tal vez me planteo en un futuro ser educadora en un hogar ya que la tarea me ha parecido que me completa como persona”, Vull ser professor de matemàtiques, i aquesta experiència m'ha ajudat a donar-me compte fins quin punt m'agrada ensenyar als nens”*.

Categoria 4.7. Idoneïtat del programa Estades Solidàries:

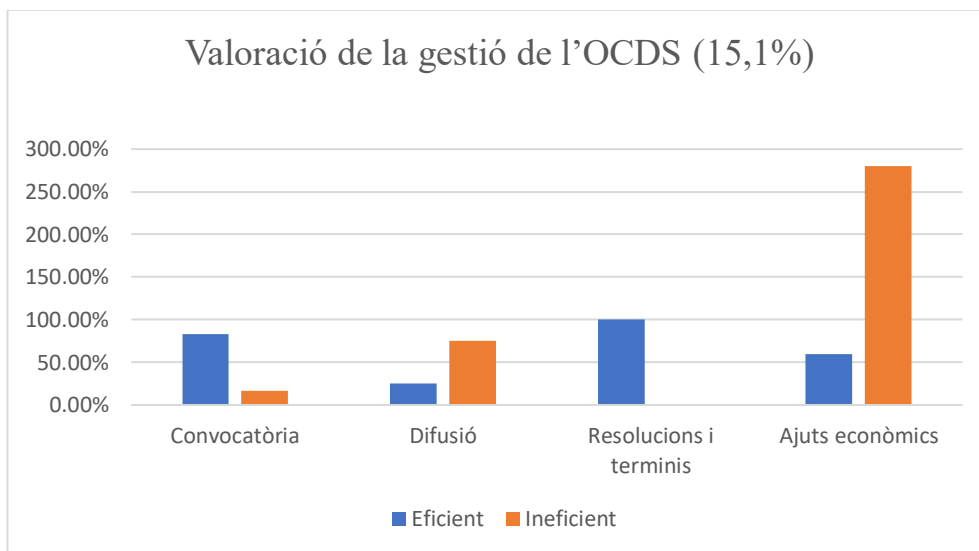
En aquesta categoria es valora la idoneïtat de les Estades Solidàries com a programa de voluntariat internacional que s'emmarca dintre de la Cooperació Universitària al Desenvolupament (CUD). El 54,5% opina que és idoni, ja que fomenta la consciència crítica del món, pels canvis que es generen a nivell personal i l'adquisició de valors: *“he pogut viure l'experiència de ser voluntari, conèixer a molta gent d'altres cultures, conèixer aspectes personals meus que no coneixia i ampliar el meu concepte de vida”*. Però, per altra banda, el 45,5% qüestiona la seva idoneïtat a causa de la durada de l'estada: *“si l'estança fos més llarga es podria aprofitar molt més, els vincles amb els nins serien més forts i la feina més profitosa. Amb 7 setmanes només arribes a assentar-se al país i conèixer els nins, però quan comences a connectar és quan has de partir”, la seva utilitat i impacte: “tal vegada l'impacte que hem fet en els nins d'allà podria ser comparable amb el que haguéssim pogut fer amb nins de segons quin barri de Palma”*.

Gràfic 5. Idoneïtat del programa Estades Solidàries.

Família 5. Valoració de la gestió de l'OCDS:

La valoració de la gestió per part de l'OCDS representa el 15,1% del total de les aportacions. Els elements a analitzar són la globalitat de la gestió de la convocatòria (48%), la difusió (16%), les resolucions i terminis (16%) i, finalment, els ajuts econòmics (20%).

Gràfic 6. Valoració de la gestió de l'OCDS.

Categoria 5.1. Convocatòria:

Es considera que la gestió de la convocatòria és eficient en un 83,3%, ja que es considera que l'OCDS *“va ser un agent facilitador en tot moment”* i es valora de manera molt positiva la figura de n'Aina (coordinadora de la convocatòria): *“Aina ens va donar molta informació de com funciona tot, de com havíem de realitzar els papers per l'ajut, resolent dubtes i mostrant el seu interès [...] informant de la difusió del programa i de les nostres responsabilitats”*. Per altra banda, el 16,7% manifesten descontent en determinats aspectes: *“Tener que abonar el coste del billete y que después se me diera el dinero de la beca me puso en apuros. Me sentí un poco incómoda”* i el fet de trobar a faltar que *“no ens va escriure ningú per demanar-nos com ens anava”*.

Categoria 5.2. Difusió:

El 75% de les aportacions pensa que la difusió és insuficient, ja que *“és complicat arribar a adonar-se de tot el gran treball que es fa des de l'OCDS”*. Es valora com un inconvenient *“el poder de convocatòria dels programes de voluntariat. La majoria de gent que se n'assabenta és perquè prèviament ja estaven interessats i realitzen una recerca”*. Però el 25% considera que a través de *“xarxes socials, blog, boca a boca, correus”* la difusió és encertada.

Categoria 5.3. Resolucions i terminis:

El 100% valora que tant les resolucions com els terminis que planteja l'OCDS són eficaços, ja que és un *“procés ben explicat i fàcil de dur a terme”* i *“me parece buena idea que haya varios plazos de convocatorias”*.

Categoria 5.4. Ajuts econòmics:

El 60% opina que l'ajut econòmic que es concedeix és suficient, perquè *“crec que mai hauria pogut fer aquest tipus de viatge sense l'ajut econòmic i ha estat increïble el que ha despertat dintre meu com a persona”*. Es valora que és un *“import adequat tenint en compte el temps de l'estada”*. En canvi, el 40% considera que aquest és insuficient, ja que *“sólo te sirve para ayudarte a comprar el billete de avión”*.

Família 6. Suggeriments i propostes de millora:

Els suggeriments i propostes de millora representen el 6,6% del total de les aportacions, aquestes s'orienten a la millora de la difusió (9,1%), el procés de selecció

(18,25), la preparació prèvia a la partida (54,5%), la realització de les activitats durant l'estada (9,1%) i, finalment, les accions posteriors a l'arribada (9,1%).

Categoria 6.1. Difusió:

En aquest àmbit s'ha expressat una proposta de millora:

- *“Ampliar mitjançant convenis amb associacions d'estudiants de la universitat, donar informació a través de campus extens, repartint publicitat, fer petites xerrades abans que comenci una classe a alumnes de diferents graus”.*

Categoria 6.2. Selecció:

En aquest àmbit s'han exposat dues propostes de millora:

- *“Que los ex alumnos de la UIB puedan seguir participando en los programas de Estades Solidàries en el caso de que no haya alumnos para las plazas vacantes”.*
- *“Acotar más la selección de los alumnos seleccionados, tal vez pedir referencias a profesores o compañeros, para evitar que haya personas que no quieran trabajar”.*

Categoria 6.3. Preparació prèvia a la partida:

Aquesta categoria és que ha rebut més propostes de millora. En relació amb:

- *“Recordatori a tots els voluntariats del fet que la cooperació no és anar a salvar el món i viure pel treball que es fa. La cooperació és un intercanvi de coses en positiu on no sap si dónes més del que reps o reps més del que dónes, però que al final és actiu. I crec que la gent parteix amb una idea equivocada de què arribarà i la seva ajuda serà de necessitat vital i de gran repercussió, quan la realitat és que la teva ajuda és una mà més d'un engranatge que ha de rodar sense tu (però que sempre està un poc millor amb tu)”.*
- *“Concretar més quines funcions s'espera que duguin els futurs voluntaris (idea realista)”, “intentar concretar un poc més des de l'associació quin serà el paper a desenvolupar”; “tenir un pla d'acció més ben definit des d'un principi”. Aquest aspecte pot implicar “explicar quins materials fan falta o si és possible/convenient que presentin propostes de projectes personals per dur a terme al lloc de destinació; plantejar possibles situacions problemàtiques que s'hagin donat anys anteriors” i “conèixer les mancances dels centres abans de partir”.*

Categoria 6.4. Realització de les activitats:

En relació amb aquest aspecte, que fa referència al període en el qual s'està duent a terme l'estada, s'ha plantejat una proposta de millora:

- Interessar-se un poc més de com els hi va als voluntaris durant l'estada.

Categoria 6.5. Accions posteriors a l'arribada:

En relació amb aquest àmbit es proposa:

- *“Que les persones que han fet voluntariat expliquin els seus testimonis a través d'un vídeo, les xarxes socials o en viu”.*

3.2.2. Resultats grups de discussió.

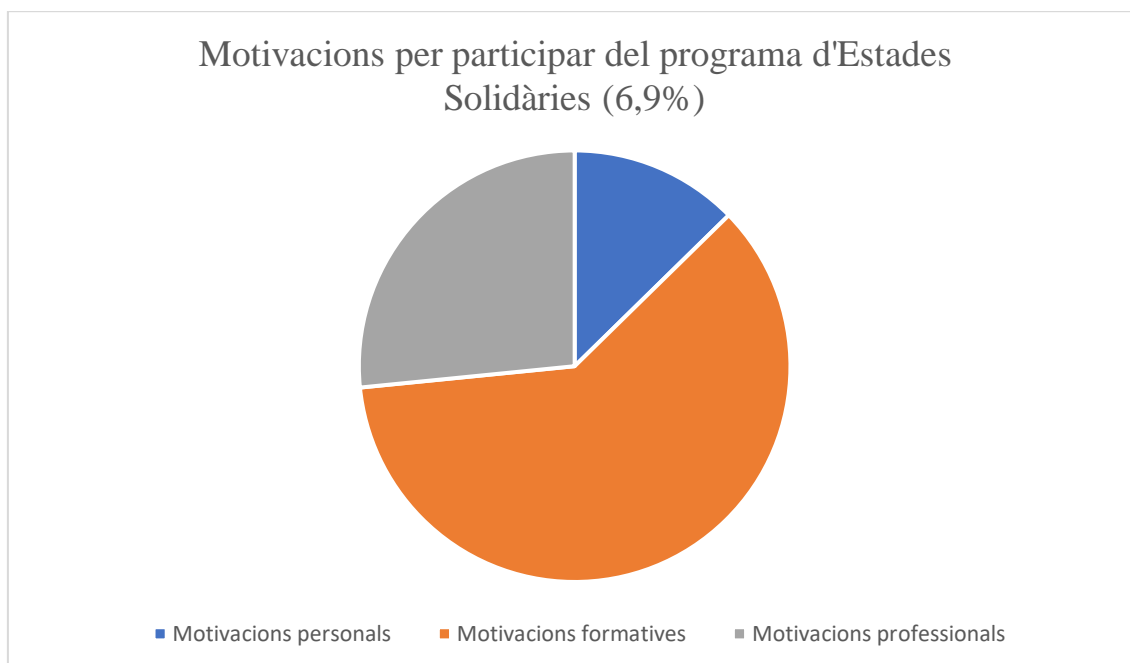
Taula 3. Percentatges d'unitats de text adscrites a les categories.

1. Motivació per participar del programa d'Estades Solidàries. 6'9%
 - 1.1. Motivacions personals. 66'7%
 - 1.2. Motivacions formatives. 22'2%
 - 1.3. Motivacions professionals. 11'1%
2. Xoc cultural. 5'4%
 - 2.1. Adaptació. 28'6%
 - 2.2. Diferències en l'exercici professional. 14'2%
 - 2.3. Diferències en la forma de vida. 28'6%
 - 2.4. El que es valora de la cultura. 28'6%
3. Afectes, sentiments i relacions. 10'1%
 - 3.1. Relacions. 38'5%
 - 3.2. Sentiments. 38'5%
 - 3.3. Comunicació posterior. 23%
4. Aprenentatges realitzats / Significació i contribució personal de l'experiència. 41'1%
 - 4.1. Canvis a nivell personal. 18'9%
 - 4.2. Consciència crítica. 41'5%
 - 4.3. Adquisició de valors. 16'9%
 - 4.4. Autoconeixement. 9'4%
 - 4.5. Habilitats interpersonals. 7'5%
 - 4.6. Vinculació amb els estudis. 5'8%
5. Valoració global del programa. 26'4%

- 5.1. Repercussió de la vostra activitat en el voluntariat. 50%
 - 5.1.1. Positiva. 47'1%
 - 5.1.2. Insuficient i/o negativa. 52'9%
- 5.2. La figura del voluntari/ària. 29'4%
 - 5.2.1. Actituds crítiques. 70%
 - 5.2.2. Actituds negatives. 30%
- 5.3. Diferència amb altres programes de voluntariat. 11'8%
- 5.4. Suggeriments i propostes de millora. 8'8%
- 6. Influència en la trajectòria vital. 10'1%
 - 6.1. Formativa. 23'1%
 - 6.2. Professional. 30'7%
 - 6.3. Participació en projectes de voluntariat i/o cooperació. 46'2%
 - 6.3.1. Participació. 66'7%
 - 6.3.2. No participació. 33'3%

Família 1. Motivació per participar del programa d'Estades Solidàries:

Aquesta família representa el 6,9% del total de les intervencions, en la qual s'analitzen els motius que han dut a participar en aquest programa de voluntariat. Els elements a considerar són les motivacions personals, formatives i professionals.

Gràfic 7. Motivacions per participar del programa d'Estades Solidàries.

Categoria 1.1. Motivacions personals:

Trobam que la majoria de les motivacions per participar del programa responen a motius personals (66,7%). Algunes denoten que hi havia interès previ pel voluntariat i per la cooperació al desenvolupament: *“Era una cosa que ja feia molt de temps que duia pensada. Quan feia batxillerat ja havia fet alguna coseta, i sempre m’havia interessat molt tot aquest tema de voluntariat”, “Me deia, des de feia molt de temps, que era algo que volia viure”*; En canvi, per a altres, el fet de tenir experiència de voluntariat en l’àmbit local, les impulsava a explorar altres vies: *“Tenia un historial d’haver fet altres voluntariats en l’àmbit local, i a nivell internacional res”, “Sempre havia fet voluntariat en l’àmbit d’animals (caneres, organitzacions, etc.) i me feia ganes fer altres tipus de voluntariat” [...]”, “volia tenir una visió diferent del voluntariat, en comparació al que és a escala local”*.

Categoria 1.2. Motivacions formatives:

El 22,2% de les aportacions manifesten motivacions formatives: *“Vaig acabar el màster de professorat l’any 2019 i el voluntariat a Lima, concretament amb el projecte Aprendo Contigo, era una oportunitat de tocar la docència en un ambient molt diferent de l’estàndard (ja que eren infants i joves escolaritzats a un hospital). Va ser una posada en pràctica”, “Vaig demanar dur a terme les pràctiques curriculars en l’àmbit de cooperació a Cuba o al Salvador, però van seleccionar a altres companys i, com que m’havia quedat amb les ganes, vaig xerrar amb n’Aina Gayá, que me va oferir aquesta altra opció”*.

Categoria 1.3. Motivacions professionals:

Només un 11,1% de les motivacions responen a interessos professionals, les quals afirmen, entorn de la docència: *“si soy capaz de pasar por esto, es porque lo tengo vocacional”*.

Família 2. Xoc cultural:

Aquesta família representa el 5,4% del total d’aportacions dutes a terme, la qual fan referència al procés d’adaptació, les diferències en l’exercici professional, les diferències en la forma de vida i, finalment, el que es valora de la cultura.

Categoria 2.1. Adaptació:

En aquesta categoria, la qual representa el 28,6% de les intervencions, s'ha posat de manifest la manera de gestionar situacions de por o de perill *“si te saps moure, si saps on hi ha es perill i un poc d'intuïció. Si hi ha un taxi que te fa mala espina, no puges”, “s'ha de tenir sentit comú i conèixer el context en el qual te mous”*.

Categoria 2.2. Diferències en la concepció del voluntariat i/o la cooperació:

En aquesta categoria, amb un 14,2% dels comentaris, s'ha expressat la detecció de diferències entre ambdós països pel que fa a la cooperació al desenvolupament: *“A Bolívia, encara percep el que és l'ajuda i la solidaritat com a caritat. La fundadora de la fundació té aquesta visió”*.

Categoria 2.3. Diferències en la forma de vida:

S'identifiquen diferències en la nostra forma de vida i la forma de vida del país en un 28,6% de les intervencions: *“el ritme de vida, ja que en la nostra cultura vivim de manera molt accelerada”, “No se pot agafar el mateix mètode de vida i viure a dos països diferents amb el mateix mètode de vida”*.

Categoria 2.4. El que es valora de la cultura:

Es detecten elements de què és el que es valora i agrada de la forma de vida del país en un 28,6% dels comentaris: *“El ritme de vida, ja que en la nostra cultura vivim de manera molt accelerada” i “viure una vida més bàsica i simple i no tan enrevoltada de tecnologia”*.

Família 3. Afectes, sentiments i relacions:

Aquesta família representa el 10,1% del total d'intervencions dutes a terme, la qual fan referència a les relacions, els sentiments i la comunicació posterior de l'estada.

Categoria 3.1. Relacions:

En aquesta categoria, la qual representa el 38,5% de les intervencions, s'ha posat de manifest amb qui es relacionaven durant l'estada. Per una banda, amb les persones del país: *“vaig intentar que les amistats que vaig fer a el Perú es vincuessin al projecte”*; i companyes de la UIB: *“Amb na C., una de les companyes, vàrem tenir molt bona relació”*.

Categoria 3.2. Sentiments:

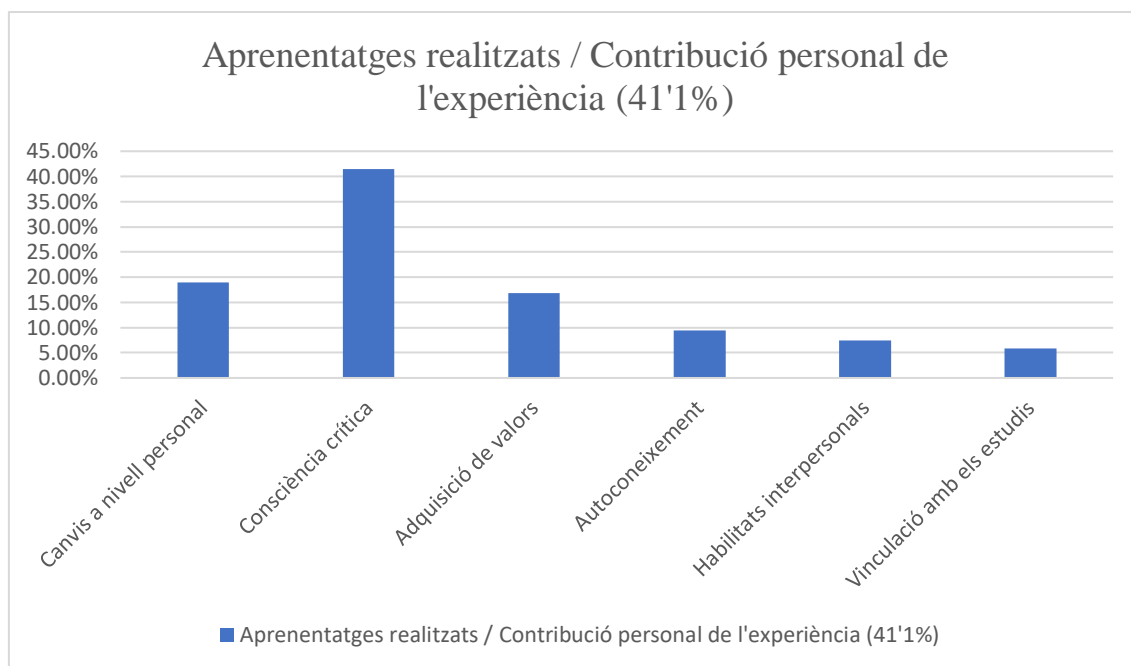
En aquesta categoria, amb un 38,5% dels comentaris, s'han expressat sentiments i vivència de tenir amics i amigues en el país, de tenir família i del desig de tornar: *“Tenc una connexió molt forta amb allà, ho consider sa meva segona casa”, “És amor, torn sempre per amor”*.

Categoria 3.3. Comunicació posterior:

S'identifica, en un 23% de les aportacions, que s'ha mantingut contacte i relació posterior amb les persones del país *“xerr molt amb na Diana, una de les coordinadores de la llar”* i amb les persones que van compartir experiència: La majoria manifesten que *“Tenc un contacte esporàdic, per xarxes socials”, “tenc una companya que de tant en tant m'escriu i me diu: He pensado en ti, ¿como estas?”*.

Família 4. Aprenentatges realitzats:

Aquesta família representa el 41,1% del total d'aportacions dutes a terme, la qual fan referència als canvis a nivell personal, l'adquisició de consciència crítica, de valors, al procés d'autoconeixement, a les habilitats interpersonals i a la vinculació amb els estudis.

Gràfic 8. Aprenentatges realitzats / Contribució personal de l'experiència.

Categoria 4.1. Canvis a nivell personal:

En aquesta categoria, la qual representa el 18,9% de les intervencions realitzades, es manifesten canvis vitals i canvis en la forma i estil de vida que contribueixen a un major benestar: *“Aprens molt a alentir i a prioritzar el que realment és important del que no és important”, “tornar de Bolívia me va tirar l’armari enterra, tenia un armari de merda i ... me va caure una biga i dius... me va obrir l’armari de merda i me va connectar molt amb mirar i fer les coses d’una altra manera, a connectar amb les arrels, amb la terra i me vaig tornar una hippie perduda. Me vaig tatuar la pacha mama, me vaig tatuar un mite de Bolívia que me varen ensenyar allà i que me va connectar amb tot això, que m’ha dut a altres coses a la vida i m’ha donat una segona feina, perquè arrel de tot això me vaig interessar per la filosofia, el ioga...”*. També es revelen canvis en la percepció de les cultures i les persones: *“Crec que lo que més ha afectat a la meua vida diària... òbviament això afectarà a la meua feina, però una cosa que ja ho palp molt és a l’hora d’entendre a la gent, entendre d’on venen i perquè són així...”*.

Categoria 4.2. Consciència crítica:

La majoria dels comentaris entorn de la significació i contribució personal de l’experiència fan referència a l’adquisició de consciència crítica (41,5%). És a dir, a tenir una argumentació i anàlisi crítica i obert del món. Algunes d’aquestes fan referència a:

- Argumentar sobre la nostra responsabilitat i repercussió de la nostra forma de vida: *“Vaig fer la reflexió que, pel que fa als aliments, amb els diners que guanyo a través de l’esforç per obtenir un sou, no vull contribuir a la importació de productes que no són locals, a l’emissió de CO₂ ni al canvi climàtic”, “Al final vivim en una societat capitalista, consumista i no té res a veure del que es viu allà”*.
- Reconèixer les injustícies i desigualtat d’oportunitats: *“El fet de veure de primera mà com les persones dels territoris Sud Amèrica exploten aquestes matèries, però no se’n beneficien ni les poden gaudir... me va fer reflexionar sobre la hipocresia de les societats occidentals”. “Aquesta situació és injusta”*.
- Identificar canvis en la concepció dels països del Sud: *“No veig igual a una persona del Perú que de Bolívia, que no com la veia abans... He vist com viuen i perquè són així. Veus les limitacions de moltes coses i com les prioritats, a cada lloc, són diferents i com la cultura pot afectar molt a la prioritat de les persones*

i entendre això fora jutjar. Aprendre a no jutjar tot això des de la nostra visió europea, perquè hi ha molt més enllà del que noltros esteim avesats”.

- Analitzar de forma crítica el voluntariat i la cooperació al desenvolupament, identificant les nostres actituds a l'hora de participar en aquest tipus de projectes: *“Tu, com a persona voluntària, no ets una persona imprescindible, no ets la salvadora, “No sempre tindràs la raó o la veritat absoluta, acceptar que et pots equivocar i a escoltar per aprendre dels altres”.*

Categoria 4.3. Adquisició de valors:

En aquesta categoria, a partir 16,9% de les aportacions, es valora l'adquisició o l'enfortiment de valors relacionat a la justícia, l'equitat, la solidaritat, l'empatia i el respecte, el compromís i la valoració de la diferència i la diversitat:

- *“Aquesta experiència potencia aquesta inquietud d'actuar d'alguna manera, sigui en l'àmbit que sigui”.*
- *“Don gràcies a haver canviat el xip, perquè hi ha una diferència cultural que s'ha de respectar. Pareix un doi, però és acceptar lo altre”.*
- *“La gent amb ment oberta la van ampliar molt més”.*

Categoria 4.4. Autoconeixement:

En el 9,4% dels comentaris es detecta l'adquisició d'autoconeixement, independència, seguretat i autoestima:

- *“El fet de valer-se per un mateix, aprendre a moure's i ‘sacarse las castañas del fuego’ i adaptar-se a ambients nous i canviants”.*
- *“Tocar els límits personals (això sí, això no)”.*
- *“També ajuda a un mateix, a conèixer-se més. Perquè te trobes en un context en el qual pots viure situacions extremes. No com en el teu dia a dia que vius en una bombolla de confort”.*

Categoria 4.5. Habilitats interpersonals.

Aquesta categoria, amb una representació del 7,5%, fa referència a l'adquisició i enfortiment d'habilitats interpersonals a l'hora de treballar i tractar amb persones: *“saber comportar-se amb la gent amb la qual es fa feina i organitzar-se”, “Ser conscient, estar present i escoltar als altres”.*

Categoria 4.6. Vinculació amb els estudis:

En aquesta categoria es posa de manifest l'oportunitat que va suposar aquesta experiència per vincular i posar en pràctica els coneixements, habilitats i actitudinal adquirits en els estudis:

- *“Vam organitzar un seguit de tallers sobre sexualitat, ansietat, entre d'altres i això va suposar una posada en pràctica dels coneixements que havia anat adquirint durant els estudis, ja que a la carrera de Psicologia hi ha poques pràctiques al llarg dels cursos”.*
- *“No havia practicat mai i quan vaig passar per aquella experiència i me vaig veure havent ensenyant coses que no recordava (exemple: parts d'una flor), me vaig veure molt motivat: ‘Si soy capaz de esto, creo que puedo tirar para adelante con la docència’.*

Família 5. Valoració global del programa:

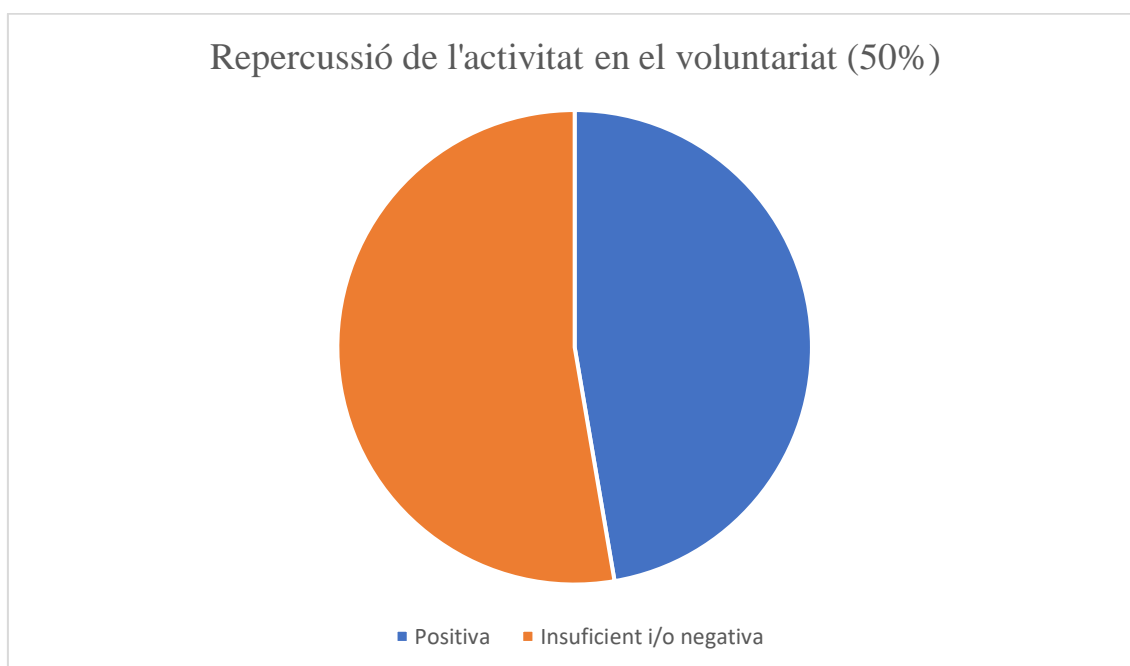
Aquesta família representa el 26,6% del total d'intervencions dutes a terme, la qual fan referència a la repercussió de l'activitat en el voluntariat, a la mateixa figura de la persona voluntària, a la diferència amb altres programes de mobilitat i, finalment, a les propostes de millora.

Categoria 5.1. Repercussió de la vostra activitat en el voluntariat:

Amb el 50% del total de les aportacions d'aquesta família, el 47,1% considera que hi ha repercussions positives en relació amb la tasca que es duu a terme en el voluntariat, ja que *“al final vas allà dos mesos per fer un poc de reforç. A l'escola ho dic, quan vénen a fer pràctiques... és meravellós tenir algú de pràctiques perquè t'ajuda molt, però al final no és una persona amb la qual puguis contar per tot l'any per fer projectes a llarg termini. És com, bé, ara que tenim un reforç més, podem fer això, i quan se'n va ja està. Idò com algú que fa pràctiques”.* Pel que fa als infants i joves amb els quals es treballa, *“ells s'ho varen passar bé i nosaltres ens ho vàrem passar bé i ells varen estar contents que estiguéssim allà. Pens que no va ser ni negatiu ni neutre, pens que els nins agraeixen molt que hi vagin voluntaris”.*

Però, en canvi, el 52,9% de les intervencions denoten preocupacions en relació amb què la repercussió pugui ser negativa o insuficient en determinants aspectes, ja que *“vaig reflexionar sobre la constant rotació de voluntaris en poc temps, ja que molts dels*

infants tenen problemes de vincle, especialment en l'entorn familiar (molts són orfes, els han abandonat o venen de famílies molt desestructurades). M'he plantejat si aquesta inestabilitat, si el fet d'estar constantment establint vincles, agafant estima i després despedir-se els pots afectar d'alguna manera negativa”, “De fet, hi ha moltes nines (dic nines perquè amb els nins no ho he vist tant) que com a què tenen aquesta part de rebuig, perquè saben que si els agafen carinyo, després se n'ha d'anar. I és com a què posen sa barrera i diuen no, fins aquí?”. Per altra banda, es fa menció a la falta de continuïtat dels projectes que s'impulsen: “si durés més temps sí que se podrien dur a terme més projectes. Els projectes que comentava na X. que tenien contacte amb l'alcaldia... se podria haver allargat, se podria haver dut a terme. Si quan ella hagués acabat, deixar-mos el projecte a noltros i noltros als que vinguessin després. La continuïtat és nula i clar, per impulsar un projecte és impossible”.

Gràfic 9. Repercussió de l'activitat en el voluntariat.

Categoria 5.2. La figura del voluntari/ària:

Aquesta categoria neix de les espontànies reflexions dels participants entorn d'identificar i analitzar de manera crítica el rol i l'actitud de la persona voluntària (29,9%).

El 70% de les intervencions feien referència a actituds crítiques que són necessàries per dur a terme un voluntariat:

- *“Tu, com a persona voluntària, no ets una persona imprescindible, no ets la salvadora. Tens un paper de proporcionar eines o habilitats que puguin servir als infants i joves en el seu propi procés de transformació. Si fas alguna cosa que, quan marxis, no té continuïtat, no serveix de res la teva acció”.*
- *Aprendo Contigo tenien clar aquest aspecte [apego], i que ens explicaven que aquest era el motiu pel qual el voluntariat tenia unes sis setmanes de durada, ja que si no es podia allargar “l’apego”, afectant als infants i joves de manera negativa. Tampoc els deixaven intercanviar números de telèfon... tenien mesures concretes per evitar aquesta situació.*

Per altra banda, en el 30% dels comentaris es detecten actituds negatives:

- *“Crec que les persones amb una mentalitat tancada, una vegada acabada l’experiència es van tornar encara més rígides”.*
- *“Si una persona que duu a terme un voluntariat d’aquest tipus parteix amb aquesta predisposició de “saber més”, no aprofites l’experiència”.*

Categoria 5.3. Diferència amb altres programes voluntariat:

En aquesta categoria, la qual representa el 11,6% de les intervencions realitzades dintre d’aquesta família, s’identifiquen aquells elements que han determinat la participació en aquest programa de mobilitat i no en altres: *“Es resumeix per una qüestió de disponibilitat (ja que els terminis s’adapten molt als horaris acadèmics), per l’ajut econòmic, pel fet que la Universitat, sent una institució pública, li transmet molta més confiança (percepció que hi hauria una bona organització, que tot estarà regulat i controlat)”.*

Categoria 5.4. Suggeriments i propostes de millora:

S’han plantejat un seguit de suggeriments i propostes de millora, les quals representen el 8,6% de les aportacions, pel que fa a la convocatòria d’Estades Solidàries. En destacam les següents:

- *“Les associacions o entitats amb les quals es fa feina des de l’OCDS són molt grans i que hi ha molts de voluntaris fent feina a la vegada, intentaria establir vincles amb organitzacions més petites que se’n puguin beneficiar més”.*

- *“Si des de Mallorca se fes més seguiment, se podria fer que els nous voluntaris es sumessin a projectes que ja funcionen (Fundación Amazonia).*
- *“Jo, per exemple, no vaig xerrar amb ningú de l’any anterior al meu i crec que hagués estat una cosa bona, per saber com està la situació, lo darrer que saben dels nins o els darrers voluntaris que hi varen anar”.*

Família 6. Influència en la trajectòria vital:

En aquesta família, la qual representa el 10,1% del total de les intervencions, s’identifica l’impacte que ha tengut aquesta experiència en la trajectòria formativa i professional i si han continuat participant en projectes de voluntariat i/o cooperació.

Categoria 6.1. Formativa:

El 23,1% dels comentaris indiquen que l’estada va tenir una repercussió en la seva formació, ja que:

- *“Aprendo Contigo oferia una formació per voluntaris orientada a treballar la intel·ligència emocional a través del joc. De fet, el meu TFM ha consistit a fer una gamificació, ja que consider que a través del joc és com millor s’aprèn i quan surt la nostra essència. Per tant, consider que l’experiència en el voluntariat vaig donar, però alhora vaig rebre”.*
- *“Gràcies a aquesta experiència vaig decidir anar a fer les pràctiques curriculars al Marroc i no puc donar més gràcies, perquè a la meva aula actual tenc vuit nins i set són magrebins”.*

Categoria 6.2. Professional:

El 30,7% dels comentaris indiquen que l’estada va tenir una repercussió en la seva formació, ja que:

- *“Vaig fer mates, però al final la docència és lo que m’ha... [motivats]. Fa dos anys que sóc profe i m’encanta”.*
- *Jo a nivell professional me va obrir això que tu dius A. de no poder dir sempre la mateixa frase, no mirar totes les realitats amb les mateixes ulleres perquè cada realitat necessita que té les llevi, te les canviïs o que les gradui's. Sobretot quan fas feia amb infant i fas feina a una escola, hi ha tantes realitats. Les meves companyes de feina, durant el ramadà, estaven a punt de matar els pares. I jo, bé,*

per ells el ramadà és molt important, relaxa't, que no duen la nina... no és el moment de cridar a serveis socials, és que estan en ramadà”.

Categoria 6.3. Participació en projectes de voluntariat i/o cooperació:

En aquesta categoria, la qual representa el 46,2% de les intervencions dintre d'aquesta família, es determina si han adquirit un compromís social de cara a contribuir i participar en accions o projectes que potencien la cooperació per al desenvolupament i la transformació social.

El 66,7% participa de manera activa:

- *Quan s'ha relaxat una mica la pandèmia, he partit de Workaway (Confessa que no suporta estar a Mallorca durant l'estiu per la calor i el turisme) dos mesos a Alemanya a reformar un castell antic. “Trobo que aquest tipus d'experiències te preparen molt per poder adaptar-te a qualsevol context i situació i a tenir la ment oberta. Aquest any vull repetir l'experiència i estic cercant Workaway pel País Basc perquè tenc arrels familiars i vull conèixer un poc més la cultura.*
- *Un pic vaig anar de voluntària com a estudiant d'infermeria als programes de Beques Pràctiques i Estadades Solidàries, més endavant hi vaig anar com a professional, com a infermera a Equador a través de l'associació AISE (Associació Internacional de Sanitaris a Espanya). Però a mitat del voluntariat vaig haver de tornar per la pandèmia.*
- *He tornat 4 vegades [a Bolívia, Fundación Amazonia]. Tenc dos nins apadrinats (“són meus”) i que els he d'anar a veure. També explica que les nines són com si fossin seves, que al llarg d'aquests cinc anys les ha vist créixer i les coneix.*

En canvi, el 33,3% argumenta que la possibilitat de participar s'ha vist afectada pels següents motius:

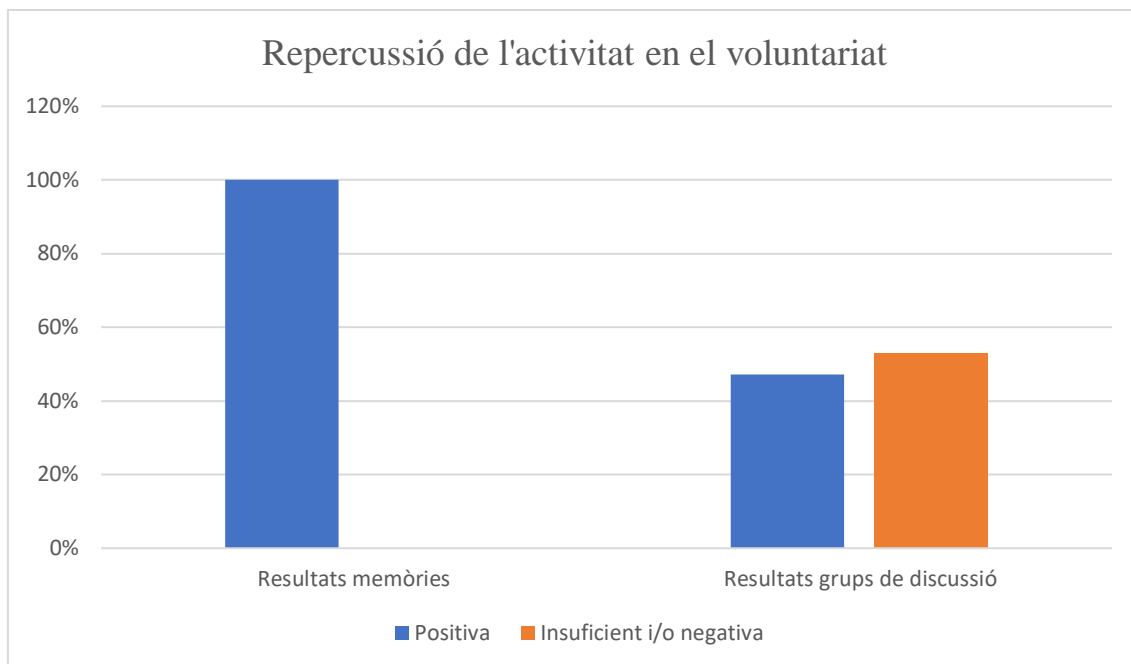
- *Per motius laborals i acadèmics me va ser molt complicat poder participar d'algun altre projecte, però no per falta de ganes o de voluntat. També amb la pandèmia no m'ho va plantejar, però m'agradaria reprendre-ho en algun moment.*
- *Vaig estar investigant altres vies i projectes. Com per exemple, la plataforma de voluntariat. També vaig indagar sobre l'activitat d'Apréndo Contigo, el projecte*

de les seves Estades Solidàries, en l'àmbit local (Ineditos). Però no vaig acabar d'entrar a cap perquè ja feia feina i no podia per una qüestió de disponibilitat.

4. CONCLUSIONS.

Pel que fa a la valoració del programa, els aspectes que més s'han valorat com ineficients són la difusió de la convocatòria, la concreció de les tasques a desenvolupar en el període de preparació prèvia a la partida i la continuïtat dels projectes que s'impulsen en el voluntariat, ja que la majoria de suggeriments s'orienten a la millora d'aquests àmbits. De fet, es considera que aquests aspectes poden millorar notablement fent partícips a les persones que han estat voluntàries en accions posteriors a l'estada, ja sigui a través de xerrades informatives amb l'alumnat de la UIB perquè aquests coneguin de primera mà tot el que implica viure aquesta experiència o mitjançant trobades amb persones que s'estan preparant per viatjar amb l'objectiu d'aportar-los una visió realista del que es trobaran i per intentar donar continuïtat a projectes que ja estan en marxa.

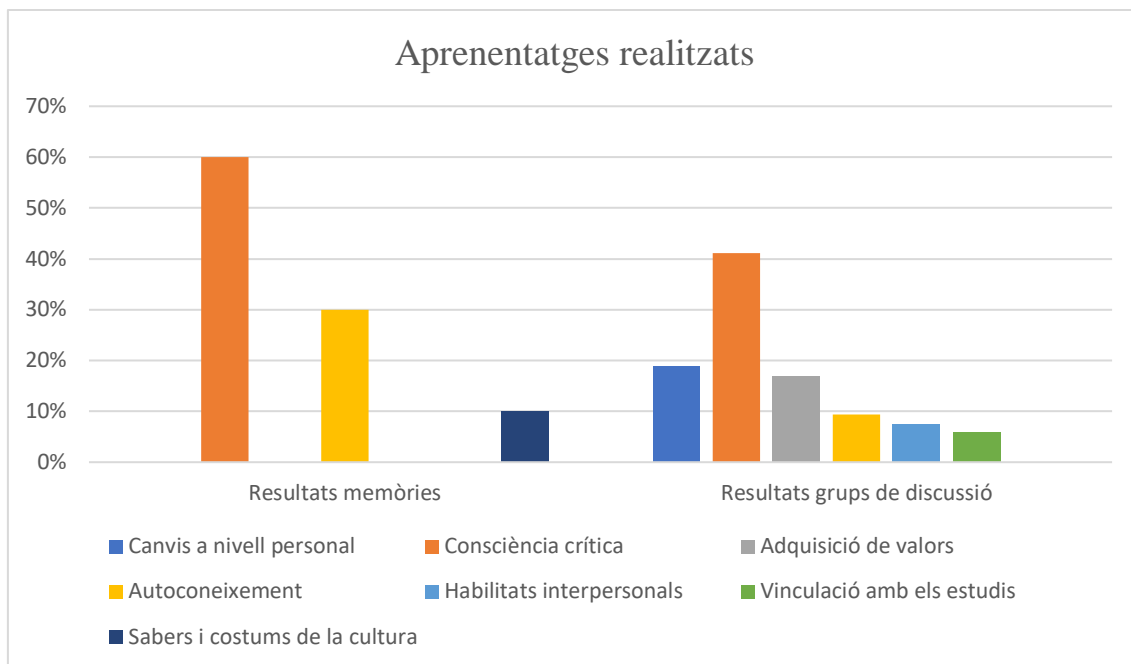
Un altre aspecte a destacar és el canvi de mirada entorn de la repercussió de l'activitat de la persona voluntària en benefici de l'entitat d'acollida, ja que en el moment de finalitzar l'estada el 100% de les aportacions la valoraven com a positiva, mentre que actualment el 52,9% de les intervencions denotava que es qüestionava si aquesta era insuficient o, fins i tot, negativa. Un dels principals motius és la preocupació que genera la durada de l'estada entorn dels vincles que es generen amb els infants i joves amb els quals es conviu, ja que es planteja si això els pot generar problemàtiques "d'apego". Per altra banda, es considera que la falta de coordinació entre la persona de les illes que fa d'enllaç i la contrapart sòcia del país d'acollida afecta que la repercussió pugui ser positiva, ja que hem pogut observar com molts dels projectes que es van impulsar en diferents estades no s'han sostingut amb el pas del temps o que des de les illes no es té consciència sobre la realitat que s'està vivint des de l'altre costat.

Gràfic 10. Repercussió de l'activitat en el voluntariat.

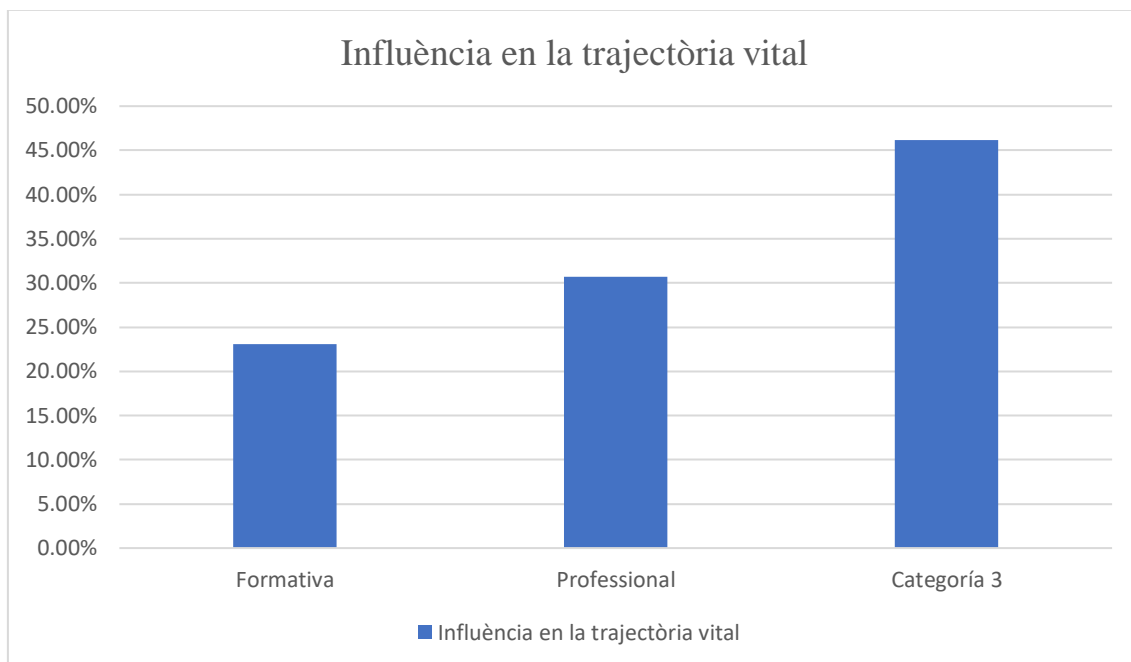
Finalment, es valora molt positivament la idoneïtat del programa pel fet de ser una institució pública i educativa la que el fomenta i pel que fa a l'ajut econòmic i als terminis.

Pel que fa als aprenentatges adquirits, és unànime el fet que aquesta experiència significa molt i contribueix molt a nivell personal, especialment en l'adquisició de consciència crítica, la qual representa un 60%, pel que fa a l'aprenentatge, de les intervencions en les memòries i un 41,5% de les aportacions en els grups de discussió. Un altre efecte que es pot observar és com s'ha pres més consciència d'aquest impacte amb el pas del temps, ja que una vegada finalitzada l'estada gairebé només es feia menció a l'adquisició de consciència i al foment de l'autoconeixement, mentre que en l'actualitat s'ha pogut observar com també a significat canvis en la forma de vida i en l'adquisició de valors.

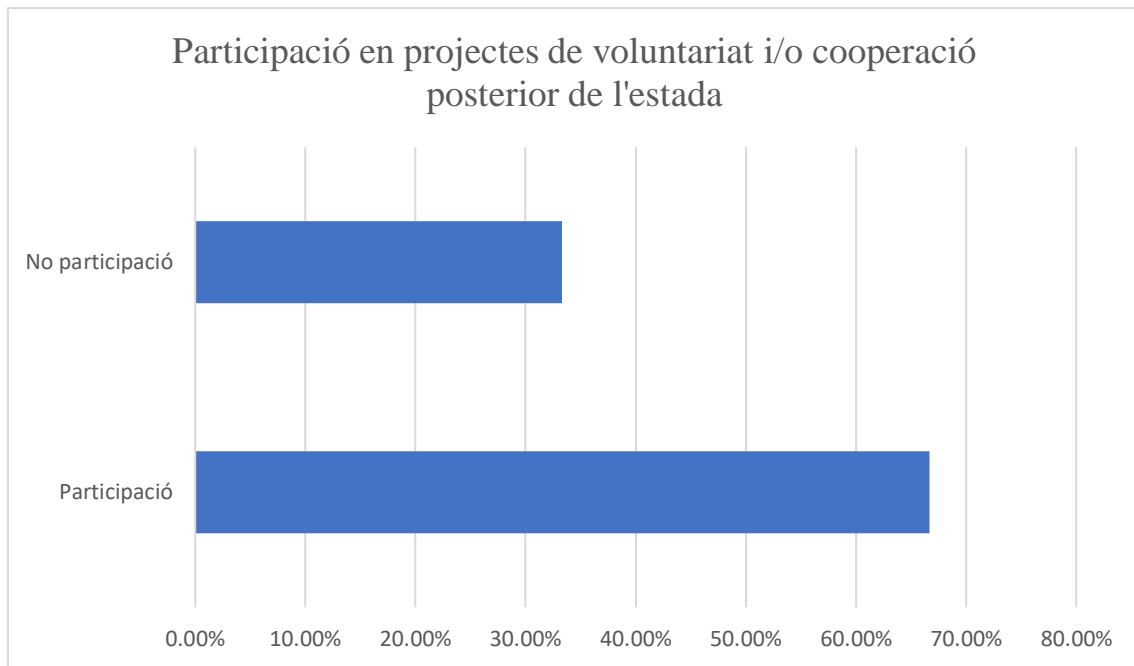
Gràfic 11. Evolució de la percepció dels aprenentatges realitzats.

Pel que fa a l'impacte en la trajectòria formativa i professional, podem apreciar com aquesta experiència ha influït en futures eleccions formatives i en l'exercici professional, posant en pràctica tots aquests aprenentatges que han adquirit pel fet de viure una experiència que els posava en contacte amb una altra cultura.

Gràfic 12. Influència en la trajectòria vital.

Finalment, cal destacar que la majoria de participants ja mostrava interès o havia dut a terme tasques de voluntariat abans de l'estada, però que, posteriorment aquesta experiència els ha incentivat a repetir, participar d'altres programes d'àmbit local, internacional o, com a mínim, tenen la intenció de tornar-ho a fer.

Gràfic 13. Participació en projectes de voluntariat i/o cooperació posterior de l'estada.

5. PROPOSTES DE MILLORA.

Les propostes de millora s'orienten a crear i millorar instruments per avaluar la idoneïtat del programa en el marc de l'Educació per a la Transformació Social (EpTS) i la Cooperació Universitària al Desenvolupament.

5.1. Reformulació de l'estructura de la memòria.

La primera proposta consisteix en una reformulació de l'estructura de la memòria pel que fa a la valoració personal de l'experiència després de l'estada. Aquesta respon a una intencionalitat d'identificar si el programa contribueix a l'impuls de l'EpTS a curt termini (just en finalitzar l'estada) mitjançant el reconeixement d'aquells elements que potencien l'adquisició de coneixements, habilitats i actituds entorn de la cooperació per al desenvolupament i a la construcció d'una ciutadania global i crítica. Especialment, s'ha modificat a través d'observar i identificar quins enunciats generaven confusió i quins ítems quedaven sense respondre a l'hora d'analitzar les memòries.

5. Valoració personal de l'experiència després de l'estada.	5.1. Motivació per participar del programa (influència vincles propers, interès i/o experiència en el voluntariat i/o CD, participació en altres programes de mobilitat, interès per viatjar, conèixer altres cultures, etc.).	
	5.2. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn (xoc cultural). Especifiqueu-les, com han afectat la tasca i a l'experiència personal durant l'estada i de quina manera s'ha gestionat:	
	5.3. Valoració general de l'experiència personal (Compliment d'expectatives, aprenentatges realitzats, contribució a la teva formació, professió, grau d'implicació en l'acció, etc.).	
	5.4. Valoració de la gestió de l'OCDS (convocatòria, difusió, resolucions, terminis, ajut econòmic).	5.4.1. Suggeriments i propostes de millora.
	5.5. Valoració de la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia del país de destí (Suport informatiu, suport en la recerca d'allotjament, vols i altres tràmits, concreció de les tasques a desenvolupar, coordinació amb la contrapart sòcia, seguiment, accions posteriors a l'estada, etc.).	5.5.1. Suggeriments i propostes de millora.
	5.6. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida (rellevància de la tasca de l'entitat	5.6.1. Suggeriments i propostes de millora.

	col·laboradora, organització, acollida, seguiment del voluntariat, continuïtat de la tasca i/o projecte, etc.).	
	5.7. Valoració general del programa Estades Solidàries (punts forts i febles, repercussió de la vostra activitat en benefici de l'entitat d'acollida, idoneïtat del programa, etc.).	5.7.1. Suggeriments i propostes de millora.

Taula 4. Proposta de millora de l'estructura de la memòria final del programa d'Estades Solidàries.

5.2. Ítems per a l'elaboració d'un formulari.

La segona proposta consisteix a establir els ítems que podrien resultar interessants en l'elaboració d'un formulari digital per avaluar si el programa contribueix a l'impuls de l'EpTS. Aquests s'orienten a valorar l'impacte i la contribució personal de l'experiència a mitjà i/o a llarg termini.

1. Impacte i contribució personal de l'experiència.	1.1. La tornada. Readaptació.	Identificar possibles dificultats per readaptar-se una vegada s'ha tornat al país d'origen.
	1.2. Canvis a nivell personal.	Identificar canvis pel que fa a l'estil de vida, els hàbits de consum, etc. Si ha fomentat, l'autoconeixement, l'autoestima, la independència, la seguretat, etc.
	1.3. Adquisició de valors.	Identificar si ha adquirit o fomentat valors de justícia social, de respecte i valoració de la diversitat, empatia, equitat, solidaritat, etc.
	1.4. Consciència crítica.	Identificar si ha canviat la seva forma de veure el món, la relació d'interdependència i corresponsabilitat entre el Nord i el Sud global, si ha canviat la seva percepció entorn de les problemàtiques globals, la percepció i visió del voluntariat i la cooperació per al desenvolupament, etc.
	1.5. Contribució i compromís social.	Identificar si participa en accions de mobilització ciutadana, a projectes de cooperació per al desenvolupament, a altres voluntariats, associacions, projectes o projectes locals, i si ha participat d'altres voluntariats o programes de mobilitat internacional.
	1.6. Impacte en la trajectòria formativa i professional.	Identificar si l'experiència ha tengut algun tipus d'influència en l'elecció d'accions formatives, en l'elecció de l'àmbit professional i en la manera de desenvolupar-ho, etc.

Taula 5. Proposta d'ítems per a l'elaboració d'un formulari orientat a avaluar l'impacte del programa a mitjà i a llarg termini.

6. VALORACIÓ FINAL.

A través de l'estudi realitzat sembla que podem afirmar que el programa contribueix a l'EpTS, ja que potencia l'adquisició de coneixements relacionats amb la justícia social i l'equitat, a la comprensió del procés de globalització i les seves relacions d'interdependència, a conèixer i valorar la diversitat, a construir un discurs crític entorn de la cooperació al desenvolupament i a fomentar una concepció de ciutadania global, crítica i participativa.

Per altra banda, també enforteix actituds d'empatia, afavoreix l'autoconeixement a nivell personal i professional, adquireixen capacitat per respectar i interactuar amb la diversitat, a assumir un compromís amb la justícia social i l'equitat a través de qüestionar-se formes de vida i l'exercici professional, a desenvolupar una preocupació pel medi ambient i un compromís entorn del desenvolupament sostenible, a la creença que s'ha d'actuar i participar per construir un món diferent, i a desenvolupar una capacitat autoreguladora sobre la seva autonomia per modificar aquells aspectes de la seva vida que no són coherents amb la seva visió i els seus valors.

Pel que fa a l'adquisició d'habilitats, destaca la capacitat de tenir un pensament i una argumentació crítica entorn de la visió del món, la capacitat de cooperar i col·laborar en la resolució de conflictes ampliant i enfortint el seu àmbit de participació i de compromís social i, finalment, la capacitat de desafiar les injustícies i les desigualtats a través de canviar les seves prioritats de vida, l'habilitat d'argumentar i rebatre prejudicis, d'adquirir l'habilitat de saber viure la diversitat i la diferència de manera positiva, etc.

Però, recuperant algunes de les inquietuds dels participants, neix el qüestionament sobre si aquest programa repercuteix igual de positivament sobre l'entitat d'acollida. Es tracta de cooperació o d'assistencialisme? Es pot parlar de cooperació quan existeix una situació de dependència entorn de l'ajuda de les persones voluntàries? S'està contribuint a una acció emancipadora i transformadora o s'està cobrint una necessitat de manera temporal?

Concloem l'estudi amb aquestes preguntes obertes per incentivar noves línies d'investigació entorn de la millora de les actuacions en el marc de l'EpTS i la CpD.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

- AECID (2007). *Estrategia de Educación para el Desarrollo de la Cooperación Española*. Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació, https://intercoconnecta.aecid.es/Documentos%20de%20la%20comunidad/Estrategia_Educaci%C3%B3n%20para%20Desarrollo.pdf
- ABRIL, D. (2015). Educación, ciudadanía y complejidad: miradas desde la ecopedagogía. *Diálogo Andino*, 47, 95-104, <https://www.scielo.cl/pdf/rda/n47/art10.pdf>
- ALMEIDA PÁSTOR, M., & ARRECHA VALETA GUARTON, C. N. (2018). Responsabilidad social empresarial y sus limitaciones en el contexto académico universitario. *Revista Cubana de educación superior*, 37(2), 87-103, <http://scielo.sld.cu/pdf/rces/v37n2/rces07218.pdf>
- ALVEAR, A., GASTÓN et al. (2017): *Ekimuin. Modelos de Universidad transformadora*. Donostia Emaús Fundación Social, https://issuu.com/grupoemausfundacionsocial/docs/ekimuin_modelo_cas.
- ARGIBAY, M. & CELORIO, G. (2005). *La educación para el desarrollo*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia = Servicio de Publicaciones del Gobierno Vasco, http://alboan.efaber.net/ebooks/0000/0223/5_GV_EDU.pdf
- ARGIBAY, M., et al., (2009). *Educación para la ciudadanía global. Debates y desafíos*. Hegoa, https://publicaciones.hegoa.ehu.es/uploads/pdfs/88/Educacion_para_la_ciudadania_global.pdf?1488539236
- ARTIGAS, B.; ESCRIBANO, R.; NADAL, J. (2013). Pòster: “Estades solidàries”: Una iniciativa de voluntariado universitario internacional al desarrollo. VI Congreso Universidad y Cooperación al Desarrollo. Universitat Politècnica de València. Disponible a: <https://cooperacio.uib.cat/EpD/Mobilitat/Estades-solidaries/> [Consulta: març 2022].
- ARTIGAS LELONG, B. (2014). *La contribución de la universidad al desarrollo humano, bienestar y ciudadanía global: una mirada cualitativa* [Tesi Doctoral, Universitat de les Illes Balears] <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/373644/tbal1de1.pdf;jsessionid=118486F4C28670E4F46129289094F2C0?sequence=1>
- BALLESTER, L., NADAL, A., & AMER, J. (2014). *Métodos y técnicas de investigación educativa*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- BECK, U. (2005). *La mirada cosmopolita o la guerra es la paz*. Barcelona: Paidós.
- BENÉITEZ PRUDENCIO, J. J. (2009). Martha Nussbaum, Peter Euben y la educación socrática para la ciudadanía. *Revista de educación*, 350, 401- 422, <https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/76041/00820093005548.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- BLAUERT, J., & ZADEK, S. (1999). *Mediación para la sustentabilidad: construyendo políticas desde las bases*. Plaza y Valdés, <https://acortar.link/PLHuI2>
- BOLÍVAR, A. (2005). El lugar de la ética profesional en la formación universitaria. *Revista mexicana de investigación educativa*, 10(24), 93-123, <http://www.scielo.org.mx/pdf/rmie/v10n24/1405-6666-rmie-10-24-93.pdf>
- BONI ARISTIZÁBAL, A., & GASPER, D. (2011). La Universidad como debiera ser. Propuestas desde el desarrollo humano para repensar la calidad de la Universidad. *Sistema: Revista de ciencias sociales*, (220), 99-115, <http://hdl.handle.net/10251/63100>
- BUSTOS, N. (2011). Cosmopolitismo estoico: una interpretación política a partir de las nociones de justicia y ley común. *Anacronismo e irrupción: Revista de teoría y filosofía política clásica y moderna*, 1(1), 44-65, <file:///Users/x.martos/Downloads/Dialnet-CosmopolitismoEstoico-5667702.pdf>
- CELORIO, G. & LÓPEZ DE MUNAIN, A. (2007). *Diccionario de Educación para el Desarrollo*. Bilbao: Hegoa, https://libros.metabiblioteca.org/bitstream/001/491/1/diccionario_2.pdf
- CELORIO, G. (2018). *Coloquio: Educaciones desestabilizantes: territorios y cultura. Educación emancipadora. Retos en el marco de la globalización neoliberal*. Congreso Internacional de Educación para el Desarrollo en Perspectiva Latinoamericana. Centro de Educación para el Desarrollo-UNIMINUTO, Colombia, https://www.congresoed.org/wp-content/uploads/2021/06/Ponencia_Colombia_EE_2018.pdf
- CERVERA BRAVO, J. (2009). La Cooperación al Desarrollo en las Universidades españolas, y su Observatorio (OCUD): un instrumento para la extensión de redes de ciencia aplicadas al combate de la pobreza. *Ide@s CONCYTEG*, (53), 1143-1150, https://oa.upm.es/9718/1/IDE%40S_LA_COOPERACION_DESARROLLO_UNIVERSIDADES_ESPA%40NOLAS_OBSERV.pdf
- COLMENAREJO, R. (2016). Enfoque de capacidades y sostenibilidad Aportaciones de Amartya Sen y Martha Nussbaum. *Ideas y valores*, 65(160), 121-149, http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0120-00622016000100006.
- COLL, A. G. (2019). Dos programes de mobilitat internacional d'impacte per al jovent universitari. *Anuari de la Joventut de les Illes Balears*, 409-425, https://ibdigital.uib.es/greenstone/sites/oai-site/collect/anuariJoventut/index/assoc/2019_anuari_jove/ntut_p40.dir/2019_anuari_joventut_p409.pdf.
- Conferencia de Rectores de la Universidades de España CRUE (Septiembre 2000). *Estrategia de Cooperación Universitaria al Desarrollo ESCUDE*, <https://www.um.es/documents/1642032/1886411/ESCUDE.pdf/053b4bcd-3cbf-4dfc-b0d4-89b85734fac3>
- Conferencia de Rectores de la Universidades de España CRUE (2005). *Código de Conducta de las universidades en materia de Cooperación al Desarrollo*,

<https://www.um.es/documents/1642032/1886411/CodigoConductaCoopDesarrollo.pdf/31783d7f-5c02-45a5-8022-d69fa37775d6>

Coordinadora de Organizaciones para el Desarrollo (s.d.). *Ciudadanía global*,

<https://coordinadoraongd.org/nuestro-trabajo/educacion-la-ciudadania-global/>.

CROCKER, D. A. (2007). Ética internacional del desarrollo: fuentes, acuerdos, controversias y agenda. *Diálogo filosófico*, 23(69), 389-399, <https://www.dialogofilosofico.com/index.php/dialogo/article/view/368/396>

DELANTY, G. (2006). The cosmopolitan imagination: Critical cosmopolitanism and social theory. *The British journal of sociology*, 57(1), 25-47

DELANTY, G. (2008). La universidad y la ciudadanía cosmopolita. *La educación superior en el mundo* 3, 28-31, <https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2099/7958/03%20%2828-31%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

DÍAZ, J. J. C. (2020). *Transitar de la Educación para el Desarrollo a la Educación para una Transición Emancipadora*. Hegoa, https://www.congresoed.org/wp-content/uploads/2021/06/Educacion_para_una_transicion_emancipadora.pdf

DÍEZ GUTIÉRREZ, E. J. (2009). El capitalismo académico y el plan Bolonia. *Eikasia: Revista de Filosofía*, (23), 351-365, <https://buleria.unileon.es/bitstream/handle/10612/11807/23-05.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ESCOBAR, A. (2012). Más allá del desarrollo: postdesarrollo y transiciones hacia el pluriverso. *Revista de antropología social*, 21, 23-62, <https://www.redalyc.org/pdf/838/83824463002.pdf>

FERNÁNDEZ, G. M. E. (2017). La formación del profesorado: curricularización de la extensión y prácticas integrales. *Revista Masquedós*, (2), 65-77, <https://acortar.link/CutXjV>

LÓPEZ BERNA, G. (2022). Generación de conocimiento mediante la sistematización de experiencias educativas transformadoras para la ciudadanía global. A *Congreso EDUCA 2022: Ebook de Actas. 5º Congreso Mundial de Educación 24-26 de febrero, 2022* (pp. 467-469). Campus Educa-Sportis,

Llei 23/1998, de 7 de juliol, de Cooperació Internacional al Desenvolupament. *BOE*, No 162, de 8 de julio de 1998, https://www.boe.es/boe_catalan/dias/1998/07/29/pdfs/A00130-00140.pdf

LOZANO, J.F., BONI, A., PERIS, J., & HUESO, A. (2012). Competencies in Higher Education: A Critical Analysis from the Capabilities Approach. *Journal of Philosophy of Education*, 46(1), 132-147, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9752.2011.00839.x>

MANZANO, V. (2012). *La Universidad Comprometida*. Bilbao: Hegoa,

https://publicaciones.hegoa.ehu.es/uploads/pdfs/212/Univ_comprometida.pdf?1488539747

MARCO, M. E. D. (2020). El sentido de la educación desde lo humano: Apuntes a partir de Martha Nussbaum y Francisco Ruiz Sánchez. *Revista Electrónica Educare*, 24(1), 1-18, <https://www.scielo.sa.cr/pdf/ree/v24n1/1409-4258-ree-24-01-274.pdf>

- MARTÍNEZ CARREÑO, B., & GARRIDO LASTRA, M. I. (2021). Enfoques teóricos de la educación superior y el bien común: las reformas implícitas del Estado y la administración pública. A *COMUNICACIONES. V Congreso de Educación para la Transformación Social. Educar en la incertidumbre liberadora* (pp. 149–157). Hegoa, <https://publicaciones.hegoa.ehu.es/uploads/pdfs/621/M-7053.pdf?1653500079>
- MATOS, S. L., DE VERA, T. V., & FERNÁNDEZ, S. S. (2022). Educación para la Ciudadanía Global en la universidades: Retos y oportunidades. *Revista Redipe*, 11(5), 144-153, <https://revista.redipe.org/index.php/1/article/view/1822/1746>
- MERINO, E. S. V., & SOLBES, V. M. M. (2015). Dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni als Objectius de Desenvolupament Sostenible: reflexions al voltant de les polítiques socials i educatives des d'un àmbit global. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, (61), 58-73, <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/303799/393487>
- MORIN, E. (1999). *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. UNESCO, https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000117740_spa
- MORIN, E. (2003). ¿Sociedad mundo, o Imperio mundo? Más allá de la globalización y el desarrollo. *Gazeta de Antropologia*, (19), https://digibug.ugr.es/bitstream/handle/10481/7316/G19_01Edgar_Morin.pdf?sequence=10&isAllowed=y
- NUSSBAUM, M. C. (2010). *Sin fines de lucro. Por qué la democracia necesita de las humanidades*. Katz editores, <https://ojs.uv.es/index.php/CEFD/article/view/558/465>
- NUSSBAUM, M. C. (2012). *Crear capacidades: Propuesta para el desarrollo humano*. Madrid: Paidós, <https://acortar.link/mO4tnm>
- RENDO, A. G. (2006). Posmodernización de la filosofía. *Archivos: Revista de Filosofía*, (1), 62-74, <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3655925>
- OCDS UIB (2008). *Codi de conducta de les universitats en matèria de cooperació al desenvolupament*, https://cooperacio.uib.cat/digitalAssets/220/220657_CODI_CONDUCTA_catala_publicat.pdf. [Consulta: gener 2022].
- OCDS UIB. *Què fem*, <https://cooperacio.uib.cat/Que-feim/> [Consulta: gener 2022].
- OCDS UIB. *Estades Solidàries*, <https://cooperacio.uib.cat/EpD/Mobilitat/Estades-solidaries/> [Consulta: gener 2022].
- ORTEGA CARPIO, M. L. (2007). *Estrategia de educación de la cooperación española*. Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, Dirección General de Planificación y Evaluación de Políticas para el Desarrollo, <https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/195206/Estrategia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- ROBERTSON, S. L. (2013). The social justice implications of privatisation in education governance frameworks: A relational account. *Educação & Sociedade*, 34(124), 679-703,
<https://www.scielo.br/j/es/a/rPffcpnPjPNpJMV7jqj9dNJ/abstract/?lang=en>
- RUÍZ, M. D. P. Z. (2005). El aprendizaje ético en la construcción de la ciudadanía democrática. *Actualidades Investigativas en Educación*, 5, 1-13.
- SANTOS, B. D. S. (2007). La universidad en el siglo XXI. Para una reforma democrática y emancipadora de la universidad. *Umbrales: Revista del Postgrado en Ciencias del Desarrollo*, (15), 13-70,
[http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/bolivia/cides/umbrales/15/de Sousa SANTOS.pdf](http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/bolivia/cides/umbrales/15/de_Sousa_SANTOS.pdf)
- SANTOS, B. D. S (2019). *El Fin del Imperio Cognitivo: la afirmación de las epistemologías del sur*. Trotta,
http://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S1665-85742021000200215&script=sci_arttext.
- SEN, A. (2000). El desarrollo como libertad. *Gaceta ecológica*, (55), 14-20,
<https://www.redalyc.org/pdf/539/53905501.pdf>
- STUART, M. (2008). El concepto de ciudadanía global en la educación superior. *La educación superior en el mundo* 3, 79- 83, <https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2099/7990/05%20%2879-83%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- TAYLOR, P. (2008). El currículo de la educación superior para el desarrollo humano y social. *La educación superior en el mundo* 3, 89-101, <https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2099/7932/06%20%2889-101%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- TOMMASINO, H. (2012). El proceso de la integralidad en la extensión universitaria de la Universidad de la República de Uruguay. *Andamios: Revista de Investigación Social* 13(31) (2016), 313-337,
[https://www.researchgate.net/publication/320611308 La extension universitaria en la transformacion de la educacion superior El caso de Uruguay](https://www.researchgate.net/publication/320611308_La_extension_universitaria_en_la_transformacion_de_la_educacion_superior_El_caso_de_Uruguay)
- TORRES SANTOMÉ, J. (2017). Políticas educativas y construcción de personalidades neoliberales y neocolonialistas. *Sarmiento: Revista Galego-Portuguesa de Historia de la Educación*, (21), 278-284,
https://revistas.udc.es/index.php/sarmiento/article/view/srgphe.2017.21.0.4898/g4898_pdf
- UNESCO (2015). *Replantear la educación. ¿Hacia un bien común mundial?* Paris: UNESCO,
<https://goo.gl/GcXwuk>

ANNEXES.

ANNEX 1. Disseny de l'estudi.

Per a l'elaboració d'aquest disseny d'avaluació s'ha agafat com a principal referència la guia i criteris que proposa la cooperació espanyola. I també s'han incorporat elements propis de la cooperació de les Illes Balears.

PROGRAMA: ESTADES SOLIDÀRIES

A. Identificació de l'objecte d'avaluació: Programa/Convocatòria Estades Solidàries (projecte de cooperació).

Objectius específics del programa:

- Conèixer altres realitats diferents de les pròpies, a través de la realització d'activitats de voluntariat en l'àmbit de la CUD.
- Conviure amb la població local del país de destinació i aprendre dels seus coneixements, tradició cultura.
- Compartir experiències de la vida quotidiana i crear vincles personals i solidaris.
- Donar suport a les activitats pròpies de les diferents entitats locals i a les d'acolliment o contraparts dels països de destinació que participen en el procés.
- Fomentar la participació i implicació posteriors en accions d'EpD per a una ciutadania global, així com altres programes de CUD de l'OCDS.

B. Identificació dels actors implicats:

- Població participant: voluntàries (alumnat, PAS i PDI).
- Entitat gestora de l'avaluació: OCDS.

C. Comitè de seguiment:

- Aina Gayà (tècnica de cooperació).
- Ruth Escribano (coordinadora).

Programació de 4 reunions:

- a. **De preparació**, per acordar les preguntes clau a les quals haurà de donar resposta l'avaluació i analitzar les demandes d'informació de cada part.
- b. **D'inici de l'estudi**, en la qual es presenta l'equip avaluador, el pla de treball i la proposta metodològica.
- c. **Intermèdia**, per fer el seguiment de l'esborrany de l'informe i fer-hi les aportacions que siguin oportunes.
- d. **Final**, de presentació de l'informe final, elaboració de recomanacions i llançament del pla de comunicació per donar a conèixer els resultats de l'avaluació.

D. Definició objectius.

- Descriure i contextualitzar el programa d'Estades Solidàries en el marc de la Cooperació Universitària al Desenvolupament (CUD) impulsada per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB.
- Identificar i analitzar si els elements del programa d'Estades Solidàries s'orienten i contribueixen a l'EpTS.
- Profunditzar sobre la percepció, significació i impacte que tenen en l'alumnat, PAS i PDI els aprenentatges derivats de l'experiència de voluntariat internacional en l'àmbit de la CUD en l'adquisició de coneixements, valors, actituds i aptituds orientades a l'EpTS.
- Explorar la repercussió que té el programa en la comunitat universitària (alumnat, PAS i PDI) participant, tant en relació amb el seu desenvolupament i benestar personal com en la seva formació acadèmica i professional.
- Aportar suggerències que puguin contribuir a l'orientació i desenvolupament del programa cap a la EpTS i la CUD.

E. Definició de l'abast:

- a. **Població beneficiària:**
 - i. Alumnat, PAS i PDI de la UIB.

- ii. OCDS.
- iii. Contraparts.

b. Dimensió temporal:

- i. Ex post.

c. Dimensió institucional:

i. *Internacional:*

1. Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE).
2. Comitè d'Ajuda al Desenvolupament (CAD).

ii. *Nacional:*

1. Estratègia de Cooperació Universitària al Desenvolupament (ESCUDE).
2. Codi de conducta de les Universitats en matèria de Cooperació al Desenvolupament (CCCUD).
3. Pla Director de la Cooperació Espanyola (2013-2016).

iii. *Local:*

1. III Pla director de la cooperació al desenvolupament de les Illes Balears (2016-2019).
2. Conveni instrumental entre la Conselleria d'Afers Socials i Esports i la Universitat de les Illes Balears per concretar les obligacions derivades de la concessió d'una subvenció per a dur a terme actuacions en matèria de cooperació al desenvolupament.

d. Dimensió sectorial:

- i. III Pla director de la cooperació al desenvolupament de les Illes Balears (2016-2019):
 1. Dret als serveis socials bàsics: salut, educació i aigua i sanejament.
 2. Desenvolupament econòmic local per a la reducció de la pobresa.
 3. Apoderament de les dones.

4. Protecció i conservació ambiental.
5. Governança democràtica i poder local.

e. **Dimensió geogràfica:**

i. III Pla director de la cooperació al desenvolupament de les Illes Balears (2016-2019):

1. Països amb un índex de desenvolupament humà (IDH) baix o mitjà-baix.
2. Països o regions amb què hi ha tradició en cooperació des de les Illes Balears.
3. Països on les entitats socials, els agents de cooperació per al desenvolupament de les Balears i els socis locals despleguen actualment accions de cooperació.

ii. S'estableixen dos nivells de prioritats per països:

1. **Països prioritaris:** als quals es destinarà aproximadament el 80 % dels fons en matèria de cooperació.
 - a. Àfrica subsahariana: Níger, Burundi, Burkina Faso, Mali, República Democràtica del Congo, Etiòpia, Senegal i Tanzània.
 - b. Amèrica Central i Carib: Haití, Hondures, Guatemala, Nicaragua i El Salvador.
 - c. Amèrica del Sud: Bolívia.
 - d. Àsia: Índia.
 - e. Nord d'Àfrica i Orient Pròxim: Marroc, República Àrab Sahrauí Democràtica i Territoris Palestins Ocupats (i població palestina refugiada a altres països).
2. **Països preferents:** segon nivell de prioritat, als quals es proposa destinar aproximadament el 20 % dels fons en matèria de cooperació i que, tot i ser països amb un IDH mitjà o alt, tenen el suport tradicional d'agents de

cooperació balears i regions dins el país amb alts índexs de pobresa.

- a. Amèrica del Sud: Colòmbia, Equador i Perú.
- b. Carib: República Dominicana i Cuba.

F. Anàlisi de l'avaluabilitat:

QÜESTIONS A VALORAR	VALORACIÓ				OBSERVACIONS I COMENTARIS DE COM AQUESTES QÜESTIONS CONDICIONEN EL FUTUR PROCÉS AVALUATIU
	Molt negatiu	Negatiu	Positiu	Molt positiu	
Acceptació de l'avaluació				X	Es reconeix la falta d'avaluació com una mancança i limitació. Totes les membres de l'OCDS reconeixen la seva importància i necessitat.
Utilitat				X	Es manifesta la voluntat d'usar i aplicar els resultats de l'anàlisi. Especialment en incorporar els instruments d'avaluació que generin durant el procés.
Rellevància				X	És important per analitzar la funcionalitat dels programes i per modificar o introduir els ajustaments necessaris.
Viabilitat conceptual i metodològica		X			Cada conveni i convocatòria defineix i estructura el programa. Però no inclou una fase d'avaluació.
Oportunitat dels resultats			X		Avaluació de l'impacte del programa en la trajectòria personal, formativa i professional de cada participant.
Preparació tècnica i humana dels avaluadors			X		La persona avaluadora és una estudiant de pedagogia en pràctiques. S'està formant en competències que li permeten diagnosticar el contexte, la situació i característiques del programa; identificar interessos i necessitats, planificar i elaborar l'estratègia i el disseny d'una avaluació, dissenyar les eines més adients, aplicar el disseny de l'avaluació, elaborar l'informe de l'avaluació, treballar seguint els preceptes ètics i els estàndards professionals, valorar l'impacte i les conseqüències de l'avaluació. Però és la primera vegada que sistematitza i crea instruments d'avaluació per una organització.
Viabilitat financera	X				

G. Definició de les preguntes d'avaluació:

- L'alumnat i membres del PDI i PAS que ha participat en el programa han adquirit capacitat, aptituds i actituds relacionades amb l'EpTS?
- Quines són les capacitats que el programa ha aportat a la comunitat universitària tant per a la seva vida personal com per a la seva formació tècnica-professional?
- Les Estades Solidàries contribueixen a l'impuls de l'EpTS?
- Com hauria de plantejar-se el programa per potenciar l'EpTS?

Críteris:

a. **Pertinença:**

- i. Es correspon la intervenció amb les prioritats i les necessitats de la població participant?

b. **Coherència:**

- i. És coherent amb l'Agenda 2030?

c. **Eficàcia:**

- i. S'han assolit els objectius generals i específics?
- ii. S'han assolit tots els resultats prevists de la intervenció?
- iii. S'han assolit altres resultats no prevists?
- iv. Han trobat dificultats els grups participants a l'hora de desenvolupar la tasca de voluntariat?

d. **Eficiència:**

- i. S'han respectat l'ajut econòmic, els terminis i temps prevists?
- ii. Ha estat eficient la transformació dels recursos en resultats?
- iii. En quina mesura la col·laboració institucional i els mecanismes de gestió articulats han contribuït a assolir els resultats de la intervenció?

e. **Impacte:**

- i. S'ha aconseguit un impacte positiu sobre les/els participants directes?
- ii. S'han produït impactes positius no prevists sobre les/els participants?
- iii. S'han produït impactes negatius no prevists sobre les/els participants?
- iv. S'han generat canvis en les normes, els sistema o les conductes que tinguin un alt potencial transformador?
- v. Són els canvis observats atribuïbles al projecte avaluat?
- vi. S'han realitzat activitats dirigides a la sensibilització sobre l'objecte d'intervenció?

f. **Sostenibilitat:**

- i. Es mantenen els beneficis de la intervenció un cop retirada l'ajuda externa?
- ii. Es continuen generant els recursos necessaris per al manteniment de les activitats?
- iii. Se n'han beneficiat els col·lectius més vulnerables?

g. **Satisfacció:**

- i. El programa s'ha ajustat a les necessitats i expectatives dels participants?
- ii. Quines millores introduirien?

H. Elecció d'eines:

Eines qualitatives:

- Memòries finals de l'estada dels participants en el període de temps entre el 2017-2019.
- Grups de discussió.

GUIÓ

1. Presentació:
 - El rol de la facilitadora.
 - Consentiment per gravar.
 - Confidencialitat de la informació.
 - Propòsit de l'estudi.
 - Ronda de presentacions.
2. Que vos va motivar a participar del programa? Quin va ser el motiu d'elecció del projecte en el qual va participar?
3. La realitat es va ajustar a les vostres expectatives i necessitats?
4. Quins aprenentatges remarcaríeu de l'experiència?
5. Quin impacte ha tengut en la vostra trajectòria personal, formativa i professional?
6. Consideres que el programa d'Estades Solidàries contribueix a l'EpTS (sensibilització + formació + investigació + incidència política)? A l'adquisició coneixements, valors, actituds i aptituds orientades a l'EpTS? Punts forts i febles.
7. Quina repercussió/impacte considereu que va tenir la vostra activitat sobre l'entitat d'acollida?
8. Repetiríeu l'experiència?
9. Quina concepció tens actualment del voluntariat?
10. T'agradaria parlar o fer menció d'alguna cosa que no s'hagi comentat?

ANNEX 3. Fase de convocatòria.

A. 1r correu (11 d'abril del 2022):

Bon dia / Bona tarda! Si has rebut aquest missatge és perquè vares participar en el voluntariat d'**Estades Solidàries** entre els anys 2017 i 2019, just abans de l'inici de la pandèmia. Enguany tornam a engegar el programa després de dos anys i des de l'OCDS esteim impulsant un procés d'avaluació en el que creim que la teva vivència pot ser clau per a la millora de futures edicions.

Per aquest motiu, et convocam el **17 de maig al campus de la UIB** a participar d'un espai en la qual et retrobaràs amb les companyes amb les quals vares compartir l'experiència, juntament amb persones que varen col·laborar en el mateix programa en diferents anys i a altres projectes. Creiem que pot ser molt interessant que pugueu recordar, compartir, comparar i reflexionar col·lectivament sobre el voluntariat i de l'impacte que ha tengut aquest en la vostra trajectòria, tant personal com professional.

Per intentar adaptar-nos a la situació de cada una esteim organitzant dos grups, un a les **10 h** del matí a l'altra a les **16 h** de l'horabaixa. En cas que no poguéssiu venir de manera presencial, intentarem organitzar un grup online.

Per tal de facilitar la gestió d'aquesta trobada, posam com a data límit per confirmar assistència/disponibilitat el **22 d'abril**.

B. Ronda de telefonades des de l'OCDS (4 de maig de 2022).

C. 2n correu (6 de maig de 2022):

a. Grup matí presencial:

Bon dia x,

Esper que estiguis rebent els correus aquesta vegada!

Et volia comentar que finalment, per una qüestió de disponibilitat, t'hem assignat al grup presencial del 17 de maig a les 10.00h. La trobada es farà a la UIB, però més endavant et concretaré els detalls.

T'agrairia que em confirmessis tan aviat com puguis si i el dia i l'hora et van bé!

Per altra banda, et sembla bé si comptam amb l'opció de poder comunicar-nos també via telefonades, whatsapp o telegram? Et facilito el meu contacte en qualsevol cas: 628350984.

Finalment, et semblaria bé si al final de la trobada gravéssim en vídeo d'un minut aprox. el teu testimoni?

De nou, moltes gràcies pel teu interès i disponibilitat!

Maria del Mar Martos.

b. Grup horabaixa online:

Bon dia!

T'escric per confirmar que t'hem assignat al grup online de 17 de maig a les 16:00h. Més endavant, facilitaré el link de la reunió i concretaré els detalls.

T'agrairia que me confirmessis tan aviat com puguis si i el dia i l'hora te van bé!

Per altra banda, te sembla bé si per agilitzar la comunicació també comptem amb l'opció de poder comunicar-nos via telefonades, whatsapp o telegram? Per qualsevol cosa me pots contactar al següent número: 628350984.

De nou, moltes gràcies pel teu interès i disponibilitat!

Maria del Mar Martos Mas

D. Comunicació via Whatsapp (16 de maig de 2022):

a. Grup matí presencial:

Bones!

Convocam sa trobada demà a les 10h a sa Sala de Graus de s'edifici Antònia Maria Alcover.

Calculam que durarà una horeta aprox. (màxim 1.30h) i en acabar farem una petita gravació en vídeo per recollir l'experiència o allò que es vulgui compartir.

I també ens fa il·lusió convidar-vos a berenar o a prendre alguna coseta a n'es bar Orfila.

Moltes gràcies i fins demà.

b. Grup horabaixa online:

Bones!

Convocam la trobada online de demà a les 16.10h. Aquí teniu l'enllaç de la reunió:

<https://meet.google.com/tvx-mgiq-edc>.

Calculam que durarà 1 hora aproximadament.

Moltes gràcies i fins demà.

ANNEX 4. Distribució dels grups.

GRUPS 17 DE MAIG					
MATÍ PRESENCIAL	PROGRAMA	ANY	HORABAIXA ONLINE	PROGRAMA	ANY
Subjecte 1	Formació integral de joves treballadors/es, Piura (Perú)	2017	Subjecte 4	Fundación Amazonia, Sucre (Bolivia)	2017
Subjecte 2	Fundación Amazonia, Sucre (Bolivia)	2018	Subjecte 4	Fundación Amazonia, Sucre (Bolivia)	2017
Subjecte 3	Aprendo Contigo, Lima (Perú)	2019	Subjecte 6	Fundación Amazonia, Sucre (Bolivia)	2019

ANNEX 5. Sistema de categories extret de l'anàlisi de les memòries. Assignació de les unitats de text als nodes.

1. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Fundación Amazonia, Sucre (Bolívia).	1.1. Valoració de la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia.	1.1.1. Recolzament informatiu.	1.1.1.1. Suficient.	1. Agraïm molt l'ajuda i atenció de Pere.
			1.1.1.2. Insuficient.	1. Pere intentó ayudarnos en todo lo que pudo, aunque la ayuda creo que fue insuficiente. 2. Faltó bastante coordinación entre el nexo de Mallorca con el de Bolivia.
		1.1.2. Suport en la recerca de vols, allotjament i altres tràmits.	1.1.2.1. Suficient.	1. La gestió va ser bastant fàcil. 2. Agraïm molt l'ajuda i atenció de Pere. 3. En cuanto a la búsqueda de alojamiento, en mi caso, no tuve ningún problema. 4. Reunió amb en Pere amable, amb disposició d'ajudar en tot el possible, especialment vols i preparació del viatge.
			1.1.2.2. Insuficient.	1. Pere intentó ayudarnos en todo lo que pudo, aunque la ayuda creo que fue insuficiente. 2. Faltó bastante coordinación entre el nexo de Mallorca con el de Bolivia.
		1.1.3. Concreció de tasques a desenvolupar.	1.1.3.1. Suficient.	
			1.1.3.2. Insuficient.	1. Pere intentó ayudarnos en todo lo que pudo, aunque la ayuda creo que fue insuficiente. Sobre todo, cuando hablamos de las tareas que vas a realizar en el país. 2. Íbamos a ciegas al país ya que no sabíamos cuál sería nuestra función. Eso me creo un poco de inseguridad e hizo que mi llegada fuera

				<p>un poco complicada ya que me encontraba un poco perdida.</p> <p>3. Faltó bastante coordinación entre el nexo de Mallorca con el de Bolivia.</p> <p>4. Falta de comunicació amb l'equip de Bolivia: no es van saber les tasques específiques fins arribar als centres.</p>
	1.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida.	1.2.1. Rellevància de la tasca de l'entitat col·laboradora.	1.2.1.1. Rellevant.	<p>1. Era obvi que tot el que es feia estava millorant la qualitat de vida dels nens i adolescents: mostraven una gran autonomia a l'hora de dur a terme la majoria de tasques.</p>
			1.2.1.2. Insuficient.	<p>1. No hay mucho personal contratado ya que no disponen de muchos recursos monetarios. Los voluntarios tienen un trabajo relevante.</p>
		1.2.2. Grau d'implicació en l'acció encomanada.	1.2.2.1. Elevat.	<p>1. Es va involucrar completament amb nosaltres i ens va deixar formar part de totes les seves tasques i projectes.</p> <p>2. Les nostres peticions i suggeriments sempre van ser escoltats i se'ns va donar molta llibertat i autonomia per treballar amb els nens i organitzar activitats amb altres entitats de Sucre.</p>
			1.2.2.2. Insuficient.	
		1.2.3. Organització.	1.2.3.1. Eficient.	<p>1. Les persones de l'organització generalment s'implicaven de forma activa en les tasques assignades i cooperaven en moltes altres.</p>

			1.2.3.2. Ineficient.	<p>1. Gran desorganització entre els diferents encarregats de la Fundació.</p> <p>2. No es va arribar a dur a terme una reunió amb l'equip directiu per organitzar i donar forma als projectes. Se'ls van convocar dues vegades i no varen aparèixer, i finalment es van concretar amb trobades per notificar si hi havia algun problema.</p>
		1.2.4. Acollida i seguiment del voluntariat.	1.2.4.1. Suficient.	<p>1. Les nostres peticions i suggeriments sempre van ser escoltats i se'ns va donar molta llibertat i autonomia per treballar amb els nens i organitzar activitats amb altres entitats de Sucre.</p> <p>2. Ens vam sentir molt valorades en tot moment i, al final, ja formàvem part de l'engranatge de la llar.</p> <p>3. Acollida molt bona per part del treballadors del centre i molta predisposició per part de les educadores.</p> <p>4. Durant l'estada m'he sentit com a casa!</p> <p>5. Bon clima i confiança, bona comunicació entre tots.</p> <p>6. La incorporació dintre de l'equip fou molt còmode, més enllà de les dificultats associades al procés d'adaptació.</p> <p>7. Els membres que treballaven o col·laboraven a la</p>

			<p>fundació ens donaren tota la informació i facilitats que pogueren.</p>
			<p>1.2.4.2. Insuficient.</p> <p>1. Bastante descoordinación en el momento de asignar voluntarios. No sabíamos cuál iba a ser el destino de cada una de nosotras.</p> <p>2. En l'acollida hi havia descoordinació en quant al centre en el que s'havien d'ubicar.</p> <p>3. Primeres setmanes un poc caòtiques: no saber a quin centre es quedarien definitivament o els horaris definitius.</p>
	<p>1.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn.</p>	<p>1.3.1. Presents /Significatives.</p>	<p>1. Les primeres setmanes treballàvem amb una educadora la qual es convertí més en un entrebanc que en un suport. Per aquest fet canviarem el torn de treball, amb l'educadora del matí.</p> <p>2. Mi primera dificultad fue no tener medio de comunicación ni transporte. Hubo algunas confusiones [...] y al final me quedé yo sola en el aeropuerto sin saber adónde dirigirme.</p> <p>3. No sabía muy bien cuáles eran mis tareas allí y estaba un poco desubicada.</p> <p>4. Los inicios fueron complicados porque te sientes inútil, inservible.</p> <p>5. La soledad, no tienes a nadie que te apoye de confianza.</p> <p>6. No congenié bien con la chica con la que tuve que compartir experiencia y más bien fue un suplicio la estancia con ella.</p> <p>7. El trabajar con niños. Nunca sabes cómo pueden reaccionar. Entender a los chicos y chicas nunca es fácil.</p> <p>8. Adaptació lenta, requereix molt de temps fer una inversió cultural i establir vincles forts amb els nins.</p> <p>9. El problema dels voluntariats amb persones és l'haver d'estar creant i rompent vincles constantment, agafant confiança de nou, etc.</p> <p>10. Resultava complicat establir objectius a tan curt termini, sobretot amb nins que necessiten un seguiment i una feina continuada durant molt de temps.</p>

			<p>11. Falta de recursos: l'ús d'un sol ordinador i no disposar d'Internet, repercutia negativament en les seves competències informàtiques i en els estudis en general. Els voluntaris utilitzàvem els nostres dispositius mòbils.</p> <p>12. Dificultat esporàdica: tallades de subministrament d'aigua (no depenia de la fundació). Fèiem ús de les reserves d'aigua dels bidons i es restringia l'ús d'aigua.</p> <p>13. Dificultat per poder proporcionar una assistència adequada per falta de temps i personal: Alguns casos de nens o adolescents que requerien d'una major ajuda individualitzada a nivell acadèmic i/o comportament.</p>	
		1.3.2. No presents/No significatives.	<p>1. A part d'aquest fet, no hi va haver cap altre punt destacable que dificultés el nostre treball.</p> <p>2. No tinguérem problemes importants a l'hora d'adaptar-nos o dur a terme les nostres tasques de voluntariat.</p>	
	1.4. Sugeriments i propostes de millora.	<p>1. Mejor coordinación entre el país de acogida y el país en el que resides.</p> <p>2. Mayor coordinación entre la OCDS y las entidades que nos van a acoger en el País.</p> <p>3. Intentar que se asegurara la llegada del alumno al lugar donde va a desarrollar sus funciones. No dejar a nadie desamparado en los aeropuertos, y menos en países peligrosos.</p> <p>4. Que se establecieran unas reuniones obligatorias de contacto con la organización en Mallorca que vas a participar ya que estamos un poco "desamparados".</p> <p>5. Conèixer les mancances dels centres abans de partir cap allà.</p> <p>6. Tenir un pla d'acció més ben definit des d'un principi (hagués estalviat molt de temps d'adaptació i comprensió de les seves necessitats).</p>		
2. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte Aprendo Contigo, Lima (Perú).	2.1. Valoració de la gestió de la persona de les illes que fa d'enllaç amb la contrapart sòcia.	2.1.1. Recolzament informatiu.	2.1.1.1. Suficient.	1. Va dir que qualsevol cosa que haguéssim de necessitar ell ens ajudaria.
			2.1.1.2. Insuficient.	1. Amb en Sebastià Verger només vam concertar la reunió abans de partir.
		2.1.2. Suport en la recerca d'allotjament.	2.1.2.1. Suficient.	
			2.1.2.2. Insuficient.	
			2.1.3.1. Suficient.	

		2.1.3. Concreció de tasques a desenvolupar.	2.1.3.2. Insuficient.	
	2.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida.	2.2.1. Rellevància de la tasca de l'entitat col·laboradora.	2.2.1.1. Rellevant.	
			2.2.1.2. Insuficient.	
		2.2.2. Grau d'implicació en l'acció encomanada.	2.2.2.1. Elevat.	
			2.2.2.2. Insuficient.	
		2.2.3. Organització	2.2.3.1. Eficient.	1. L'organització és molt bona.
			2.2.3.2. Ineficient.	
		2.2.4. Acollida i seguiment del voluntariat.	2.2.4.1. Suficient.	1. Teníem responsables que avaluaven com ho fèiem.
2. Qualsevol dubte, problema o qüestió rellevant, l'hem poguda xerrar i solucionar.				
	2.2.4.2. Insuficient.	3. Ens van donar els contactes de tots els responsables.		
		4. Ens han ajudat amb tot i han estat molt col·laboratius.		
2.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn.	2.3.1. Presents /Significatives.			
	2.3.2. No presents/No significatives.	1. Penso que simplement has de ser una persona conscient del lloc on vas i estar obert a conèixer persones de diferents ambients i cultures.		
		2. Hi ha tot tipus de voluntaris [...] tots estàn allà per ajudar i tenen bona actitud i tú no has de ser menys amb aquest aspecte.		
2.4. Suggestiments i propostes de millora.	1. Penso que haurien de revisar, si no ho fan ja, cada cert temps el tipus de tasques i veure que vagin en concordància amb els que es dona realment a l'actualitat acadèmica del país.			
3. Valoració personal de l'experiència després de l'estada amb el projecte	3.1. Valoració de la gestió de la persona de les illes	3.1.1. Recolzament informatiu.	3.1.1.1. Suficient.	
			3.1.1.2. Insuficient.	
			3.1.2.1. Suficient.	

Formació integral de joves treballadors/es, Piura (Perú).		3.1.2. Suport en la recerca d'allotjament.	3.1.2.2. Insuficient.	
		3.1.3. Concreció de tasques a desenvolupar.	3.1.3.1. Suficient.	
			3.1.3.2. Insuficient.	1. En quan a concreció de les tasques a desenvolupar, la vida a Piura, etc. no es va servir de gaire ja que ella va formar part del programa feia uns 10 anys. 2. Vam anar cap al Perú sense saber ni el que fariem, ni on estaríem ni res per l'estil.
	3.2. Valoració de la contrapart sòcia del país d'acollida.	3.2.1. Rellevància de la tasca de l'entitat col·laboradora.	3.2.1.1. Rellevant.	
			3.2.1.2. Insuficient.	
		3.2.2. Grau d'implicació en l'acció encomanada.	3.2.2.1. Elevat.	1. La meva labor com a voluntària molt bé.
			3.2.2.2. Insuficient.	1. Si hagués sabut el que anava a fer m'hauria preparat material per tal d'aprofitar més el temps allà.
		3.2.3. Organització.	3.2.3.1. Eficient.	
			3.2.3.2. Ineficient.	1. Excés de voluntariat i mal repartit.
		3.2.4. Acollida i seguiment del voluntariat.	3.2.4.1. Suficient.	1. En general, molt positiva.
			3.2.4.2. Insuficient.	1. Algunes accions i actes no eren del meu agrat: favoritismes, fotografies dels nins, etc. Vam explicar la problemàtica a na Gabi i va passar de nosaltres.
	3.3. Dificultats aparegudes en la realització de les tasques de voluntariat en cooperació al desenvolupament i d'adaptació a l'entorn.	3.3.1. Presents /Significatives.	1. Falta de comunicació des de CANAT cap al voluntariat o inclús a la resta d'equip de CANAT. 2. Hi havia comunicats entre ells contradictoris que endarrerien la feina, et feien dubtar, etc.	
		3.3.2. No presents/No significatives.		

	3.4. Suggestiments i propostes de millora.	<p>1. En la mesura possible evitar enviar a viure a casa de la senyora Raquel els futurs volunaris.</p> <p>2. Intentar concretar un poc més des de l'associació quin serà el paper a desenvolupar del volunari.</p>	
4. Valoració general del programa Estades Solidàries.	4.1. Compliment expectatives.	4.1.1. Cobertes.	<p>1. Vaig intentar partir sense cap expectativa, per així poder gaudir del que fos que trobés en aquest viatge.</p> <p>2. Ha sido una de las mejores experiencias de mi vida y repetiría encantada.</p> <p>3. Repetiré experiencia sin pensarlo dos veces.</p> <p>4. Si em demanen si repetiria diria que sí, quan és la pròxima convocatòria?</p> <p>5. Experiència que ha superat expectatives.</p> <p>6. Ha complert les meves expectatives.</p>
		4.1.2. No cobertes.	
		4.2.1. Consciència crítica.	<p>1. Val la pena conèixer noves i diverses realitats per aprendre a valorar-les i a concebre un esperit crític amb la teva pròpia.</p> <p>2. El programa es una buena oportunidad de abrir los ojos, de conocer culturas, gastronomías, costumbres diferentes... de enriquecerte como persona y asumir retos que tal vez nunca pensaste que asumirías.</p> <p>4. El valor d'una dutxa d'aigua calenta.</p> <p>5. La felicitat dels nins, on sense tenir res (amb ulls europeus) ho tenien tot, l'alegria i la vitalitat dels nins.</p> <p>6. Viure aquesta experiència una vegada en la vida t'ofereix una visió real del món que és impossible adquirir des de casa.</p>
		4.2.2. Sabers i costums de la cultura.	1. Jocs, paraules, costums...
		4.2.3. Autoconeixement	<p>1. Com a persona aprens molt: ser pacient, saber escoltar, que les coses no sempre són/es fan a la meua manera, per tant, a ser més flexibles.</p> <p>2. M'ha permès aprendre o reforçar una sèrie de competències essencials quan es tracta de fer feina amb persones: resolució de problemes, assertivitat, empatia, tolerància a la frustració, sentit de l'humor, paciència.</p> <p>3. Oportunitat per aprendre: conviure amb la falta de recursos materials i personals, adaptar-se al nou entorn o esperar a veure millores substancials associades al treball que fas.</p>
		4.2.4. Adquisició de valors.	

	4.3. Punts forts i febles.	4.3.1. Punts forts.	<p>1. Vaig tenir la sort de coincidir amb una companya meravellosa, mateixes afinitats i ideals, la qual va facilitar que l'adaptació fos tan ràpida que semblés inexistent.</p> <p>2. Me he sentido querida y valorada en todo momento por todas las personas con las que he compartido tiempo allí.</p> <p>3. El programa es apto para valientes. Alguien con muchas ganas y que no se atreva a juzgar ni pisotear la cultura de otros. Alguien con la mente abierta.</p> <p>4. Però aquest programa proporciona eines i factors que no es poden trobar a voluntariats locals: l'energia que es crea quan persones de diferents parts del món s'organitzen, posen coses en comú i treballen juntes.</p> <p>5. Aprenentatge recíproc i bidireccional per part dels nins i les voluntàries, i que no s'hagués donat en el cas fer feina entre persones d'una mateixa localitat.</p>
		4.3.2. Punts febles.	<p>1. Ha habido personas que no han logrado adaptarse y que no han podido expresar la aventura al máximo debido a esa mente tan cerrada.</p> <p>2. El fet de viure amb altres voluntaris a la mateixa casa té les seves coses positives, com negatives. Pareixia que estàvem d'ERASMUS enlloc de voluntariat a Sud Amèrica, vam passar més temps amb gent europea que no amb peruans.</p> <p>3. Qüestionar-se la utilitat de la seva estància allà, el motiu d'anar i el temps invertit.</p> <p>4. Tal vegada l'impacte que hem fet en els nins d'allà podria ser comparable amb el que haguéssim pogut fer amb nins de segons quin barri de Palma.</p> <p>5. Tal vegada gran part de la nostra feina allà hagués pogut estar realitzada per altres voluntaris més propers.</p>
	4.4. Repercussió de la vostra activitat en benefici de l'entitat d'acollida.	4.4.1. Positiva.	<p>1. Les primeres setmanes sembla que el teu treball és innecessari, però al final acabes entrant dins l'engranatge de l'entitat i contribueixes el teu propi escenari.</p> <p>2. Aconseguirem encetar interessants vies de connexions entre la nostra entitat i altres entitats de Sucre.</p> <p>3. Ajudar en les tasques quotidianes i establir llaços de confiança.</p> <p>4. Los trabajadores rogaban que me quedara en Bolivia a trabajar con ellos.</p> <p>5. Com estudiant d'infermeria m'omplia fer les activitats bàsiques d'educació</p>

		<p>sanitària, cosa que descartava que faria, ja que formava part del programa d'Estades Solidàries i no Beques de Pràctiques.</p> <p>6. M'agradaria pensar que puc haver aportat una petita part del que jo he rebut al llarg del voluntariat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Aportar estratègies d'afrontament davant possibles dificultats. ○ Garantir que s'estaven cobrint les necessitats elementals. ○ Assegurar compliment de normes bàsiques. ○ Proporcionar reforç acadèmic. ○ Tenir una millor qualitat de vida en aquell moment i en el futur. <p>7. Transmetre valors: respecte als demés, ecologisme, tolerància a la frustració i la importància de la constància en el treball.</p> <p>8. Pels nins suposa obrir horitzons, tenir una mirada més enllà de les seves fronteres.</p> <p>9. Penso que vaig poder ajudar positivament a l'associació [...] penso que vaig tenir una bona actitud amb tots i que ho van valorar quan vaig acabar la meva estada allà, regalant-me records que conservo [...] van notar molt la nostra ajuda mentres estàvem allà, per què nosaltres anàvem cada dia.</p>
		4.4.2. Negativa.
	4.5. Experiència personal.	4.5.1. Positiva.
		<p>1. Experiència de gran valor formatiu, tant professionalment com personalment.</p> <p>2. Ha sido una de las mejores experiencias de mi vida y repetiría encantada.</p> <p>3. L'experiència ha estat molt bona.</p> <p>4. M'ha encantat conèixer la gent d'allà, que em deixessin entrar a casa seva i a les seves vides.</p> <p>5. Com estudiant d'infermeria m'omplia fer les activitats bàsiques d'educació sanitària, cosa que descartava que faria, ja que formava part del programa d'Estades Solidàries i no Beques de Pràctiques.</p>
		4.5.2. Negativa.
		<p>1. La tornada a Mallorca, per mi, va ser de lo pitjor que em va passar. Deixes el que ha estat casa teva per dos mesos, la gent, el menjar, les rutines desorganitzades i perfectes, els viatges</p>

			dels caps de setmana, ho deixes tot per tornar al que era casa teva abans de partir i tot està igual menys tu. Els primers dies tot em molestava, qualsevol cosa, fins i tot la meva parella. Però amb el temps et tornes a adaptar i ja.
4.6. Contribució a la teva formació.	4.6.1. Ha tengut influència.		<p>1. Experiència de gran valor formatiu, tant professionalment com personalment.</p> <p>2. La contribució a mi formació ha sido totalmente completa.</p> <p>3. Tras el paso por Bolivia y el hogar Misk'y Wasi, una nueva puerta se me ha abierto y tal vez me planteo en un futuro ser educadora en un hogar ya que la tarea me ha parecido que me completa como persona.</p> <p>4. Sabia que a mi m'agradava el tema del voluntariat, però ara ja he encertat i trobat un camí pel meu futur professional, on l'infermeria i la cooperació hi formarà part.</p> <p>5. Com estudiant d'infermeria m'omplia fer les activitats bàsiques d'educació sanitària, cosa que descartava que faria, ja que formava part del programa d'Estades Solidàries i no Beques de Pràctiques.</p> <p>6. Vull ser professor de matemàtiques, i aquesta experiència m'ha ajudat a donar-me compte fins quin punt m'agrada ensenyar als nens [...] m'encanta ajudar-los i veure que progressen amb jo. Ja no només amb matemàtiques, sino amb el comportament davant la vida.</p>
	4.6.1. No ha tengut influència.		
4.7. Idoneïtat del programa Estades Solidàries.	4.7.1. Idoni.		<p>1. Val la pena conèixer noves i diverses realitats per aprendre a valorar-les i a concebre un esperit crític amb la teva pròpia.</p> <p>2. El programa es una buena oportunidad de abrir los ojos, de conocer culturas, gastronomías, costumbres diferentes... de enriquecerte como persona y asumir retos que tal vez nunca pensaste que asumirías.</p> <p>3. Però aquest programa proporciona eines i factors que no es poden trobar a voluntariats locals: l'energia que es crea quan persones de diferents parts del món s'organitzen, posen coses en comú i treballen juntes.</p> <p>4. Aprenentatge recíproc i bidireccional per part dels nins i les voluntàries, i que</p>

			<p>no s'hagués donat en el cas fer feina entre persones d'una mateixa localitat.</p> <p>5. Viure aquesta experiència una vegada en la vida t'ofereix una visió real del món que és impossible adquirir des de casa.</p> <p>6. He pogut viure la experiència de ser voluntari, conèixer a molta gent d'altres cultures, conèixer aspectes personals meus que no coneixia i ampliar el meu concepte de vida.</p>
		4.7.2. No idoni.	<p>1. Tres mesos se me han hecho muy cortos.</p> <p>2. Qüestionar-se la utilitat de la seva estància allà, el motiu d'anar i el temps invertit.</p> <p>3. Tal vegada l'impacte que hem fet en els nins d'allà podria ser comparable amb el que haguéssim pogut fer amb nins de segons quin barri de Palma.</p> <p>4. Tal vegada gran part de la nostra feina allà hagués pogut estar realitzada per altres voluntaris més propers.</p> <p>5. Si l'estància fos més llarga es podria aprofitar molt més, els vincles amb els nins serien més forts i la feina més profitosa. Amb 7 setmanes només arribes a assentar-se al país i conèixer els nins, però quan comences a connectar és quan has de partir.</p>
5. Valoració de la gestió de l'OCDS.	5.1. Convocatòria.	5.1.1. Eficient.	<p>1. Molt bona gestió, va ser un agent facilitador en tot moment.</p> <p>2. Agrair la paciència i atenció constant de n'Aina.</p> <p>3. Valoración positiva de la OCDS.</p> <p>4. N'Aina ha estat molt atenta i ha sabut resoldre qualsevol dubte o problemàtica del moment.</p> <p>5. Molt positiva.</p> <p>6. Impecable.</p> <p>7. L'aportació econòmica va arribar ràpidament.</p> <p>8. Aina ens va donar molta informació de com funciona tot, de com havíem de realitzar els papers per l'ajut, resolent dubtes i mostrant el seu interès [...] informant de la difusió del programa i de les nostres responsabilitats.</p> <p>9. Atenció excel·lent.</p> <p>10, Equip atent a qualsevol inconvenient (abans i durant l'estada).</p>
		5.1.2. Ineficient.	<p>1. Tener que abonar el coste del billete y que después se me diera el dinero de la beca me puso en apuros. Me sentí un poco incómoda.</p> <p>2. He trobat a faltar [...] no ens va escriure ningú per demenar-mos com ens anava. Però és només un comentari</p>

			a dir dins de la bona feina que penso que han fet.
	5.2. Difusió.	5.2.1. Suficient.	1. La difusió és encertada: xarxes socials, blog, boca a boca, correus.
		5.2.2. Insuficient.	1. És complicat arribar a adonar-se'n de tot el gran treball que es fa des de l'OCDS. 2. La difusió la encuentro un poco escasa ya que si no tienes algún conocido que te hable de la oficina y lo que ofrece, la mayoría de gente no sabe de ella. 3. Inconvenient: El poder de convocatòria dels programes de voluntariat. La majoria de gent que se n'assabenta és perquè prèviament ja estaven interessats i realitzen una recerca.
	5.3. Resolucions i terminis.	5.3.1. Eficaç.	1. Me parece buena idea que haya varios plazos de convocatorias. 2. En tot moment van notificar terminis i requisits. 3. Terminis adequats. 4. Terminis i procés ben explicat i fàcil de dur a terme.
		5.3.2. Ineficaç.	
	5.4. Ajuts econòmics.	5.4.1. Suficient.	1. Crec que mai hauria pogut fer aquest tipus de viatge sense l'ajut econòmic i ha estat increïble el que ha despertat dintre meu com a persona. 2. Amb l'ajut hem pogut cobrir el cost de l'avió i l'estància allà. 3. Import adequat tenint en compte el temps de l'estada.
		5.4.2. Insuficient.	1. L'ajut econòmic és molt benvingut però just paga el passatge. 2. Diria que la ayuda es poca, sólo te sirve para ayudarte a comprar el billete de avión.
6. Suggestiments i propostes de millora.	6.1. Difusió.	1. Ampliar mitjançant convenis amb associacions d'estudiants de la universitat, donar informació a través de campus extens, repartint publicitat, fer petites xerrades abans que comenci una classe a alumnes de diferents graus.	
	6.2. Selecció.	1. Que los ex alumnos de la UIB puedan seguir participando en los programas de Estades Solidàries en el caso de que no haya alumnos para las plazas vacantes. 2. Acotar más la selección de los alumnos seleccionados, tal vez pedir referencias a profesores o compañeros, para evitar que haya personas que no quieran trabajar.	

	6.3. Preparació prèvia a la partida.	<p>1. Recordatori a tots els voluntariats del fet que la cooperació no és anar a salvar el món i viure pel treball que es fa. La cooperació és un intercanvi de coses en positiu on no sap si dones més del que reps o reps més del que dones, però que al final és actiu. I crec que la gent parteix amb una idea equivocada de què arribarà i la seva ajuda serà de necessitat vital i de gran repercussió, quan la realitat és que la teva ajuda és una mà més d'un engranatge que ha de rodar sense tu (però que sempre està un poc millor amb tu).</p> <p>2. Que se establecieran unas reuniones obligatorias de contacto con la organización en Mallorca que vas a participar ya que estamos un poco "desemparados".</p> <p>3. Intentar concretar un poc més des de l'associació quin serà el paper a desenvolupar del volunari.</p> <p>4. Concretar més quines funcions s'espera que duguin els futurs voluntaris (idea realista); explicar quins materials fan falta o si és possible/convenient que presentin propostes de projectes personals per dur a terme al lloc de destinació; plantejar possibles situacions problemàtiques que s'hagin donat anys anteriors.</p> <p>5. Conèixer les mancances dels centres abans de partir cap allà.</p> <p>6. Tenir un pla d'acció més ben definit des d'un principi (hagués estalviat molt de temps d'adaptació i comprensió de les seves necessitats).</p>
	6.4. Realització de les activitats.	1. Interessar-se un poc més de com els hi va als voluntaris durant l'estada.
	6.5. Accions posteriors a l'arribada.	1. Que les persones que han fet voluntariat expliquin els seus testimonis a través d'un vídeo, les xarxes socials o en viu.

ANNEX 6. Sistema de categories extret de l'anàlisi dels grups de discussió.
Assignació de les unitats de text als nodes.

1. Motivació per participar del programa d'Estades Solidàries.	1.1. Motivacions personals.	<p>1. Era una cosa que ja feia molt de temps que duia pensada. Quan feia batxillerat ja havia fet alguna coseta, i sempre m'havia interessat molt tot aquest tema de voluntariat. Durant la carrera vaig mirar moltes vegades l'oficina, els programes que tenie.</p> <p>2. Tenia un historial d'haver fet altres voluntariats en l'àmbit local i a nivell internacional res.</p> <p>3. Me deia, des de feia molt de temps, que era algo que volia viure. I sempre estava esperant a ser metge, a tenir una carrera o algo que donar. És a dir, com a tenir uns coneixements o algo gran que aportar. Però ho vaig estar pensant un temps i me vaig donar compte que realment tenc moltes coses a aportar, que no només acadèmiques. Com que havia estat fent feina de monitor durant molts d'anys i m'agraden molt Volia esperar a tenir una carrera de medicina o d'alguna altra cosa que li permetés tenir alguna cosa per donar, coneixements per aportar. Però es va adonar que realment tenia moltes coses a aportar que no només acadèmiques i com que havia estat fent feina de monitor durant molt d'anys i li agradaven molt els nins va pensar que potser podria aportar coses i no haver d'esperar infinitament.</p> <p>4. "Sempre havia fet voluntariat en l'àmbit d'animals (caneres, organitzacions, etc.) i me feia ganes fer altres tipus de voluntariat. Ho descriu com "d'aquestes coses que se t'obri en el moment que toca i dius, ara".</p> <p>5. També comenta que "he estat monitorea, he fet feina amb infants i estudiat educació primària. També volia tenir una visió diferent del voluntariat, en comparació al que és a escala local. Suposo que també, egoistament, en el fons també és per aquestes ganes de viure una experiència. Bé, egoistament no, sincerament"</p> <p>6. Vaig considerar que havia de fer alguna cosa important en acabar la carrera.</p>
	1.2. Motivacions formatives.	<p>1. Vaig acabar el màster de professorat l'any 2019 i el voluntariat a Lima, concretament amb el projecte Aprendo Contigo, era una oportunitat de tocar la docència en un ambient molt diferent de l'estàndard (ja que eren infants i joves escolaritzats a un hospital): "Va ser una posada en pràctica".</p> <p>2. Vaig demanar dur a terme les pràctiques curriculars en l'àmbit de cooperació a Cuba o al Salvador, però van seleccionar a altres companys i, com que m'havia quedat amb les ganes, vaig xerrar amb n'Aina Gayá, que me va oferir aquesta altra opció.</p>
	1.3. Motivacions professionals.	<p>1. Afirma que interiorment pensava: "Si soy capaz de pasar por esto, es porque lo tengo vocacional".</p>
2. Xoc cultural.	2.1. Adaptació.	<p>1. si te saps moure, si saps on hi ha es perill i un poc d'intuïció. Si hi ha un taxi que te fa mala espinna, no puges.</p> <p>2. S'ha de tenir sentit comú i conèixer el context en el qual te mous.</p>
	2.2. Diferències en la concepció del	<p>1. A Bolívia, encara percep el que és l'ajuda i la solidaritat com a caritat. La fundadora de la fundació té aquesta visió</p>

	voluntariat i/o la cooperació.	
	2.3. Diferències en la forma de vida.	<p>1. El ritme de vida, ja que en la nostra cultura vivim de manera molt accelerada.</p> <p>2. No se pot agafar el mateix mètode de vida i viure a dos països diferents amb el mateix mètode de vida.</p>
	2.4. El que es valora de la cultura.	<p>1. El ritme de vida, ja que en la nostra cultura vivim de manera molt accelerada.</p> <p>2. Viure una vida més bàsica i simple i no tan envoltada de tecnologia.</p>
3. Afectes, sentiments i relacions.	3.1. Relacions.	<p>1. Amb na C., una de les companyes, varem tenir molt bona relació però no hem mantingut massa el contacte.</p> <p>2. Vaig intentar que les amistats que vaig fer a Perú es vinculèssin al projecte, però que moltes no ho coneixien.</p> <p>3. Nelly va ser la base del que va ser la meva estada i de tots els projectes que varem moure.</p> <p>4. Tenc dos nins apadrinats ("són meus") i els ha d'anar a veure.</p> <p>5. Diana, coordinadora de la llar.</p>
	3.2. Sentiments.	<p>1. És d'aquest tipus de vincle en el qual no importa el temps que hagi passat sense veure-vos que saps que són d'aquestes persones amb les que pots comptar en qualsevol moment.</p> <p>2. M'hi vaig trobar molt a gust a la llar i amb tota la gent que va conèixer.</p> <p>3. Ses nines són com si fossin meves, al llarg d'aquests cinc anys les he vist créixer i les conec.</p> <p>4. És amor, torn sempre per amor.</p> <p>5. Tenc una connexió molt forta amb allà, ho consider la meva segona casa.</p>
	3.3. Comunicació posterior.	<p>1. Amb les companyes que va compartir experiència en el marc de les beques pràctiques tenc molt bona relació i cada any feim un viatge.</p> <p>2. Tenc un contacte esporàdic, per xarxes socials. "Tenc una companya que de tan en tant m'escrui i me diu: Juanjo, he pensado en ti, ¿como estas?".</p> <p>3. Xerr molt amb na Diana, una de les coordinadores de la llar.</p>
4. Aprenentatges realitzats / Significació i contribució personal de l'experiència.	4.1. Canvis a nivell personal.	<p>1. És una xorrada, però jo no he tornat a manejar mangos.</p> <p>3. A jo m'ha passat amb la papaia.</p> <p>4. Aprens molt a ralentitzar i a prioritzar el que realment és important del que no és important.</p> <p>5. En el contacte humà, ses coses bàsiques són les més importants: fer-se una abraçada, saludar amb un "Hola, bon dia. Com estàs?". Ser conscient, estar present i escoltar als altres.</p> <p>6. S'aprèn a viure amb els recursos que proporciona la terra i el context en concret.</p> <p>7. És una experiència que et fa relativitzar tot.</p> <p>8. Crec que lo que més ha afectat a la meva vida diària... òbviament això afectarà a la meva feina, però una cosa que ja ho palp molt és a l'hora d'entendre a la gent, entendre d'on venen i perquè són així...</p> <p>9. No se pot agafar el mateix mètode de vida i viure a dos països diferents amb el mateix mètode de vida.</p> <p>10. Tornar de Bolívia me va tirar l'armari enterra, tenia un armari de merda i ... me va caure una biga i dius... me va obrir l'armari de merda i me connectar molt amb mirar i fer les</p>

	<p>coses d'una altra manera, a connectar amb les arrels, amb la terra i me vaig tornar una hippie perduda. Me vaig tatuar la pacha mama, me vaig tatuar un mite de Bolívia que me varen ensenyar allà i que me va connectar amb tot això, que m'ha duit a altres coses a la vida i m'ha donat una segona feina, perquè arrel de tot això me vaig interessar per la filosofia, el ioga...</p>
	<p>4.2. Consciència crítica.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vaig fer la reflexió que, pel que fa als aliments, amb els diners que guanyo a través de l'esforç per obtenir un sou, no vull contribuir a la importació de productes que no són locals, a l'emissió de CO₂ ni al canvi climàtic. 2. La consciència ecològica, gràcies a aquests tipus d'experiències n'ets més conscient. 3. El fet de veure de primera mà com les persones dels territoris Sud Amèrica exploten aquestes matèries, però no se'n beneficien ni les poden gaudir... me va fer reflexionar sobre la hipocresia de les societats occidentals. 4. Vaig viure de prop el fet que la població tinguí a l'abast tota aquesta matèria rica i que, al final, els beneficiaris siguin les nostres societats. Pens que és molt trist... i un exemple és la quinoa. Sud Amèrica és el continent que més produeix i més exporta, però després la població gairebé no la pot consumir perquè el cost és molt car. 5. Aquesta situació és injusta. 6. Adquireixes consciència, en general. 7. Agricultors cremaven zones boscoses per després demanar el dret a explotar aquelles terres, com per exemple, cocaleses o plantacions de cafè. Me va entristir molt veure com els mateixos agricultors destrueixen la flora i fauna autòctones per guanyar diners. Però també ho entenc, ja que pens que habitualment no es deu fer per gust, sinó per necessitat. Però és trist veure com es carreguen el seu propi ecosistema. 8. Aquestes pràctiques també es feien a Mallorca no fa gaire temps enrere, quan una constructora volia edificar una zona, primer la incendiava. Aquest tipus d'idees també estan en les nostres societats. 9. Aprens a no tenir la raó absoluta i que la teva concepció de la vida o del que se suposa que és correcte no és universal. 10. Vaig intentar posar en marxa un programa per fomentar hàbits saludables a través de l'alimentació, però me vaig donar compte que cada societat i cada comunitat té el seu propi context i no tothom té accés als mateixos aliments i recursos per a la seva conservació. Per exemple, no pots imposar una dieta que impliqui un consum de lletuga diari si no tenen geleres. 11. No has d'anar amb la idea que tens una veritat absoluta, sinó que t'has d'adaptar al lloc on estàs sense col·locar-te en una posició superior. Més bé, tot el contrari, perquè no estàs en el teu hàbitat natura. 12. És una experiència que et fa relativitzar tot, ja que tu pots anar amb una idea del que és un pla saludable, però cada territori o context té la mateixa concepció del que és això?. 13. Tu, com a persona voluntària, no ets una persona imprescindible, no ets la salvadora. 14. No sempre tindràs la raó o la veritat absoluta, acceptar que et pots equivocar i a escoltar per aprendre dels altres.

		<p>15. La fundació segueix un paradigma bastant caritatiu, ja que, des de Mallorca, envien diners i després allà se les arreglen.</p> <p>16. És un altre país, és una altra manera de fer les coses. S'ha d'entendre el context i no podem mirar amb la nostra mirada aquell país perquè és un context cultural totalment diferent</p> <p>17. No veig igual a una persona de Perú que de Bolívia, que no com la veia abans... He vist com viuen i perquè són així. Veus les limitacions de moltes coses i com les prioritats, a cada lloc, són diferents i com la cultura pot afectar molt a la prioritat de les persones i entendre això fora jutjar. Aprendre a no jutjar tot això des de la nostra visió europea, perquè hi ha molt més enllà del que noltros esteim avesats.</p> <p>18. Al final vivim en una societat capitalista, consumista i no té res a veure del que es viu allà.</p> <p>19. Entendre la manera en la que vivien els meus padrins, perquè els hi cont moltes coses i me diuen, això era com vivíem noltros. Pum realitat, a mi els meus padrins me diuen "a mi això no me sona a xino, ho he viscut.</p> <p>20. No mirar totes les realitats amb les mateixes ulleres perquè cada realitat necessita que té les llevis, te les canviis o que les graduï's.</p> <p>21. Aprens quan realment acceptes una altra cultura i la integres, la demanes, te fas amb gent d'allà i no te'n vas només de hostels amb espanyols de viatge.</p> <p>22. no són vegetarians però si jo tampoc tingués menjar alomillor no me plantejaria ser vegetariana, és un privilegi. I si no hagués partit d'aquí, alomillor no ho veuria.</p>
	4.3. Adquisició de valors.	<p>1. Pel fet de viure en una altra cultura aprens a adaptar-te i a respectar.</p> <p>2. Em va adonar que gaudia amb els infants i joves i que tenia facilitat per empatitzar amb elles i ells.</p> <p>3. En les voluntàries, es fomenta el respecte pel medi ambient.</p> <p>4. La gent amb ment oberta la van ampliar molt més.</p> <p>5. Aquesta experiència potencia aquesta inquietud d'actuar d'alguna manera, sigui en l'àmbit que sigui.</p> <p>6. Aprendre a no jutjar tot això des de la nostra visió europea, perquè hi ha molt més enllà del que noltros esteim avesats.</p> <p>7. Don gràcies a haver canviat el xip, perquè hi ha una diferència cultural que s'ha de respectar i no és perquè ells no s'integrin, és perquè, culturalment, són diferents.</p> <p>8. Intentes entendre.</p> <p>9. Pareix un doi però és acceptar lo altre.</p>
	4.4. Autoconeixement.	<p>1. També ajuda a un mateix, a conèixer-se més. Perquè te trobes en un context en el qual pots viure situacions extremes. No com en el teu dia a dia que vius en una bombolla de confort.</p> <p>2. El fet de valer-se per un mateix, aprendre a desfer-se i "sacarse las castañas del fuego" i adaptar-se a ambients nous i canviants.</p> <p>3. Tocar els límits personals (això sí, això no).</p> <p>4. Desenvolupar-se en situacions que no t'imaginaves veure't.</p> <p>5. No sempre tindrás la raó o la veritat absoluta, acceptar que et pots equivocar i a escoltar per aprendre dels altres.</p>

	4.5. Habilitats interpersonalmentals	<p>1. Gestionar la convivència amb altres companyes que acabes de conèixer.</p> <p>2. Saber comportar-se amb la gent amb la qual es fa feina i organitzar-se.</p> <p>3. S'aprèn molt a partir de la convivència amb persones que no coneixes.</p> <p>4. Ser conscient, estar present i escoltar als altres.</p>	
	4.6. Vinculació amb els estudis.	<p>1. Comenta que tenia una idea, però que "no havia practicat mai i quan vaig passar per aquella experiència i me vaig veure havent ensenyant coses que no recordava (exemple: parts d'una flor), me vaig veure molt motivat: "Si soy capaz de esto, creo que puedo tirar para adelante con la docència".</p> <p>2. Vam organitzar un seguit de tallers sobre sexualitat, ansietat, entre d'altres i això va suposar una posada en pràctica dels coneixements que havia anat adquirint durant els estudis, ja que a la carrera de Psicologia hi ha poques pràctiques al llarg dels cursos.</p> <p>3. Va suposar una reafirmació vocacional respecte a la docència.</p>	
5. Valoració global del programa	5.1. Repercussió de la vostra activitat en el voluntariat.	5.1.1. Positiva.	<p>1. Pel simple fet de conuiu en cultures diferents [...] frescura d'idees, el castellà, que que sona diferent (cria l'atenció i te fan més cas) i l'actitud de bon rollo, amb una rialla, una abraçada per tots i totes.</p> <p>2. Varem poder realitzar moltes activitats, materials i programes entorn a la salut.</p> <p>3. Més enllà de complir la tasca encomanada de supervisar la rutina, fer repàs escolar, pensa que hi havia activitats en les quals hi havia un major xoc cultural com, per exemple la sexualitat, les relacions interpersonalmentals... consider que són aspectes amb els quals encara estan un poc "xapats a l'antiga" i que, per una banda, sentia que aportavem un discurs i perspectives diferents, però que a la vegada me servia que adonar-se que hi ha realitats molt diferents.</p> <p>4. Donar-lis alegria, donar-lis carinyo, donar-lis amor i ajudar-los en les seves tasques diàries.</p> <p>5. Al final vàrem anar, ells s'ho varen passar bé i nosaltres ens ho varem passar bé i ells varen estar contents que estiguéssim allà. Pens que no va ser ni negatiu ni neutre, pens que els nins agraeixen molt que hi vagin voluntaris.</p> <p>6. Tu vas allà, t'ho passes bé... és vera que els nins jo no vaig sentir que posessin barrera, però jo crec que els nins són diferents, ells mateixos no hi viuen tant allà, com a la llar de ses ninen. Ells van i venen... i jo estava, com a mestre, dins el meu projecte de l'organització dels reforços escolars. Jo me passava els horabaixes fent reforç escolar, i era la meva part del projecte i ajudar a na Nelly a que li fessin més cas a l'alcaldia.</p> <p>7. Al final vas allà dos mesos per fer un poc de reforç. A l'escola ho dic, quan vénen a fer</p>

			<p>pràctiques, és meravellós tenir algú de pràctiques perquè t'ajuda molt, però al final no és una persona amb la que puguis contar per tot l'any per fer projectes a llarg plaç. És com, bé, ara que tenim un reforç més, podem fer això, i quan se'n va ja està. Idò com algú que fa pràctiques.</p> <p>8. Com a mínim els nins tenen un lloc on estar, ja que si no fos per aquesta llar no tendrien un altre lloc. Que la gent que treballa els cuida i els estima.</p>
		<p>5.1.2. Insuficient i/o Negativa.</p>	<p>1. Vaig reflexionar sobre la constant rotació de voluntaris en poc temps, ja que molts dels infants tenen problemes de vincle, especialment en l'entorn familiar (molts són orfes, els han abandonat o venen de famílies molt desestructurades). M'he plantejat si aquesta inestabilitat, si el fet d'estar constantment establint vincles, agafant estima i després despedir-se els pots afectar d'alguna manera negativa.</p> <p>2. Jo he viscut la realitat, i el que es viu allà es que és algo pasajero... es nins tenen sa sensació de van a venir, se van a ir y ya está. Com, passen per aquí i adéu</p> <p>3. De fet, hi ha moltes nines (dic nines perquè amb els nins no ho he vist tant) que com a que tenen aquesta part de rebuig, perquè saben que si els agafen carinyo, després se n'ha d'anar. I és com a que posen sa barrera i diuen no, fins aquí.</p> <p>4. L'impacte que causa, si durés més temps si que se podrien dur a terme més projectes. Els projectes que comentava na X. que tenien contacte amb l'alcaldia... se podria haver allargat, se podria haver dut a terme. Si quan ella hagués acabat, deixar-mos el projecte a noltros i noltros als que vinguessin després. La continuïtat es nula i clar, per impulsar un projecte és imposible.</p> <p>5. Lo únic que fa allà és donar-lis alegria, donar-lis carinyo, donar-lis amor i ajudar-los en les seves tasques diàries. Però clar, després que passa, amb un cas de maltractament, amb un cas d'abandonament, no se pot fer res. Això és la part frustrant de tot.</p> <p>6. Na Nelly mos ho va dir, si jo vaig a l'alcaldia amb un projecte, ho posaran damunt un munt de papers i no faran res, però si ho fas tui a més dius que ets espanyola, de la universidad, etc. és diferent. I és cert, els projectes que varem anar a presentar, pues mos aprofitavem de la cara de blanca europea i els duiem noltros perquè així l'alcaldia feia via. Pues mira, vaig dir, si això és els que lis puc ajudar i puc servir pues para adelante, mos aprofitarem d'això. Però es vera, al final</p>

			<p>noltros varem impulsar una escola de pares que, pel que veig, no va tenir molt d'èxit. Perquè també el projecte de na Nelly, segurament quan na Nelly se'n va anar pues... tampoc degué seguir.</p> <p>7. Tot és beneficència i caritat, fer coses pel rentat d'imatge, recaptar fons. No s'actua pel nivell dels nins i pels seus drets, sinó per una qüestió de caritat.</p> <p>8. Pel que fa al voluntariat i a l'aplicació del que volia dur a terme, me va frustrar molt perquè vaig veure que dos mesos és molt poc temps. Que realment es necessita molt de temps per estar allà, conèixer els nins...només pel fet d'incorporar-te i que t'agafin com a figura referent... No té sentit que proposin als voluntaris de preparar projectes des de Mallorca sense conèixer els nin.</p> <p>9. Una vegades arribes veus el que podràs fer i el que no i que hi ha moltes limitacions pel funcionament de les coses, pel fet que es complica iniciar qualsevol projecte en dos mesos, pel poc seguiment que hi ha des de Mallorca, etc.</p>
	5.2. La figura del voluntari/ària	5.2.1 Actituds crítiques.	<p>1. L a gent amb ment oberta la van ampliar molt més</p> <p>2. Hi ha voluntaris que s'hi dediquen molt i fan molta feina.</p> <p>3. Tu, com a persona voluntària, no ets una persona imprescindible, no ets la salvadora. Tens un paper de proporcionar eines o habilitats que puguin servir als infant i joves en el seu propi procés de transformació. Si fas alguna cosa que, quan marxis, no té continuïtat, no serveix de res la teva acció.</p> <p>4. S'ha d'anar molt mentalitzat que, quan te'n vagis, segurament les coses seguiran igual, però que mentres hi siguis has de donar lo millor que puguis.</p> <p>5. Aprendo Contigo tenien clar aquest aspecte [apego], i que ens explicaven que aquest era el motiu pel qual el voluntariat tenia una sis setmanes de durada, ja que sinó es podia allargar "l'apego", afectant als infants i joves de manera negativa. Tampoc els deixaven intercanviar números de telèfon... tenien mesures concretes per evitar aquesta situació.</p> <p>6. Lo millor de tu.</p> <p>7. Hi havia molts de voluntaris, molt diferents i que tots eren persones amb ganes de treure les coses endavant.</p>
		5.2.2. Actituds negatives.	<p>1. Crec que les persones amb una mentalitat tancada, una vegada acabada l'experiència es van tornar encara més rígides.</p> <p>2. Si una persona que duu a terme un voluntariat d'aquest tipus parteix amb</p>

			<p>aquesta predisposició de “saber més”, no aprofites l'experiència</p> <p>3. Hi ha voluntaris que no s'impliquen i no fan feina.</p>
	5.3. Diferència amb altres programes de voluntariat.		<p>1. Abans no ho he dit, però, en part, me vaig apuntar al programa per l'ajut econòmic</p> <p>2. Si no hagués estat per aquesta ajuda, segurament no ho hagués pogut fer.</p> <p>3. Es resumeix per una qüestió de disponibilitat (ja que els terminis s'adapten molt als horaris acadèmics), per l'ajut econòmic, pel fet que la Universitat, sent una institució pública, li transmet molta més confiança (percepció que hi hauria una bona organització, que tot estarà regulat i controlat).</p> <p>4. L'ajut econòmic és molt important i que no s'haurien de perdre aquests tipus d'ajut perquè no tothom es pot permetre aquest tipus de viatge.</p>
	5.4. Sugeriments i propostes de millora.		<p>1. Les associacions o entitats amb les quals es fa feina des de l'OCDS són molt grans i que hi ha molts de voluntaris fent feina a la vegada, intentaria establir vincles amb organitzacions més petites que se'n puguin beneficiar més.</p> <p>2. Si des de Mallorca se fes més de seguiment, se podria fer que els nous voluntaris es sumessin a projectes que ja funcionen (Fundación Amazonia).</p> <p>3. Jo, per exemple, no vaig xerrar amb ningú de l'any anterior al meu i crec que hagués estat una cosa bona, per saber com està la situació, lo darrer que saben dels nins o els darrers voluntaris que hi varen anar.</p>
6. Influència en la trajectòria vital.	6.1. Formativa.		<p>1. Vaig tirar a tot lo que vaig poder i vaig participar en la convocatòries de beques practiques.</p> <p>2. Gràcies a aquesta experiència vaig decidir anar a fer les pràctiques curriculars al Marroc i no puc donar més gràcies, perquè a la meva aula actual tenc vuit nins i set non magrebins.</p> <p>4. Aprendo Contigo oferia una formació per voluntaris orientada a treballar la intel·ligència emocional a través del joc. De fet, el meu TFM ha consistit en fer una gamificació, ja que consider que a través del joc és com millor s'aprèn i quan surt la nostra essència. Per tant, consider que l'experiència en el voluntariat vaig donar, però alhora vaig rebre.</p>
	6.2. Professional.		<p>1. Fa dos anys que sóc profe i m'encanta.</p> <p>2. Vaig fer mates, però al final la docència és lo que m'ha... [motivats].</p> <p>3. Jo a nivell professional me va obrir això que tu dius A. de no poder dir sempre la mateixa frase, no mirar totes les realitats amb les mateixes ulleres perquè cada realitat necessita que té les llevis, te les canviis o que les graduïs. Sobretot quan fas feia amb infant i fas feina a una escola, hi ha tantes realitats. Haver estat tres mesos a Marroc, gràcies a aquesta experiència que me va obrir la mirada i que després vaig agafar aquelles beques, també me n'adon que sóc molt més capaç de no frustrar-me o no obsesionar-me amb segons quines coses que les meves companye fan perquè no han viscut aquella realitat. Les meves companyes de feina, durant el ramadan, estaven a punt de matar els pares. I jo, bé, per ells el ramadan és molt important, relaxa't, que no duen la</p>

		<p>nina... no és el moment de cridar a serveis socials, és que estan en ramadan.</p> <p>4. Un pic vaig anar de voluntària com a estudiant d'infermeria als programes de Beques Pràctiques i Estades Solidàries, més endavant hi vaig anar com a professional, com a infermera a a Equador a través de l'associació AISE (Associació Internacional de Sanitaris a Espanya). Però a mitad del voluntariat vaig haver de tornar per la pandèmia.</p>
6.3. Participació projectes de voluntariat i/o cooperació.	6.3.1. Participació.	<p>1. Quan s'ha relaxat una mica la pandèmia, he partit de Workaway (Confessa que no soporta estar a Mallorca durant l'estiu per la calor i el turisme) dos mesos a Alemanya a reformar un castell antic. "Trobo que aquest tipus d'experiències te preparen molt per poder adaptar-te a qualsevol context i situació i a tenir la ment oberta. Aquest any vull repetir l'experiència i estic cercant Workaway pel País Basc perquè tenc arrels familiars i vull conèixer un poc més la cultura.</p> <p>2. Vaig voler participar del programa de Beques Pràctiques.</p> <p>3. Un pic vaig anar de voluntària com a estudiant d'infermeria als programes de Beques Pràctiques i Estades Solidàries, més endavant hi vaig anar com a professional, com a infermera a a Equador a través de l'associació AISE (Associació Internacional de Sanitaris a Espanya). Però a mitad del voluntariat vaig haver de tornar per la pandèmia.</p> <p>4. He tornat 4 vegades [a Bolívia, Fundación Amazonia]. Tenc dos nins apadrinats ("són meus") i que els he d'anar a veure. També explica que les nines són com si fossin seves, que al llarg d'aquests cinc anys les ha vist créixer i les coneix.</p>
	6.3.2. No participació.	<p>1. Per motius laborals i acadèmics me va ser molt complicat poder participar d'algun altre projecte, però no per falta de ganes o de voluntat. També amb la pandèmia no m'ho va plantejar, però m'agradaria reprendre-ho en algun moment.</p> <p>2. Vaig estar investigant altres vies i projectes. Com per exemple, la plataforma de voluntariat. També vaig indagar sobre l'activitat d'Aprendo Contigo, el projecte de les seves Estades Solidàries, en l'àmbit local (Ineditos). Però no vaig acabar d'entrar a cap perquè ja feia feina i no podia per una qüestió de disponibilitat.</p>